

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 07359

VIKTORYA

Knut Hamsun

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

קנוט האמסון

זיקמאריא

(א געשיכטע פון א ליעבע)

אידיש פון

ב. לאפין און מ. ווארשע

פערלענער: מאַקס יאָנקאוויץ

141 דיוויזשאן סטריט, ניו יאָרק

1911

די אידישע איבערזעצונג פון „וויקטאריא“ איז געמאכט פון דער רוסישער
אויסגאבע פון „שיפאָוויק“, איבערזעצונג י.ו. באלטרושאַוויטס.
די איבערזעצער.

קניז האמסון.

1

דעם מילנער'ס זוהן איז זיך געגאנגען און געטראכט. ער איז געווען א געזונדער יונג פון פיערצעהן יאָהר, פערברענט פון דער זון און ווינד, פול מיט פערשיערענע געדאַנקען.

ווען ער וועט אויסוואקסען, וועט ער זיין אן ארבייטער אויף א שוועבעלעך-פאבריק. האָס וואָלט געווען אזוי ענטזיקענדר-געפעהרליך, די פינגער וואָלטען ביי איהם געווען אין שוועבעל, און קיינער וואָלט זיך ניט דערוועגען איהם די האַנד צו געבען. זיין שרעקליכער ארבייט וואָלט דערוועקט גרויס אבשיי פאר איהם ביי זיינע חברים.

ער האָט נאָכגעקוקט זיינע פויגעל אין וואָלד. ער האָט זיי אַלעמען גע-קענט, געדענקט, וואו ס'זענען זייערע נעסטען, פערשטאַנען זייערע קולות און פערשיעדען זיך אָבערופען אויף זיי. ניט איינמאָל האָט ער זיי געגעבען קיינעלעך פון טייג פון פאָטער'ס מיהל.

די אַלע בוימער אין דער לענג פון שטעגעל זענען געווען זיינע גוטע בעקאַנטע. זומער פלעגט ער נעהמען פון זיי זאַפט, ווינטער פלעגט ער פאר זיי זיין ווי א קליינער טאַטע, פלעגט אַראָבשארען פון זיי דעם שניי, אויפהויבען די צווייגען. און אין דער הויף אפיגו אין דער פערלאָזענער שטיין-האַקעריי, איז קיין איין שטיין איהם ניט גע-ווען אונטעקאַנט. ער האָט אויסגעקריצט אויף די שטיינער בוכשטאַ-בען און צייכענס און האָט זיי אויסגעשטעלט בעזונדער, אין אן אָרדן נונג, ווי א געמיינדע ארום דעם גלח. פיעל וואונדערליכע זאַכען פלע-גען געשעהן אין דער אַלטער שטיין-האַקעריי.

ער איז אַראָב פון שטעג און געלאָזט זיך צום גרעבלע. די מיהל האָט געאַרבייט, א שרעקליכער און שווערער רויש איז געווען ארום. ער איז געווען געוועהנט ארומצובלאַנקען זיך דאָ אין דער נאָהענט און רעדען מיט זיך אַליין; יעדע בלעזעל שוים האָט געקענט דערצעהן לען עפעס א קליינעם לעבען, און דאָרטען ביי'ן שליוז איז דער וואַסער געפאַלען משופע'דיג באַרג אַראָב, און אויסגעזעהען האָט עס ווי א ווייס געוועב, וואָס מען האָט ארויסגעהאַנגען צום טריקענען. אין טייך,

גידריגער פּוֹ'ם שטראַם, זיינען געווען פּיש; פּיעל מאָל איז ער דאָרט געשטאַנען מיט זיין ווענדקע.

ווען ער וועט אויסוואַקסען, וועט ער זיין אַ וואַסער-טוקער. דאָס האָט ער געוואָלט. אָט וואַרפט ער זיך אין ים אַריין פון שויד-דעק, דערזעהט פּרעמדע מלוכות און לענדער מיט גרויסע, וואונדערבאַרע וועלדער און אַ שלאָס פון קאַראַלען אויפ'ן גרונד. און פון פענסטער ווינקט צו איהם אַ פּרינצעסין און זאָגט: קום אַריין!

און אָט דערהערט ער, ווי מען רופט איהם פון הינטען, ס'איז גע- שטאַנען דער פּאַטער און געשריען: יאָהאַנעס.

— ס'איז געקומען אַ מענש נאָך דיר פון שלאָס. דאַרפסט אַרי- בערפיהרען יונגוואַרג אויפ'ן אינזעל.

ער איז ניד אַוועק. אַ נייע גרויסע גענאָד האָט געוואַרט אויפ'ן זילנער'ס זוהן.

איינגעטונקט אין גרינס, האָט דער פּרינץ שער פּאַלוואַרק אויסגע- זעהן ווי אַ קליינער שלאָס, יא, אַ צויבער-שלאָס. דאָס הויז איז געווען אַ הילצערן, ווייס געפאַרבט, מיט אַ סך האַלב-רונדע פענסטער אין די וועג און דאָך, און פלענען געסט קומען, פלעגט אויפ'ן רונדען טורם פּלאַטערן אַ פּאַהן. דאָס פּאַלק האָט גערופען דעם פּאַלוואַרק שלאָס. נאָך פון איין זייט פון פּאַלוואַרק איז געווען אַ בוכטע, און פון דער אַנדערער — אַ גרויסער וואַלד; אין דער ווייטענס האָבען זיך געזעהן עטליכע קליינע פּויערשע היילעך.

יאָהאַנעס איז צוגעקומען צום ברעג און האָט אַריינגעזעצט די יונגע מענשען אין שיפעל. ער האָט זיי געקענט פון פּריהער, דאָס זע- נען די קינדער פּוֹ'ם שלאָס-אייגענטהימער און זייערע חברים פון שטאָרט. אַלע זענען זיי גענאָגען אין גרויסע שטיוועל, און זיי האָבען געקענט געהן צופום אין טייך; וויקטאָריע אָבער האָט געטראָגען קליינע שייכלעך און איז דערצו געווען ניט עלטער ווי צעהן יאָהר, — איז אויס- געקומען צו געהמען איהר אויף די הענד און צוטראָגען איהר צום ברעג, ווען זיי זענען צוגעקומען צום אינזעל.

— מעג איך דיר אַריבערטראָגען? — האָט געפּרעגט יאָהאַנעס.

— איך! — האָט געזאָגט אַטמאָ, אַ אינגעל פון שטאָרט אין קאַמ- פּירמאַציאָנס-עלטער, און האָט איהר גענומען אויף די הענד.

יאָהאַנעס איז געשטאַנען און געקוקט, ווי מען האָט איהר אַרויס-

געטראָגען הויף אויפ'ן ברעג און געהערט, ווי זי האָט געדאַנקט. און
אַטמאָ האָט זיך אומגעקעהרט און געזאָגט:

— אזוי, דו גיב בעסער אכטונג אויפ'ן שיפעל — ווי רופט מען
איהם?

— יאָהאַנעס — האָט געענטפערט וויקטאָריע — יא, זאָל ער אכט-
טונג געבען אויפ'ן שיפעל.

ער איז געבליבען. די איבעריגע זענען אוועק טיעף אין'ם אינ-
זעל מיט קאָשיקלעך צו קלייבען אייער. ער איז געשטאַנען אַ שטי-
קעל צייט און געטראַכט; מיט פרייד וואָלט ער געגאַנגען מיט די איד-
בעריגע, און דאָס שיפעל וואָלטען זיי געקענט נאָר פשוט ארויסשלעפען
אויפ'ן ברעג. וצו שווער? זי איז ניט צו שווער. ער האָט אָנגענו-
מען די שיפעל און האָט זי ארויסגעשלעפט אַ ביסעל אויף דער טרי-
קעניש.

ער האָט געהערט דעם געלעכטער און פלוידערי פון'ם יונגוואַרג,
וואָס האָט זיך אַלץ מעהר דערווייטערט. גוט, זייט געזונד. זיי וואָל-
טען איהם אָבער זעהר גוט געקענט מיטנעהמען. ער ווייס פון נעסטען,
ער וואָלט זיי געפיהרט אהין, וואונדערבארע פערבאָרגענע היילען אין די
ברעג, וואו ס'וואוינען רויב-פויגעל מיט האָר אויפ'ן שנאָבעל. ער האָט
אפילו אַמאָל געזעהן אַ הערמעלין.

ער האָט אַראָבגעשטופט די שיפעל און האָט אָנגעהויבען צו רר-
דערן צו דער אַנדערער זייט פון'ם אינזעל. ער איז שוין אָבגעפאָהרען
גאַנץ ווייטלעך, ווען מען האָט איהם אָבגערופען.

— רוהער צוריק. וועסט איבערשרעקען די פויגעל.

— כ'האָב נאָר געוואָלט ווייזען, וואו ס'וואוינט דאָס הערמעלין?
— האָט ער פרעגענדיג געענטפערט. ער האָט געוואַרט אַ וויילע. — מיר
וואָלטען אויך געקענט אויסרויבערען אַ נעסט פון ווערים? — כ'האָב
ביי זיך שוועבעלעך.

קיינער האָט איהם ניט געענטפערט. ער האָט אויסגעדריעהט דאָס
שיפעל און איז געפאָהרען צוריק צום פריהערדיגען אָרט. ער האָט
ארויסגעשלעפט דאָס שיפעל אויפ'ן ברעג.

ער וועט אויסוואַקסען און קויפען אַן אינזעל ביי'ן סולטאַן און
פערועהרען אלעמען דעם צוטריט צו איהם. אַ שיה מיט האַרמאַטען
וועט בעשיצען די ברעגעס. מאיעסטעט, וועלען קומען דיענער אָנאָ-

גען, דאָרט איז אַ שיף אַרויף אויף אַ שטיין, צושלאָגען זיך, די יונגע מענשען קומען אום. זאָלען זיי אומקומען! ענטפערט ער. מאַיעס-טעט, זיי בעמען הילף, מיר קענען זיי נאָך ראַטעווען, און מיט זיי איז אַ פרוי אין ווייסען. ראַטעוועט זיי! בעפעהלט ער מיט אַ דונערענדער שטימע. און ס'זענען אַוועק פיעל יאָהרען און ער זעהט וויעדער די קינדער פון'ם שלאָס-אייגענטהיימער, און וויקטאָריע וואַרפט זיך איהם צו די פיס און דאַנקט איהם, וואָס ער האָט איהר געראַטעוועט. ניטאָ פאר וואָס צו דאַנקען, דאָס איז געווען ניט מעהר ווי מיין פליכט, ענטפערט ער; געהט אייך, וואו איהר ווילט, אין מיין לאַנד. און ער בעפעהלט מ'זאָל עפענען די טיהרען פון שלאָס פאר די געסט און איז זיי מכבד מיט פערשיעדענע געריכטען אויף גאַלדענע טעלער, און דריי הונדערט שוואַרצע שקלאַפּען זינגען און טאַנצען פאר זיי א גאַנצע נאַכט. און ווען די קינדער פון'ם שלאָס-אייגענטהיימער דארפּען שוין אַוועק-פאַהרען, איז וויקטאָריע אין אַהנמאַכט, זי ליגט אין שטויב פאר איהם און יאָמערט, דען זי האָט איהם ליב. לאָזט מיר בלייבען דאָ, ניט פערשטייסט מיר, מאַיעסטעט, זאָל איך זיין איינע פון אייערע שקלאַפּינס... ער הויבט אָן אַן אויפגעגעבענער גיך ארומצושפּאַנען איבער'ן אינגל. יא, ער וויל רעמען די קינדער פון שלאָס. ווער ווייס, אפּשר איז וויקטאָריע פערשפּאַרט ערגעץ-וואו צווישען צוויי שטיינער און קען ניט ארויס. ער דארף נאָך די האַנד אויסשטרעקען, און זי איז פריי.

נאָך די קינדער האָבען איהם אַזוי ערשטוינט אָנגעקוקט, ווען ער איז צוגעקומען. ער האָט איבערגעלאָזען דאָס שיפעל?

— ביזט פערדאָמטליך פאר'ן שיפעל — האָט געזאָגט אַטמאָ.

— מעג איך אייך ווייזען, וואו ס'וואַקסען די מאַלינעס? — האָט

יאָהאַנעס געפרעגט.

שטילשווייגען. וויקטאָריע האָט באַלד אונטערגעכאַפּט.

— יא, נו? — איז וואו? — האָט זי געפרעגט.

דער שטאָדטישער האָט זיך אָבער באַלד געכאַפּט און געזאָגט:

— איצט האָבען מיר ניט קיין צייט צו פערנעהמען זיך דערמיט.

יאָהאַנעס האָט געזאָגט:

— איך ווייס אייך, וואו מען קען געפינען מושעלן.

וויעדער אַ שטילשווייגען.

— פארצן אין זיי פערל? — האָט געפרעגט אָטמאָ.
 — שטעלט זיך פאַר, או פּלוצלינג וועט זיין! — האָט געזאָגט
 וויקטאָריע.

יאָהאַנעס האָט געענטפערט: — גיין; דאָס ווייס ער ניט; אָבער
 די מושעלן ליגען טיעף, אויפ'ן ווייסען זאָמד; מען דארף נעהמען דאָס
 שיפעל, און אראָבלאָזען זיך אין וואַסער נאָך זיי.
 נאָר זיי האָבען דעם געדאַנק אויסגעלאַכט, און אָטמאָ האָט גע-
 זאָגט:

— יא, דו זעהסט אויס, ווי אַ וואַסער-מוקער.
 יאָהאַנעס האָט אָנגעהויבען שווער צו אטהמען.
 — אויב איהר ווילט, קען איך אַרויפקלעמערען אויפ'ן פעלז און
 אראָבקיילען אַ שווערען שטיין אין ים אַריין — האָט ער געזאָגט.
 — צו וואָס דארף מען עס?

— אזוי זיך, אויף נאָר ניט. איהר וואָלט אַ קוק געטהאָן.
 נאָר דאָס האָט מען אויך ניט אָנגענומען און יאָהאַנעס איז אַנד-
 שוויגען געוואָרען; אַ פּערשעהמטער. און ער האָט זיך געלאָזט זוכען
 אייער, ווייט פון די איבעריגע, אויפ'ן אַנדערן עק פון'ם אינזעל.
 ווען אַלע האָבען זיך צונויפגעקליבען אונטען ביי'ם שיפעל, האָט
 יאָהאַנעס געהאַט פיעל מעהר אייער, ווי די איבעריגע; פאַרויכטיג
 האָט ער זיי געטראָגען אין היטעל.

— ווי האָט עס געקענט געשעהן, וואָס דו האָסט געפונען אזוי
 פיעל? — האָט געפרעגט דער שטאָדטישער.
 — איך ווייס, וואו ס'זענען די נעסטען — האָט, אַ גליקליכער, גע-
 ענטפערט יאָהאַנעס.

— איך וועל זיי לייגען צוזאַמען מיט דיינע, וויקטאָריע.
 — ווארט נאָר! — האָט זיך צושריען אָטמאָ — צו וואָס?
 אַלע האָבען געקוקט אויף איהם. אָטמאָ האָט אָנגעוויזען אויף דער
 הוט און געפרעגט:

— ווער וועט מיר ערב זיין, אז די היטעל איז ריין?
 יאָהאַנעס האָט גאָרניט געזאָגט. זיין גליק איז פּלוצלינג פּער-
 שוואונדען. און ער האָט זיך געלאָזט צוריק מיט די אייער אויפ'ן
 אינזעל.

— וואָס איז מיט איהם? וואוהין געהט ער? — זאָגט אונגעדולדיג אָטאָ.

— וואוהין, יאָהאָנעס? — שרייט וויקטאָריע און לויפט איהם נאָך. ער בלייבט שטעהן און זאָגט שטיל:

— איך וועל צוריקלייגען די אייער אין די נעסטען.
 אַ רגע זענען זיי געשטאַנען און אָנגעקוקט איינער דעם אַנדערן.
 — איך וועל געהן נאָכמיטאָג אין דער שטיינהאַקעריי — האָט ער געזאָגט.

זי האָט ניט געענטפערט.

— כ'וואָלט דיר געוויזען אַ הייל.

— יא, נאָר כ'שרעק זיך אזוי, דו האָסט געזאָגט, דאָרט איז פּינסטער.

אויף דעם האָט יאָהאָנעס אַ שמייעל געטהאָן, ניט קוקענדיג אויף זיין טיעפען עגמת-נפש און שטיל האָט ער געזאָגט:
 — יא, אָבער איך וועל דאָך זיין מיט דיר.

... אלע טאָג פלעגט ער שפּיעלען אין דער אַלטער שטיין-האַקעריי. מענשען פלעגען הערען, ווי ער האָט גערעדט און געארבייט דאָרט אין דער הויף, כאָטש ער איז געווען איינער אַליין, טיילמאָל פלעגט ער זיין אַ גלח און ערפילען גאָטעס-דיענסט.

דאָס איז געווען אַ לאַנג שוין פערלאָזענער אָרט, איצט איז דאָרט אויף די שטיינער געוואַקסען מאָך, און יעדער שפור פון מענשליכע הענד איז פערלוירען געגאַנגען. די הייל אָבער אינוועניג האָט דעם מילנער'ס זוהן אויסגערייניגט און בעפּוצט מיט גרויס קונסט, און דאָרט האָט ער געלעבט, ווי דער עלסטער פון דער מוט-היגסטער באַנדע אין דער וועלט.

ער קלינגט אין אַ זילבערן גלעסעל. קומט צולויפען אַ קלייניקער מענשעלע, אַ ננאָם, מיט אַ דימענט אויף'ן היטעל. דאָס איז אַ דיענער. ער וואַרפט זיך צו דער ערד. ווען פרינצעסין וויקטאָריע וועט קומען, פיהר איהר ארדיין! זאָגט יאָהאָנעס מיט אַ שטימע, וואָס טהוט דוגערן. דער ננאָם פאַלט וויעדער צו דער ערד און פערשווינדט. יאָהאָנעס ציהט זיך אויס בעקוועם אויף אַ ווייכער סאַפע און טראַכט. ער וועט איהר זעצען אַן דאָרט און וועט איהר פאַרלייגען טייערע געריכטען אויף זיל-

בערנע און גאלדענע טעלער; א פלאקערענדער שייטערהויפען וועט בער
לייכטען די הייל; הינטער א שווערען פארהאנג פון גאלדבראקאט אין
עק פון הייל וועט ער אָנגרייטען פאר איהר א געלעגער, און צוועלף ריי-
טער וועלען שמעהן אויף דער וואך...

יאָהאַנעס שמעהט אויף, קריכט ארויס פון הייל און הערט זיך איין.
אונטען אויף'ן שמעג הערט זיך א שאַרכען אין די צווייגען און בלעטער.
— וויקטאָריע! — רופט ער.

— יא — ענטפערט מען.

ער געהט איהר אַנטקעגען.

— איך דערוועג זיך כמעט ניט — זאָגט זי.

ער ציהט מיט די פלייצעס און ענטפערט:

— איך בין נאָר וואָס דאָרט געווען. איצט קום איך פון דאָרט.

זיי געהען אַריין אין הייל. ער ווייזט איהר אַן אַ טראָהן אויף
א שטיין און זאָגט:

— אויף דעם שטיין איז געזעסען אַריען.

— אַ, רעד ניט מעהר, דערצעהל מיר ניט וועגען דעם! האָסט זיך
ניט געשראַקען?

— ניין.

— יא, האָסט דאָך אָבער געזאָגט, אז ער האָט נאָר איין אויג; דאָס
האַכען גנאָמען איין אויג.

יאָהאַנעס האָט זיך פערטראַכט.

— ער האָט געהאַט צוויי אויגען, נאָר אויף איין אויג איז ער געווען
בלינד. ער האָט עס אַליין געזאָגט.

— וואָס נאָך האָט ער געזאָגט? ניין, רעד ניט!

— ער האָט געפרעגט, צי כ'ווייל ניט ביי איהם דינען.

— דו האָסט עס אָבער ניט געוואָלט? גאָט בעהיט!

— אודאי, האָב איך ניט געענטפערט: ניין.

— ביזט פון זיין זין אַראָב! מ'זאָל דיך פערשפּאַרען אין די
פעלזען?

— יא, כ'ווייס ניט. אויף דער ערד איז אויך שווער.

שטילשווייגען.

— זינט ס'האַכען זיך בעוויזען די שטאָדטישע יונגלעך, ביזטו אַלץ
מיט זיי — זאָגט ער.

וויעדער שטילשווייגען.

יאָהאַנעס רעדט ווייטער.

— נאָר איך האָב מעהר כח ווי ווער ניט איז פון זיי צו טראָגען דיך
און ארויסצונעהמען פון שיפעל, כ'בין זיכער, אז כ'וואָלט געקענט האַל-
טען דיך אַ גאַנצע שעה. זעה.

ער האָט איהר אַרומגענומען און אויפגעהויבען. זי האָט זיך אָנגע-
האַלטען אָן זיין האַלז.

— זעהסט, מעהר קענסטו שוין ניט.

ער האָט איהר אַראָבגעלאָזט אויף דער ערד. זי האָט געזאָגט :

— יא, אָטמאָ איז אָבער אויך שטאַרק. און ער האָט זיך געשלאָגען

מיט דערוואַקסענע.

יאָהאַנעס פרעגט אונגלויביג.

— מיט דערוואַקסענע ?

— יא, ער האָט זיך געשלאָגען. אין שטאַרט.

שטילשווייגען. יאָהאַנעס האָט זיך פערטראַכט.

— איז גוט, מעהר קען ניט זיין אזוי — זאָגט ער. — איך ווייס

שוין, וואָס צו טהאָן.

— וואָס וועסטו דען טהאָן ?

— כ'וועל ווערען אַ דיענער ביי'ן ריען.

— ניין, ביזט פון זיין אַראָב, הערסט ! — שרייט אויס וויקטאָריע.

— נו, אוראי, איך בין זעהר צופריעדען. כ'וועל טאָקע טהאָן אזוי.

וויקטאָריע טראַכט וועגען אַן אויסוועג.

— יא, נאָר אפשר וועט ער שוין מעהר ניט צוריקקומען ?

יאָהאַנעס ענטפערט :

— ער וועט נאָך קומען.

— אהער ? — פרעגט שנעל וויקטאָריע.

— יא.

וויקטאָריע שמעהט אויף און וויל אוועקגעהן פון הייל.

— לאַמיר בעסער ארויסגעהן.

— ניטאָ וואָס צו איילען זיך — זאָגט יאָהאַנעס, און ער איז בלאַס

געוואָרען — דען פריהער פאר נאכט וועט ער ניט קומען. האַלבע נאכט.

וויקטאָריע בערהיינט זיך און וויל זיך וויעדער זעצען אויף איהר

טהאָן. יאָהאַנעס'ן איז אָבער שווער בייצוקומען דעם שרעק, וואָס ער

אלוין האָט אַרויסגערופען, ער הויבט אָן צו פיהלען אַ געפאָהר אין הייל, און ער זאָגט :

— אויב דו ווילסט ניט אַנדערש, ווי אַרויסגעהן, האָב איך דרויסען אַ שטיין מיט דיין נאָמען. כ'קען איהם דיר ווייזען.
זיי קריכען אַרויס פּוג'ם הייל און געפינען אַ שטיין. וויקטאָריע איז שטאַלץ און גליקליך דערמיט. יאָהאַנעס איז געריהרט, ער איז גרייט צו וויינען און זאָגט :

— דערזעהנדיג דעם שטיין, דארפסטו זיך ווען ניט איז אָן מיר דערמאָנען, ווען איך וועל דאָ ניט זיין. אַ טראַכט טהאָן וועגען מיר, ווי אַ פריינד.

— אודאי — ענטפערט וויקטאָריע — דו וועסט דאָך קומען צוריק ?
— אַ, איין גאָט ווייס, ניין, כ'וועל ניט צוריקקומען.
זיי זיינען געגאַנגען אַהיים. יאָהאַנעס איז גרייט געווען צו וויינען.
— נן, זיי געזונד — האָט געזאָגט וויקטאָריע.
— ניין, כ'קען געהן מיט דיר נאָך אַ ביסעל.

וואָס זי איילט זיך אזוי אונ'רחמנות'דיג צו זעגענען זיך מיט איהם, טהוט איהם זעהר זעהר און דערוועקט צאָרן אין זיין פּערוואַנדעט האַרץ. ער בלייבט פּלוצלינג שטעהן און זאָגט צו איהר מיט אַ קענטיגען כּעס :

— איין זאָך וועל איך דיר זאָגען, וויקטאָריע, וועסט ניט געפינען קיינעם, וואָס זאָל זיין אזוי גוט צו דיר, ווי איך. נאָר דאָס וויל איך דיר זאָגען.

— יא, אָמטאָ איז אַבער אויך גוט — ענטפערט זי.
— גוט, נעהם איהם דיר.
זיי געהען שווייגענדיג עטליכע טריט.
— מיר וועט זיין זעהר גוט. האָב ניט קיין מורא. ווייסט נאָך ניט, ס'ראַאָ לויך וועל בעקומען.

— ניין. וואָס פאַר אַ לויך וועסטו בעקומען ?
— אַ האַלבע קעניגרייך, ערשטענס.
— אודאי, דו וועסט קריגען !
— דערנאָך קריגען איך אַ פרינצעסין.
וויקטאָריע בלייבט שטעהן.
— אַבער דאָס איז ניט אמת !

— יא, אזוי האָט ער געזאָגט.
 שטילשווייגען. וויקטאָריע רעדט פאר זיך.
 — איז ווי זעהט זי אויס?
 — אָ, אַדאָי, זי איז שעהנער פון אלע מענשען אויף דער וועלט.
 דאָס ווייסען מיר פאַראויס.
 וויקטאָריע האָט אַראָבגעלאָזען דעם קאַפּ.
 — הייסט עס, דו ווילסט די פרינצעסין.
 — יא — ענטפערט ער — אזוי וועט טאקע זיין. — נאָר ווייל וויקטאָריע איז ווירקליך אויפגערעגט, לעגט ער צו: — אָבער ס'קען זיך נאָך מאַכען, כ'זאָל אַמאָל צוריקקומען. כ'זאָל ארויס אויף דער ערד.
 — יא, נעהם איהר אָבער ניט מיט זיך — בעט זי. — צו וואָס זאָלסטו איהר נעהמען?
 — ניין, כ'קען אליין אויף צוריקקומען.
 — זאָגסט מיר צו?
 — נו, יא, כ'קען צוזאָגען. איבריגענס, זיי ניט אונרוהיג! מיר איז דאָס שווער פאַרצושטעלען זיך, דו זאָלסט זיין וועגען דעם אונרוהיג.
 — דארפסט ניט אזוי רעדען, הערסט! — ענטפערט וויקטאָריע.
 — כ'בין זיכער, אז זי וועט דיך ניט ליעב האָבען אזוי ווי איך.
 אַ וואַרעמע פרייד ציטערט אויף אין זיין יונג האַרץ. ביי די ווערטער איהרע איז ער גרייט געווען איינזינקען אין דר'ערד פון גליק און בושה.
 ער האָט ניט געוואַגט צו קוקען אויף איהר, ער האָט געקוקט אָן אַ זייט.
 אַט האָט ער אויפגעהויבען אַ צווייג פון דער ערד, האָט אָנגעהויבען רייסען די קאָרע און געקלאַפט זיך איבער'ן האַנד. צום סוף האָט ער אָנגעהויבען צו פייפען פון צוטומלונג.
 — נו, איך דאַרף שוין אַהיים געהן — זאָגט ער.
 — יא, זיי געזונד — ענטפערט זי און שטרעקט צו איהם אויס די האַנד.

2

דעם מילנער'ס זוהן איז אוועקגעפאָהרען. לאַנג איז ער ניט געווען. ער איז געגאַנגען אין שולע, דאָרט האָט ער אַ סך געלערענט, איז געוואָרען אַ גרויסער און אַ שטאַרקער, און אויף דער אויבערשטער ליפּ ביי איהם האָט זיך בעוויזען אַ פּוך. צום שטאַרט איז געווען אזוי ווייט, דער וועג אַהין

און צוריק האָט געקאָסט אזוי טייער, דער שפּאַרזאמער מילנער האָט גע-
האַלטען דעם יונגעל אין שטאַדט אַ סך ווינטערס און זומערס. ער האָט
זיך די גאַנצע צייט געלערענט.

איצט אָבער איז ער געוואָרען אַ דערוואַקסענער, ער איז געווען
אַכטצען, צוואַנציג יאָהר אַלט.

אין עפעס אַן אָווענד פּריהלוינג־צייט איז ער אַראָב פון דאַמפּפּער.
איבער'ן שלאָס האָט געפלאַטערט אַ פּאָהן לכּבּוד דעם זוהן, וואָס איז גע-
קומען אויף וואַקאַציע מיט'ן זעלבען דאַמפּפּער; מען האָט געשיקט נאָך
איהם אַ קאָמש צום ברעג. יאָהאַנעס האָט זיך פּערנייגט פאַר'ן שלאָס־אויף
גענטהיימער, זיין פּרוי און וויקטאָריע'ן. ס'אַראַ גרויסע און הויכע וויקט-
טאָריע איז געוואָרען! זי האָט ניט געענטפּערט אויף זיין בעגריסונג. ער
האָט נאָך אַ מאָל אַראָבגענומען זיין הוט און געהערט, ווי זי האָט גע-
פּרעגט איהר ברודער:

— דיטלעך, ווער בעגריסט עס אונז?

דער ברודער האָט געענטפּערט:

— דאָס איז יאָהאַנעס, יאָהאַנעס מעללער.

זי האָט וויעדער אויף איהם אַ בליק געוואָרפּען; נאָר איצט האָט
ער זיך שוין געשעהמט צו פּערנייגען זיך עטליכע מאָל. און די קאָמש
האָט זיך געריהרט.

יאָהאַנעס האָט זיך געלאָזט אהיים.

ניין, נאָט מיינער, ווי קאָמיש און קליין איז געווען דאָס שטיבעל!
ער האָט ניט געקענט אריין אין טיהר, ניט איינגעבויענער הייט. די על-
טערן האָבען פאַר איהם צוגעגרייט כּבּוד. ער איז געוואָרען טיעף גע-
ריהרט, אַלץ איז געווען אזוי ריהרענד און ליעב, טאַטע־מאַמע האָבען
איהם בעגעגענט, אַזעלכע גרויע און גוטע, איינער נאָכ'ן אַנדערען האָבען
זיי איהם אויסגעשטרעקט די הענד און געוואונשען איהם גליק.

נאָך דעם זעלבען אָווענד איז ער געגאַנגען, אַרומגעבלאַנקעט זיך
און האָט בעקוקט אַלצדינג, איז געווען ביי'ן מיהל, אין דער שטיין־האַ-
קעדי, האָט בעזוכט דעם אָרט, וואו מען כאַפט פּיש, אומעטיג האָט ער
זיך צוגעהערט צום זינגען פון די בעקאַנטע פּויגעל, וואָס האָבען שוין
אויסגעפלאַכטען זייערע נעסטען אויף די בוימער, און איז געלאָפּען אַ
קוק טאָהן אויף דעם אונגעהויער־גרויסען מוראַשניק אין וואַלד. ניט גע-
ווען מעהר קיין מוראַשקעס, דער מוראַשניק איז אויסגעשטאַרבען,

ער האָט זיך אָנגעהויבען צו גראָבען אין איהם; דאָרט איז מעהר ניט געווען קיין צייכען פון לעבען. אומבאלאנקענדיג זיך, האָט ער אָבער בעמערקט, אז דעם שלאָס-אייגענטהימער'ס וואַלד איז שטארק אויסגע- האַקט.

— ר.ו דערקענסט דאָ אַלצדינג? — האָט געפרעגט שפּאַסענדיג דער פּאָטער — האָסט געזעהן דיינע אַלמע שטאַארען?
— ניט אַלץ דערקען איך. דער וואַלד איז אויסגעהאַקט.
— דאָס איז דעם שלאָס-אייגענטהימער'ס וואַלד — האָט געענט- פערט דער פּאָטער — מיר וועלען ניט צעהלען די בוימער פון וואַלד. יעדער דער דארף האָבען געלד, און דער שלאָס-אייגענטהימער דארף אַ סך געלד. טעג זיינען געקומען און פּערנאַנגען, שטילע, לייעבע טעג, וואונדער- באַרע שעה'ן אין איינזאַמקייט, מיט ריהרענדע עראינערונגען פון דער קינדהייט, אַ שטימע, וואָס רופט צוריק צו ערד און הימעל, צו לופט און בערג.

ער איז געגאַנגען אויפ'ן וועג צום שלאָס. אין דער פריה האָט איהם אַ בים געטהאָן אַ קאַמאַר, און זיין אויבערשטע ליפּ איז געשוואַלען געוואָרען; ווען ער זאָל עמיצען בעגעגענען, בעגרייט ער איהם און געהט גלייך אוועק. קיינעם האָט ער ניט בעגעגענט. אין סאָד פון'ם שלאָס האָט ער דערזעהן אַ דאַמע; צוקומענדיג נעהנטער, האָט ער זיך נידריג פּערנייגט, און איז אוועק ווייטער. דאָס איז געווען די ווירטהין פון'ם שלאָס. ער האָט נאָך אַלץ געפיהלט אַ האַרץ-קלאַפען, ווי אין די אַמאָליגע טעג, ווען ער פלעגט פּערבייגעהן דעם שלאָס. די אַכטונג צום גרויסען הויז, צו די פיעל פּענסטער, צו דער שטרענגער, שלאַנקער פיגור פון'ם שלאָס'ס אייגענטהימער, איז נאָך אַלץ געווען איינגעוואָרצעלט אין זיין בלוט.

ער האָט זיך געלאָזט אויפ'ן וועג צום ברעג.
און דאָרט האָט ער פּלוצלינג בעגעגענט דיטלעה'ן און וויקטאָריע'ן. יאָהאַנעס איז געווען אונאַנגענעהם אויפגערגט; זיי קענען נאָך מיר נען, אז ער געהט זיי נאָך. אויסער דעם איז ביי איהם אַ געשוואַלענע ליפּ. ער האָט געשטעלט פּאַמעלעכערע טריט, קווענקלענדיג זיך, צו זאָל ער געהן ווייטער. ער איז געגאַנגען. ער האָט זיי פון דער ווייטענס נאָך בעגרייט, און פּערבייגעהנדיג האָט ער געהאַלטען. דעם הוט אין האַנד.

ביידע האָבען איהם שווייגענדיג געענטפערט אויף דער בעגריסונג און פאמעלעך פערבייגעגאנגען. וויקטאָריע האָט איהם געקוקט גלייך אין פנים; איהר געזיכט האָט זיך אַ ביסעל געביטען.

יאָהאַנעס איז ווייטער געגאנגען צום ברעג; ער איז געוואָרען אונרוהיג, זיינע טריט גערוועזן. ניין, נו, טאַקע, ס'אַראַ גרויסע וויקטאָריע איז געוואָרען, גאָר אַ גרויסע, שענהער, ווי ווען גיט איז. איהרע ברעמען זענען זיך כמעט צונויפגעגאנגען איבער'ן נאָז, זיי זענען געווען ווי צוויי דינע סאַמעמענע פאַסעקלעך. די אויגען זענען געוואָרען טונט קעלער, זעהר טונקעל בלוי.

צוריקגעהענדיג אהיים, האָט ער זיך געלאָזט אויף'ן שטעג, וואָס האָט געפיהרט דורכ'ן וואַלד, ווייט פון'ם שלאָס־גאַרטען. קיינער דאַרף גיט רעדען, אז ער לויפט נאָך די קינדער פון'ם שלאָס־אייגענטהימער. ער איז ארויס אויף אַ בערגעל, געפונען אַ שטיין און געזעצט זיך. די פויגלעך זענען זיך פערגאנגען אין אַ ווילדען און ליידענשאַפטליכען זינדען, זיי האָבען געמאַניעט, געזוכט איינער דעם אַנדערן, געפלויען מיט צווייגלעך אין'ם שנאָבעל. אַ שאַרפער ריח פון ערד, פון בלעטער, וואָס גרינען, און בויער, וואָס פוילען, האָט אָנגעפילט די לופט.

גראָד איז ער געגאנגען אויף וויקטאָריע'ס שטעג, און זי איז איהם אַנקעגען געקומען פון דער אַנדערער זייט.

אַן אָהנמעכטיגער פערדראָס איז איהם בעפאַלען, ס'האָט זיך איהם געוואָלט זיין ווייט, ווייט; פערשטעהט זיך, איצט דאַרף זי שוין טראַכט טען, אז ער איז איהר נאָכגעגאנגען. זאָל ער איהר וויעדער בעגריסען? אפשר וואָלט ער געדארפט קוקען אין אַן אַנדער זייט? דערצו נאָך דער בים פון דעם קאמאר.

ווען זי איז אָבער צוגעקומען גאָר נאָהענט, איז ער אויפגעשטאַנען און אַראַבגענומען דעם הוט. זי האָט אַ שמויכעל געטהאָן און אַ שאַקעל געגעבען מיט'ן קאַפּ.

— גוט אָווענד. כ'ווינש אייך גליק צו אייער אהיימקומען — האָט זי געזאָגט.

ס'האָט זיך געדוכט, אז איהרע ליפען טהוען וויעדער אַ לייכטען ציטער; כּאַלד איז זי אָבער געקומען צו זיך. ער האָט געזאָגט:

— דאָס איז אַ ביסעל מאָדנע; נאָך כ'האַב ניט געוואוסט, אז דו ביזט דאָ.

— ניין, איהר האָט עס ניט געוואוסט — האָט זי געענטפערט. דאָס איז מיין פאַנטאַזיע, מיר איז איינגעפאלען אַ קוק צו משה'ן אהער. אי! ער האָט געזאָגט דו.

— לאַנג וועט איהר זיין אין דער היים? — האָט זי געפרעגט.

— די גאַנצע צייט פון דער וואקאציע.

שווער איז איהם געווען צו ענטפערען איהר, פלוצלונג איז זי איהם אזוי פרעמד געוואָרען. ופאר וואָס האָט זי דאמאָלסט מיט איהם גערעדט?

— דיטלעך זאָגט, אז איהר זענט אזא פעהיגער, יאָהאַנעס. איהר האָט אזוי גוט אויסגעהאַלטען דעם עקזאמען. ער זאָגט נאָך, אז איהר שרייבט לייעדער; אמת?

האָט ער קורץ געענטפערט און זיך אָבגעקעהרט:

— יא, אודאי. אַלע טהוען עס.

איצט וועט זי באַלד אוועקגעהן, ווייל מעהר האָט זי נאָרניט גע-זאָגט.

— אַן אונגערטע זאָך, היינט האָט מיך אַ קאמאר אַ ביס גע-טהאָן — האָט ער געזאָגט און האָט אָנגעוויזען אויף זיין מויל. — דע-ריבער זעה איך אזוי אויס.

— הייסט עס, איהר זענט צו לאַנג געווען אין שטאָרט, אונזערע קאמארען דערקענען אייך מעהר ניט.

איהר איז אַלץ איינס געווען, צי האָט איהם אַ קאמאר צוביסען, צי ניט. יא, זי איז געשטאַנען און גערעהט אויפ'ן אַסעל דעם רויטען שירם מיט'ן גאָלד-געפאַסטען הענטעל, און קיין אַנדער זאָך האָט איהר ניט געאַרט. און ער האָט דאָך געטראָגען די גנעדיגע פריילען אויפ'ן האַנד ניט איין מאָל.

— איך דערקען אייך ניט אונזערע קאמארען — האָט ער געענט-פערט; — פריהער זענען זיי מיר פריינד געווען.

נאָך זי האָט ניט פערשטאַנען זיינע פיעל-בעדייטענדע ווערטער, זי האָט ניט געענטפערט. און ער האָט ווייטער גערעדט:

— איך דערקען דאָ נאָרניט. אפילו דעם וואָלד האָט מען אויס-געהאַקט.

א לייכטער ציטער איז דורכגעלאָפֿען איהר פנים.
— אוראי, דאָ קענט איהר ניט שרייבען קיין ליעדער — האָט זי געזאָגט — נו, טאָקע, ווען אייך זאָל זיך פֿערוועלען פֿלוצלינג מיר אָנ־ שרייבען ליעדער. נור וואָס רעד אייך? איהר זעהט דאָך אַליין, ווי וועניג איך פֿערשמעה אין דעם.

אן אויפגערעגטער האָט ער שווייגענדיג געקוקט אויף דער ערד. זי האָט פֿריינדליך געשפּאַסט פֿון איהם, גערעדט הויכע ווערטער און געווארט וואָס ס'אראַ איינדרוק זיי וועלען מאַכען. ענטשולדיגט, ער האָט ניט נאָר געשריבען די גאנצע צייט, ער האָט זיך געלערענט, און מעהר פֿון אלעמען...

— גוט, מיר וועלען זיך נאָך זעהן. דערווייל — זייט געזונד.
ער האָט אראַבגענומען דעם הוט און איז אוועק, גאָרניט ענט־ פֿערענדיג.

זי וואַלט בעדארפט וויסען, אז נאָר פֿאַר איהר און ניט פֿאַר קיינעם האָט ער געשריבען זיינע ליעדער. אלע, אפילו דאָס ליעד צו דער נאַכט און צום וואַסער־גייסט. נאָר זי וועט זיך עס קיינמאָל ניט דער־ וויסען.

זונטאג איז געקומען דיטלעך און האָט איהם געוואַלט מיטנעהמען אויף'ן אינזעל. כ'וועל וויעדער מוזען רודערן, האָט ער אַ טראַכט גע־ טהאָן. ער איז געגאָנגען מיט איהם. ביים ברעג האָבען זיך יום־ טוב'דיג אומגערעהט עפעס מענשען, אלץ איז געווען אזוי שטיל, און ווארעם האָט געשיינט די זון אויף די הימלען. פֿלוצלינג האָבען זיך פֿון דערווייטענס דערהערט קלאַנגען, זיי האָבען זיך געטראָגען פֿון ים, פֿון יענער זייט אינזעלען; אויסדרעהענדיג זיך אין אַ האַלבער ראָד, איז צום ברעג צוגעפֿאַהרען אַ פּאַסט־דאַמפּפֿער מיט מוזיק.

יאָהאַנעס האָט אָבגעבונדען דאָס שיפעל און האָט זיך געזעצט ביי דעם רודער. ער איז געווען אין אַ וואונדערליך־קאַפּריזנער און פֿריידיג־אויפֿגערגטער שטימונג, דער ליכטיגער טאָג און די מוזיק פֿון שיה האָבען פֿאַר זיינע אויגען אויסגעוועבט אַ שליער פֿון בלומען און גאָלדענע זאָנגען.

פֿאַר וואָס זעצט זיך ניט דיטלעך? ער איז געשטאַנען אויף'ן ברעג, אָנגעקוקט די מענשען און די שיה, גלייך ער וואַלט זיך שוין ערגעץ ניט געקליבען. יאָהאַנעס האָט געטראַכט: כ'וועל ניט זיצען

מעהר ביי דעם רודער, כ'וועל צופאָהרען צום ברעג. ער האָט אָנגע-
הויבען אויסצודרעהען דאָס שיפעל.

פּלוצלינג האָט עפעס ווייסעס העל אַ שימער געטהאָן פאר זיינע
אויגען, און ער האָט דערהערט אַ פּליעסס אין וואַסער. אַ געשריי פון
פיעל קולות, פול יאוש, האָט זיך אויפגעהויבען אויף'ן שיף און צוויי-
שען די, וואָס זענען געשטאנען אויף'ן ברעג, און צעהנדליגער הענד
און אויגען האָבען אָנגעוויזען אויף'ן אָרט, וואו ס'איז פערשוואונדען
דאָס ווייסע. די מוזיק האָט אויך אויפגעהערט און אין איין רגע איז
יאָהאנעס געווען אויף'ן אָרט. אַלץ האָט ער געטהאָן אין גאַנצען
אינסטינקטיוו, ניט איבערטראַכטענדיג, אָהן איבערליינינג. ער האָט
ניט געהערט, ווי די מוטער האָט געשריען אויף'ן שיף: — מיינ מיי-
דעלע, מיינ מיידעלע! — און ער האָט ניט געזעהן קיינעם. גלייך איז
ער אַראָבעשפרונגען פון שיפעל און אונטערגעטוקט זיך.

איין רגע, איין מינוט איז ער ניט געווען; מ'האָט געזעהן, ווי ס'קאָכט
דער ים אויף דעם אָרט, וואו ער האָט זיך אונטערגעטוקט, און עס איז
קלאָר געווען, אז ער אַרבייט. אויף'ן שיף האָבען זיך אַלץ געהערט
יאָמערעדע געשרייען.

אָט איז ער וויעדער ארויפגעשוואומען, אַ ביסעל ווייטער, אַ פּאָר
אײל פּונ'ם אָרט, וואו ס'איז געשעהן דער אונגליק. מ'האָט צו איהם
געשריען און וואהניזיניג אָנגעוויזען: — נײן, אַ-אָט, אַ-דאָ!
און ער האָט זיך נאָכאַמאָל אונטערגעטוקט.

אַ נייע פייגליכע רגע, אַן אונאויפהערליכער יאָמערן פון דער
פּרוי און דעם מאן, וואָס ברעכט די הענט, אויף'ן דעק. נאָך אַ מענש
איז אַראָבעשפרונגען פון שיף, דער שטורמאן, אַראָבעוואָרפען פון
זיך דעם רעקעל און די שיף. ער האָט גוט אויסגעפּאָרשט דעם אָרט,
וואו די מיידעל איז אַראָב צום גרונד, און אַלע האָבען געהאַפט אויף
איהם.

דאַמאָלסט האָט זיך אויף'ן וואסער וויעדער בעווייעזען יאָ-
האַנעס'ס קאָפּ, נאָך ווייטער ווי פריהער, אויף אַ סך אײלען. ער האָט
פערלירען דעם הוט, זיין קאָפּ האָט געגלאַנצט, ווי דער קאָפּ פון אַ
ים-הונט אויף דער זון. מ'האָט געזעהן, אז ער ראַנגעלט זיך מיט
עפעס, ער איז קוים געשוואומען, איין האנד איז ביי איהם געווען ניט
פריי. אין אַ רגע אַרום האָט ער עפעס אָנגעכאַפט מיט'ן מויל, מיט די

צייהן, א גרויסען פעקעל; דאָס איז געווען די אונגליקליכע. געשרייען פון פערוואונדערונג האָבען זיך געטראָגען צו איהם פון שיף און פון ברעג. דער שטורמאן אפילו האָט, קענטיג, דעהעהרט דעם געשריי, ער האָט ארויסגעשטעקט דעם קאָפּ און זיך אומגעקוקט.

צום סוף איז יאָהאנעס צוגעקומען צום שיפעל, וואָס דער שטראָם האָט איהם אַ ביסעל אָנגעטראָגען אָן אַ זייט; ער האָט אַרײַנגעזעצט די מיידעלע, דערנאָך האָט ער אַליין אַרײַנגעקלעטערט; אַלץ איז גע־שעהן אָהן אַ בערעכענטמען פּלאַן. דער עולם האָט געזעהן, ווי ער האָט זיך אײַנגעבויגען איבער דער מיידעלע און האָט בוכשטעבליך אַראָב־געריסען בײַ איהר דאָס קליידעל אויף'ן רוקען, דערנאָך האָט ער זיך געכאַפּט פאַר די רודערען און האָט זיך געלאָזט שנעל צום שיף. ווען מען האָט די מיידעלע אַרױפגעטראָגען אויף'ן דעק, האָט דער עולם פיעל מאָל אויסגעשרייען אין ענטציקונג: הורא! לכבוד העם רעטער. — ווי איז אייך אײַנגעפאַלען צו זוכען אזוי ווייט אָן אַ זייט?

— האָט מען איהם געפרעגט.

ער האָט געענטפערט:

— איך ווייס דעם גרונד. אויסער דעם, איז דאָ פאַרהאַן אַ שטראָם.

איך האָב יעס געוואוסט.

צום ראַנד פון דעם שטופט זיך דורך אַ הערר, ער איז בלייב, ווי דער טויט, שמייכעלט קאָנוואַלסיוו, און אויף זײַנע ברעמען הענגען טרערען.

— קומט אַרויף אויף'ן שיף אויף אַ רגע! — שרייט ער אַראָב.

— איך וויל אייך דאַנקען. מיר זענען צו אייך אזוי פיעל פערפליכט מעט. אויף אַ רגע נאָר.

און דער מענש געהט אָב פון ראַנד, אַ בלייכער, אין טרערען

און לאַכענדיג.

מ'לאָזט אַראָב אַ טראַפּ; יאָהאנעס קלעטערט אַרויף אויף'ן דעק.

ער איז דאָרט ניט לאַנג געבליבען; ער האָט נאָר געלאָזען זײַן נאָמען און אַדרעס, די פרוי האָט אַרומגענומען דעם דורכגעזעצטען מענשען; דער בלייכער, צוטומעלטער הערר האָט איהם אַרײַנגערוקט אין האַנד זײַן זײַגער. יאָהאנעס איז אַרײַן אין קאָיטע, צוויי מענ־שען האָבען געפרובט אויפמונטערן די מיידעלע; זיי האָבען געזאָגט: איצט קומט זי צו זיך, דער פּולם שלאָגט! יאָהאנעס האָט געקוקט

אויף דער קראַנקער, יונגער בלאַנדער מיידעלע אין קורצען קליידעל; דאָס קליידעל איז געווען אין גאַנצען צוריקען. דאמאָלסט האָט איהם עמיץ אָנגעטראָן אַ הוט אויף'ן קאַפּ, און מ'האָט איהם אוועקגעפיהרט. אונקלאָהר האָט ער געפיהלט, ווי ער איז צוגעפאָהרען צום ברעג און ארויסגעשלעפט דאָס שיפעל. ער האָט געהערט, ווי מ'האָט נאָכ-אַמאָל אויסגעשריען: הורא, און ווי ס'האָט געקנאַקט די יוסטובי-מוזיק ביי'ן אָנגעהן פון דאמפּפער. קיהל און זיס האָט אַ כוואַליע פון פרייד דורכגעשוועבט איבער איהם; ער האָט געשמיכעלט, געדרייט מיט די ליפען, נאָר ניט גערעדט.

— הייסט עס, פון'ם שיפען זיך וועט היינט גאָרניט ארויסקור-מען — האָט געזאָגט דיטלעך. ער האָט אויסגעזעהן אונצופריעדען. ס'איז צוגעקומען וויקטאָריע, זי איז צוגעגאַנגען און גיך געדאַגט:

— ניין, דו ביזט פון זינען אַראָב! ער דאַרף געהן איבערבייטען די קליידער.

יאָהאַנעס האָט זיך געאיילט אַהיים. אין די אויערען האָט איהם נאָך אַלץ געקלונגען די מוזיק און די הויכע הורא-געשרייען, פון פרייד און אויפגענונג איז ער געגאַנגען אַלץ ווייטער. ער איז פערבייגעגאַנגען דעם הויז און האָט זיך געלאָזט אויף'ן וועג, דורכ'ן וואַלד, אין דער הויך צו דער שטיינאַקערין. דאָ האָט ער אויסגעזוכט אַ גוטען אָרט, וואו ס'איז געווען זוניג. פון זיינע קליידער איז געגאַנגען אַ פאַרע. ער האָט זיך אַנידערגעזעצט. ער איז געווען אזוי משוגע-אויפגע-רעגט און פול פרייד, אז ער איז וויעהער אויפגעשטאַנען און האָט אָנגעהויבען אַרומצובלאַנקען זיך. ווי גליקליך איז ער געווען! ער איז געפאלען אויף די קנייה און מיט הייסע טרערען געדאַנקט גאָט פאַר דעם טאָג. זי איז דאָרט געשטאַנען, זי האָט געהערט די הורא-געשרייען: „געה אַהיים און טהו אָן טרוקענע קליידער“ האָט זי געדאַגט.

ער האָט אַנידערגעזעצט זיך און אָהן אויפהער געשמיכעלט, אַן ענטציקטער. יא, זי האָט געזעהן, ווי ער האָט עס געטראָגן, מיט שטאַלץ האָט איהר אויג איהם נאָכגעפאַלגט, ווען ער איז ארויפגע-שוואומען, האַלטענדיג די דערטרונקענע אין די צייהן. וויקטאָריע! וויקטאָריע! ווייס זי דען, ווי שטאַרק, ניט אויסצודריקען, עס געהערט

איהר יעדע גנע פון זיין לעבען! ער האָט געוואָלט ווערען איהר די-ע-נער און שקלאַף און מיט אייגענע הענד אויסקעהרען פאר איהר דעם וועג. ער האָט געוואָלט אַ קוש טהאָן איהרע צוויי קליינע שיכלעך און שלעפען איהר בריטשקע און לייגען האָלץ אין איהר אויווען אין קאַלמע טעג. גאָלדיג האָלץ וואָלט ער אין אויווען געלייגט, וויקטאָריע. ער האָט זיך אומגעקוקט. קיינער האָט איהם ניט געהערט. ער איז געווען אליין, איינער אליין מיט זיך. דעם טייערען זייגער האָט ער נאָך געהאַלטען אין די הענד, ער האָט געקלאַפט מיט-טיק, ער איז געגאַנגען.

אַ דאַנק, אַ דאַנק פאר דעם ליעבען מאָג! ער האָט געגלעט דעם מאָך אויף די שטיינער און די אראָבגעפאלענע צווייגען. וויקטאָריע האָט ניט אַ שמיכעל געטהאָן צו איהם; נו, אודאי, דאָס איז ניט איהר טבע. זי איז בלויז געשטאַנען ביי'ן ברעג, אַ לייכטע רויטקייט האָט געפלאַמט אויף איהרע באַסען. ס'קען זיין, זי וואָלט גענומען זיין זיין-נער, ווען ער זאָל איהר איהם געבען.

די זון האָט געהאַלטען ביי'ם פערנעהן. ס'איז געוואָרען קייד-לער. ער האָט דערפיהלט, אז ער איז גאָר אַ נאַסער. און אָט האָט ער געלאָזט זיך לויפען אַהיים לייכט ווי אַ פּעדער.

אין שלאָס זענען געווען זומער-געסט, אַנגעפאָהרענע פון שטאָרט, טעג און מוזיק. און אַ פּאָהן האָט געפלאַטערט אויף'ן רונדען טהורם טאָג און נאַכט, אַ גאַנצע וואָך.

און מ'האָט געדארפט אַבפיהרען די היי אַהיים; נאָר די פרעה-ליכע געסט האָבען פערנומען די פּערד, און די היי איז געשטאַנען. ס'זענען געבליבען גרויסע פּאַסען פון אַ ניט-געקאַסעמער לאַנקע; נאָר די ארבייטער זענען געווען פערנומען, ווער-אַ קומשער, ווער-אַ שיי-פּער, און מען האָט אָבגעלייגט דאָס קאַסען.

און די מוזיק האָט אַלץ געהאַלטען אין איין שפּיעלען אין געלען זאָל....

דער אַלטער מילנער האָט אָבגעשטעלט די מיהל און האָט זי פּער-שלאָסען אויף די טעג. ער איז געוואָרען קלייגער; פריהער פלעגען די פרעהליכע שטאָדט-לייט, וואָס זענען געקומען גאַנצע מחנות, אָפט צושלעפען אין אַ שפּאַס גאַנצע זעק תבואה. ווארום די נעכט זענען געווען אזעלכע ווארימע און ליכטיגע, און אזוי פיעל איינפאַלען האָבען

די מענשען געהאט. אמאָל, יונגערהייד, האָט דער רייכער קאמער-
הער אליין, מיט זיינע אייגענע הענד, געבראכט אויפ'ן מיהל א מר-
ראשניק אין א קאָרימע און האָט אויסגעשאַטען. איצט איז שוין דער
קאמערהער געווען א בעיאָהרנטער מענש; נאָר זיין זוהן אָטמאָ פלעגט
נאָך אליין קומען אין שלאָס אַרײַן און שפּיעלען זיך מיט וואונדערבארע
זאכען. וואָס האָט מען ניט דערצעהלט פון איהם....

אין וואָלד האָט זיך דערהערט א טופּעריי און געשרייען. די
יונגוואַרנ איז געפאָהרען רייטענדיג. און די פּערד זיינען געשפרונגען
מישונע'נערהייט. די רייטער זענען צוגעפאָהרען צום מילנער'ס הויז,
האָבען געקלאַפט מיט זייערע בייטשען און געוואָלט אַרײַנפאָהרען
אינוועניג. די טהיר איז געווען אזא נידריגע, און האָך האָט זיך זיי
געוואָלט אַרײַנפאָהרען אין הויז.

— גוט אַווענד, גוט אַווענד — האָבען זיי געשריען — מיר האָבען
איין געוואָלט א וויזט מאכען.

דער מילנער האָט הכנעה'דיג געשמיכעלט אויף אזא איינפאל.
און אָט זענען זיי אַראָב פון די פּערד, צוגעבונדען זיי און געלאָזט
געהן די מיהל.

— די מיהלשטיינער זענען לעדיג! — האָט א געשריי געטהאָן
דער מילנער — איהר וועט קאליע מאכען די מיהל.

נאָר צוליעב דעם הילכייגען גערויש האָט קיינער נאָרנישט גע-
הערט.

— יאָהאַנעס! — האָט דער מילנער אויסגעשריען מיט אלע
כחות צו דער שמינהאקעריי צו.

יאָהאַנעס איז אָנגעקומען.

— זיי וועלען מיר מאכען א תל פון הער מיהל! — האָט אויסגע-
שריען דער פאָטער און אָנגעוויזען.

יאָהאַנעס האָט זיך שטיל געלאָזט געהן צו די געסט. ער איז
געווען זעהר בלאָס, און אויף די שלייפען זענען איהם די אַדערן אָנגע-
שוואַלען. ער האָט דערקענט אָטמאָ'ן, דעם קאמערהער'ס זוהן, וואָס
האָט געטראָגען א מונדיר פון א קאדעט. אויסער איהם זיינען געווען
נאָך צוויי. איינער פון זיי האָט א שמיכעל געטהאָן און בעגריסט
איהם, צו פּערגלעטען דעם שפּאַס.

יאָהאַנעס האָט קיין וואָרט ניט אויסגערעדט, אפילו מיט'ן קאָפּ

קיין שאַקעל ניט געטהאָן, איז זיך גענאָנגען זיין וועג. ער געהט גלייך צו אָטמאָן. אין דער צייט בעמערקט ער צוויי רייטערינס, וואָס פּאָהרען ארויס פון וואַלד; איינע איז וויקטאָריאַ. זי איז געווען אָנגעטהאָן אין גרינעס, און איז געריטען אויף אַ ווייסער קליאַטשע פון שלאַס. זי געהט ניט אַראָב, בלייבט אויף'ן זאַטעל און קוקט אלעמען אָן מיט אַ פּרעגענדיגען בליק.

יאָהאַנעס דרעהט זיך אויס, געהט אַרום און אַרום, הויבט זיך אויף אויף דער גרעבליע און עפענט דעם שליוו, דער גערוויש ווערט ביסלעכער ווייז קלענער, די מיהל בלייבט שמעהן.

אָטמאָ האָט אַ געשריי געטהאָן:

— ניין, זאָל זי אַרבייטען. צו וואָס טהוּסטו עס? זאָל די מיהל אַרבייטען, זאָג איך.

— דאָס האָסטו געלאָזט די מיהל? — האָט געפרעגט וויקטאָריע.

— יא — האָט ער געענטפערט, שמיכלענדיג. — פארוואָס שמעהט זי? פאר וואָס זאָל זי ניט אַרבייטען?

— ווייל זי איז לעדיג — האָט געענטפערט יאָהאַנעס, קוים כאַפּענדיג דעם אָטהעם, און געקוקט איהם אין פנים. — איהר פער שמעהט? די מיהל איז לעדיג.

— זי איז דאָך געווען לעדיג, הערסט — האָט געזאָגט וויקטאָריע. — פון וואָנען זאָל איך וויסען? — האָט געפרעגט אָטמאָ און זיך צולאַכט. פאר וואָס איז זי געווען לעדיג, פּרעג איך? ניט געווען קיין תבואה אין איהר?

— זעץ זיך! — האָט איבערגעריסען איינער פון זיינע חברים, כדי צו מאַכען א סוף.

זיי האָבען זיך געזעצט אויף די פּערד. איינער פון זיי האָט זיך ענטשולדיגט פאַר'ן אוועקפאַהרען.

וויקטאָריע איז געווען די לעצטע. אָבפאַהרענדיג עטליכע טריט, האָט זי אויסגערעהט דעם פּערד און אומגעקעהרט זיך.

— זייט אזוי גוט און בעט ענטשולדיגונג ביי אייער פאָטער פאר אלעס, וואָס איז געשעהן — האָט זי געזאָגט.

— גלייכער וואָלט געווען, דער קאָדעט אַליין זאָל עס טהאָן — האָט געענטפערט יאָהאַנעס.

— יא. אודאין. ער האָט אזוי פיעל איינפאלען... ב'האָב אייך
אזוי לאַנג שוין ניט געזעהן, יאָהאַנעס.

ער האָט אויפגעהויבען די אויגען אויף איהר, איינהערענדיג זיך,
זי האָט ער ריכטיג געהערט. זי האָט פערגעסען דעם לעצטען זונטאג,
זיין גרויסען טאָג! ער האָט געענטפערט:

— זונטאג האָב איך אייך געזעהן ביי'ן ברעג:

— אַך, יא — האָט זי גלייך געזאָגט. — שטעלט זיך נאָר פאַר,
ס'אַראַ גליק, וואָס איהר האָט געהאַלפּען דעם שטורמאַן זוכען. איהר
האָט געפונען די מיידעלע?

ער האָט געענטפערט קורץ און בעליידיגט:

— יא. מיר האָבען געפונען די מיידעלע.

— אָדער גאָר.... — האָט זי ווייטער גערעדט, ווי זי וואָלט זיך
פלוצלינג עפעס דערמאָנט — אָדער איהר אַליין.... נו, אַלץ איינס.
ניט איבער אַ גרום אייער פּאָטער. אַ גוטע נאַכט.

זי האָט אַ שאַסעל געטהאָן מיט'ן קאַפּ, שמייכלענדיג, אָנגענומען
דעם צוים און אָבגעפּאַהרען.

ווען וויקטאָריע איז פּערשוואַונדען פון אויג, האָט ער זיך, אַ בע-
טריבטער און אונרוהיגע, געלאָזט לויפען נאָך איהר אין וואַלד. ער
האָט געפונען וויקטאָריע'ן, שטעהענדיג ביי אַ בוים, איינע אַליין. זי
האָט זיך צוגעטוליעט צום בוים און געכליפּעט.

זי איז אַראָבגעפּאַלען פון פּערד? אַ קלאַפּ געטהאָן זיך?

ער איז צונעגאַנגען צו איהר און געפרעגט:

— מיט אייך איז עפעס געשעהן, אַן אונגליק?

זי איז איהם איין טריט אַנקעגען געגאַנגען, אויסגעשפּרייט די
אַרימס און, אַ שיינענדיגע, געקוקט אויף איהם. דערנאָך איז זי גע-
בליבען שטעהן, אַראָבגעלאָזט די הענד און געענטפערט:

— ניין, מיט מיר איז גאַרניט געשעהן; איך בין אַליין אַראָב פון
פּערד און געלאָזט איהם געהן פּאַראַוויס... יאָהאַנעס, איהר דארפּט ניט
קוקען אזוי אויף מיר. איהר זענט געשטאַנען אויף'ן גרעבליע און גע-
קוקט אויף מיר. וואָס ווילט איהר?

ער האָט געשטאַמעלט:

— וואָס וויל איך? כ'פּערשטעה ניט....

— ס'אַראַ ברייטע האַנד איז ביי אייך — האָט זי געזאָגט, און

אונגעריכט האָט זי אַרויפגעלייגט איהר האַנד אויף זיין האַנד. — זי איז ביי אײַך אזא ברײַטע, בײַן געלענק. און שוואַרץ זענט איהר געוואָרען פון דער זון, ווי אַן אײַלבערטבוים....
 ער האָט זיך אַ רײַהר געמאַהן, געוואָלט איהר נעהמען פאַר'ן האַנד. האָט זי אָנגענומען איהר קלייד און געזאָגט:
 — נײַן, מיט מיר איז גאַרניט געשעהן. ס'האָט זיך מיר פשוט פּערוואָלט אהיים געהן צופּוס. אַ גוטע נאַכט.

3.

יאָהאָנעס איז וויעדער געפּאָהרען אין שטאָדט. און יאָהרען און מעג זענען געגאַנגען, אַ לאַנגע אונטרוהיגע צײַט פון אַרבייט און חלומות, לערנען זיך און ליעדער. איהם איז זעהר גוט געגאַנגען, איהם האָט זיך אײַנגעגעבען אַנצושרייבען אַ ליעד וועגען אסתר'ן, „דער יודישער מיידעל, וואָס איז געוואָרען די קעניגין פון פרס“ — אַ זאַך, וואָס איז געדרוקט געוואָרען און ער האָט גענומען דערפאַר האָנאָראַר. אַן אַנדער ליעד, „לאַבירינט פון ליעבע“, וואָס ער האָט אײַנגעלעגנט אין די ליפּען פון דעם מאָנאַך ווענדט, האָט געמאַכט זיין נאָמען בע-ריהמט.

יא, וואָס איז אַזוינס געוועזען ליעבע? אַ ווינד, וואָס טהוט רוי-שען צווישען די רויזען. נײַן, אַ געל בלאַנדזשענדיג פייערל אין'ם בלוט. ליעבע איז געווען אַ גיהנמ-הייסע מוזיק, וואָס מאַכט צו טאַנ-צען אפילו די הערצער פון אַלמע. זי איז געווען ווי אַ מאַרגאַריטקע, וואָס עפענט זיך ברייט פאַנאָדער בײַן אָנקומען פון דער נאַכט, און זי איז געווען ווי אַ ווינד-רויז, וואָס פּערשליסט זיך פון'ם מינדסטען אָטהעם און שטאַרבט אָב פון אַ רײַהר.

דאָס איז געוועזען די ליעבע. זי קען אומברענגען אַ מענשען, וויעדער דערהויבען איהם און וויעדער מאַכען איהם צו שפּאַט און צו שאַנד; זי האָט געקענט ליעב האַבען היינט מיך, מאָרגען — דיך און מאָרגען בײַדער-נאַכט — איהם, אַזוי איז זי אונבעשמענדיג, זי האָט אָבער אײַך געקענט זיין שטאַרק, ווי אַן אונצושטערבאָדער זיעגעל, ניט פּערלעשען זיך און פּלאַקערען ביז דער שעה פון טױט, דען זי איז אײ-ביג. וואָס-זשע איז געווען די ליעבע?
 אַך, ליעבע איז אַ זומער-נאַכט, מיט אַ הימעל אַ בעשטערענטען

און אַ שמעקענדער ערר. פאר וואָס־זשע נויט זי דעם יונגלינג געהן אויף פערבאָרגענע שמעגען, און פארוואָס נויט זי דעם אלטען צו שמעגן אויף די שפיץ פינגער אין זיין איינזאמען צימער? אַך, ליעבע מאַכט פון מענשען'ס האַרץ אַ פּרעכטיג־אונפערשעהמטען גאַרטען, וואו ס'וואַקסען געהיימיספולע און פּרעכע שוואוימען.

נויט זי דען ניט דעם מאָנאָך שטיל שלייכען זיך אין פּערשלאָך־סענע גאַרטענס און אַריינבליקען ביי־דער־נאַכט אין פּענסטער צו די שלאָפּענדיגע? ווערט ניט פון איהר די מאָנאַשקע משוגע און די פרינד צעסין געהט אַראָב פון זינען? זי בויגט אַראָב די קאַפּ פּוֹן'ס קעניג ביז צו דער ערר, אזוי אז זיינע האָר קעהרען אויס דעם שטויב פּוֹן'ס וועג, און ער שעפּטשעט דערביי פאר זיך אַן אונפערשעהמטען וואָרט און לאַכט און שמעקט ארויס דעם צונג.

דאָס איז געוועזען די ליעבע.

ניין, ניין, זי איז געווען גאָר אַן אַנדערע, און זי איז געווען ווי קיין זאָך ניט אויף דער וועלט. זי איז געקומען אויף דער ערר אין אַ פרייהלינגס־נאַכט, ווען דער יונגעל האָט דערזעהן צוויי אויגען, צוויי אויגען. ער האָט געקוקט און געקוקט. ער האָט געקוקט די ליפּען, און גלייך צוויי גרויסע ליכט האָבען זיך בעגעגענט אין זיין האַרצען, אַ זון, וואָס האָט אַנקעגען געבליצט, אַ שמערן. ער איז געפאַלען אין איהרע אַרימס, און פון דער רגע אָן האָט ער שוין מעהר קיין זאָך אויף דער וועלט ניט געהערט און ניט געזעהן.

ליעבע — איז דאָס ערשטע וואָרט פּוֹן'ס שעפּפּער, דער ערשטער געדאַנק, וואָס האָט אויפגעטויכט אין זיין מה, ווען ער האָט געזאָגט: זאָל זיין ליכט! איז געוואָרען ליעבע. און אלץ, וואָס ער האָט בע־שאַפּען, איז געווען זעהר גוט, און דאָריבער איז איהם ניט אַ שאָד גע־ווען, וואָס ער האָט בעשאַפּען. און ליעבע איז געוואָרען דער קוואַל פון דער וועלט און די קעניגין פון דער וועלט; נאָר אלע וועגען איהרע זענען פול בלומען און בלוט, בלומען און בלוט.

אַ סעפּטעמבער־טאָג.

אַט די ווייט־פּערוואָרפּענע גאָס איז געווען זיין שפּאַציר־אַרט, ער האָט זיך אַרומגעבלאַנקעט אויף דער גאָס, ווי אין זיין צימער, ווייל ער פלעגט דאָ קיינמאָל קיינעם ניט בעגעגענען, און אין דער לענג פון

בידע טראטוארען האָבען זיך געצויגען סערער, ס'זענען געשטאנען
בויםער מיט רויטע און געלע בלעטער.

ווי אזוי איז וויקטאָריע געקומען אָהער? וואָס האָט זי געטהאָן
דאָ אויף דעם וועג? דאָס האָט זיך איהם ניט אויסגעדוכט, דאָס איז
זי, און אפשר איז זי אויך דורכגעגאנגען דאָ נעכטען ביי-נאכט, ווען
ער האָט אַרויסגעקוקט פון פענסטער.

דאָס האַרץ האָט איהם אָנגעהויבען שטארק קלאַפען. ער האָט
געוואוסט, אז וויקטאָריע איז אין שטאָרט, ער האָט דערפון געהערט;
זי האָט זיך אָבער געדריעהט אין קרויזען, וואָס דעם מילנער'ס זוהן
האָט צו זיי ניט געהאָט קיין צוטריט. מיט דיטלעך'ן האָט ער אויך
קיין בעקאנטשאַפט ניט געפיהרט.

ער האָט זיך געמאכט האַרץ און איז דער דאמע אַנקעגענגעגאנגען.
זי האָט איהם ניט דערקענט? ערנסט און פערטראכט, איז זי גע-
גאנגען איהר וועג, האַלטענדיג שטאַלץ דעם קאָפּ אויף איהר לאַנגען
האַלז.

ער האָט זיך פּערנייגט.

— גוט אָווענד — האָט זי געענטפּערט נאָר שטיל. זי האָט ניט
אַרויסגעוויזען דעם מינדסטען בעגעהר צו בלייבען. און ער איז שוויי-
גענדיג פּערבייגעגאנגען. איבער די פּיס איז איהם דורכגעלאָפען אַ
שוידער. ער האָט זיך אויסגעדריעהט אין עק פון קליינעם געסעל, ווי
זיין שטייגער איז געווען. איך וועל קוקען אויף'ן טראַטואַר און ניט
אַ קוק טהאָן אין דער הויף, האָט ער געטראַכט. נאָר ווען ער האָט
געמאכט צעהן טריט, האָט ער אויפגעהויבען די אויגען.

זי האָט זיך אָבערשטעלט ערגעץ ביי אַ פענסטער.
אפשר בעהאַלטען זיך אין דער אַנדערער גאָס? צו וואָס שטעהט
זי דאָרט? דאָס פענסטערל איז געווען אַן אַרימס, אַ קליינס, דאָרט
זענען געלעגען עטליכע, ווי אַ צלם צונויפגעלעגטע, שטיקלעך רויטע
זיף, גריץ אין אַ גלעזערנעם סלאָי און עטליכע אָכגעניצטע פּאַסט-
מאַרקעס.

ער קען דאָך דורכגעהן נאָך צעהן טריט און דערנאָך אויסדרעהן
זיך.

און אָט האָט זי אַ קוק געטהאָן אויף איהם, און פּלוצלינג איז זי
איהם וויעדער אַנקעגען געגאנגען. זי איז געגאנגען גיך, ווי זי וואָלט

זיך אָנגענומען מיט מוטה, און ווען זי האָט אָנגעהויבען רעדען, האָט זי קוים געכאפט דעם אָטהעם. זי האָט נערוועז געשמייעלט.

— גוט אָווענד, מיך פרעהט אַזוי, וואָס כ'האָב אייך בעגעגענט.

נאָט, ווי פערציטערט איז געוואָרען זיין האַרץ; ס'האָט ניט גע-
שלאָגען, נאָר געציטערט. ער האָט געוואָלט עפעס זאָגען, — ניט גע-
קענט, נאָר די ליפּען האָבען ביי איהם געציטערט. פון איהר קלייד
האָט געשמעקט, פון איהר געלער קלייד, און אפשר, פון איהרע לי-
פען. אין דער הגע האָט ער ניט געהאַט קיין שום איינדרוק פון איהר
פנים. ער האָט אָבער דערקענט איהרע דינע אקסלען און געזעהען
איהר לאַנגע דיגע האַנד אויף'ן הענטעל פון שירם. דאָס איז געווען
איהר רעכטע האַנד. אויף'ן האַנד איז געווען אַ רינג.

ער האָט הערפון ניט געטראַכט, און ניט געהאַט אין די ערשטע
רגע'ס קיין געפיהל פון אומגליק. נאָר איהר האַנד איז אַזוי יואונ-
דערבאַרשעהן.

— כ'בין שוין אין שטאָרט אַ גאַנצע וואָך — האָט זי ווייטער
גערעדט — און איך האָב אייך ניט געזעהן. אַך, יא, כ'האָב עפעס
יא געזעהן אייך אויף'ן גאַס; עמיץ האָט מיר געזאָגט, אַז דאָס זענט
איהר. איהר זענט געוואָרען אַזאַ גרויסער.

ער האָט געמורמעלט:

— כ'האָב געוואוסט, אַז איהר זענט אין שטאָרט. איהר וועט דאָ
לאַנג זיין?

— עטליכע טעג. ניין, ניט לאַנג. כ'וועל וויעדער אַהיים
פאַהרען.

— אַ דאַנק אייך פאַר דער מעגליכקייט אייך צו בעגריסען —
האָט ער געזאָגט.
שטילשווייגען.

— יא, דערצו נאָך, האָב איך פערבלאָנדושעט — האָט זי וויעדער
געזאָגט — איך וואוין דאָ ביי די קאמעהערס; ווי געהט מען?
— איך וועל אייך בעגלייטען, אויב איהר ערלויבט.

זיי זענען אוועק.

— אַטמאָ איז אין דער היים? — האָט ער געפרעגט, אבי עפעס
צו זאָגען.

— יא, ער איז אין דער היים — האָט זי געענטפערט קורץ.

ערגעצווואו זענען פון א טיהר ארויס עטליכע מענשען, זיי האָר
בען ארויסגעטראָגען אַ פּיאַנאָ און פּערצאָמט דעם טראָטואַר. וויקט
טאַריע האָט אָבגעטרעטען אָן אַ זייט, לינקס; זי האָט זיך צוגעטוליעט
מיט'ן גאַנצען קערפּער צו איהר בעגלייטער. יאָהאַנעס האָט אַ סוק
געטהאָן אויף איהר.

— פּערצייהט — האָט זי געזאָגט.

איבער זיין גאַנצען קערפּער איז דורכגעלאָפּען אַ פּלאַם פון גליק
פון דער בערייהונג, אַ רגע האָט איהר אַטהעם אָנגעריהרט זיין באַט.
— כ'זעה איהר טראָגט אַ רינג — האָט ער געזאָגט. און ער
האָט געשמייכעלט, און אויסגעזעהן גלייכנילטיג. — כ'מעג אייך אודאי
גראַטולירען?

וואָס האָט זי איהם געקענט ענטפּערן? ער האָט ניט געקוקט
אויף איהר, נאָר ער האָט איינגעהאַלטען דעם אַטהעם.

— און איהר? — האָט זי געענטפּערט — איהר האָט נאָך ניט
קיין רינג? — אודאי ניט. מיר האָט טאַקע עמיין דערצעהלט... איצט
דערצעהלט מען אזוי פּיעל וועגען אייך און אין די צייטונגען
דרוקט מען.

— כ'האָב אָנגעשריבען עטליכע ליעדער — האָט ער געענטפּערט
— נאָר איהר האָט זיי געוויס ניט געזעהן.

— ניט אַ גאַנצען בוך? מיר דוכט...

— יא, און אַ קליין ביכעל.

זיי זענען ארויס אויף'ן פּלאַץ, זי האָט ניט געהאַט וואָס צו
אויילען זיך, כאָטש זי האָט געדארפּט געהן צו די קאַמערערס, זי האָט
זיך געזעצט אויף אַ באַנק. ער איז געשטאַנען פאַר איהר.
און אָט האָט זי איהם פּלוצלינג אויסגעשטרעקט די האַנד און
געזאָגט:

— זעצט זיך אויך צו.

און נאָר ווען ער האָט זיך געזעצט, האָט זי ארויסגעלאָזען זיין
האַנד.

איצט אָדער קיינמאָל! האָט ער אַ טראַכט געטהאָן. ער האָט וויער
דער געפרובט אָנגעהמען אַ שפּאַסענדיגען און גלייכנילטיגען טאָן, ער
האָט געשמייכעלט, געקוקט אין רויס. גוט

— אַך, יא, איהר זענט פערלאַבט און ווילט מיר אפילו ניט זאָ-
גען. מיר, אייער שכן פון פאלווארק.

זי האָט זיך פערטראַכט.

— נאָר וועגען עפעס אנדערש האָב איך היינט געוואָלט רעדען

מיט אייך — האָט זי געענטפערט.

ער איז פלוצלינג ערנסט געוואָרען און שטיל געזאָגט:

— יא, יא, דאָס פערשטעה איך זעהר גוט.

שטילשווייגען.

ער האָט וויעדער אָנגעהויבען:

— געוויס, כ'האָב די גאנצע צייט געוואוסט, אז איך וואָלט ניט

געקענט... יא, אז ניט מיר איז בעשערט... איך בין געווען פשוט אַ

מילנער'ס אַ זוהן, און איהר... געוויס איז עס אזוי. כ'פערשטעה

אפילו ניט, ווי וואָג איך דאָס צו זיצען דאָ נעבען אייך. ווארום איך

וואָלט בעדראַפט שטעהן פאַר אייך אָדער פאַלען אויף די קניה, אָן

דאָרט. דאָס וואָלט איך בעדראַפט טהאָן. נאָר דאָס אַלץ... און אל

די יאהרען, וואָס כ'בין ניט געווען אין דער היים, האָכען עפעס גע-
ווירקט. איצט בין איך עפעס ווי מוט היגער. אזוי ווי כ'ווייס דאָך,

אז כ'בין שוין מעהר ניט קיין קינד, ווייס איך אויך, אַז איהר קענט

מיך ניט פערשליסען אין א תפיסה, אפילו אייך זאָל זיך עס פערוועלען.

דאָריבער וואָג איך צו רעדען. נאָר איהר דארפט ניט אין כעס זיין

אויף מיר; איך זועל בעסער שווייגען.

— ניין, רעדט, זאָגט אַלצדינג, וואָס איהר ווילט.

— איך מעג? אַלץ, וואָס איך וויל? אָבער אייער רינג דארף מיר

אין קיין זאך ניט אַבשטעלען.

— ניין — האָט זי געענטפערט שטיל — ער שטערט אייך קיין

זאך ניט. ניין.

— וואָס? יא, נאָר וואָס בעדייט עס אויב אזוי? זאָל אייך נאָט

בענשען, וויקטאָריע, — כ'האָב ניט קיין טעות? — ער איז אויפגע-
שפרונגען און האָט זיך איינגעבויען פאַראויס, אריינצוקוקען איהר

אין פנים. — איך וויל זאָגען, אייער רינג בעווייזט גאָרניט?

— זעצט זיך.

ער האָט זיך געזעצט.

— אַ, ניין, איהר האָט בעדראַפט וויסען, וויפיעל איך האָב וועגען

אייד געקלערט; גאָט מיינער, האָט דען מיין האַרץ געוואוסט פון אַ מינדעסטען געדאַנק, אָן אנדערן! פון אַלעמען, וואָס כ׳האָב געזעהן, פון אַלעמען, וואָס כ׳האָב געקענט, איז פאַר מיר ניט געווען קיין אנדער מענש אויף דער וועלט, אויסער אייך. כ׳האָב ניט געהאַט קיין כח צו טראַכטען אנדערש: אויסקאַריע איז די שעהנסטע און די ליכטיגסטע, און איך קען איהר; פריילין וויקטאָריע, פלעג איך שטענדיג טראַכטען. און דערביי האָב איך זעהר גוט פערשטאַנען, אז קיינער איז ניט אזוי ווייט פון אייך, ווי איך; נאָר כ׳האָב אייך געקענט — יא, דאָס איז ווייטדווייט ניט אזוי וועניג פאַר מיר, — כ׳האָב געוואוסט, אז איהר וואוינט דאָרט און אפשר דערמאָנט איהר זיך אָן מיר אַמאָל. געוויס, איהר פלעגט זיך גיט דערמאָנען; נאָר פיעל אבענדען בין איך אָבגעזען סען אויף מיין שטול און געטראַכט, אז איהר דערמאָנט זיך, אפשר, אָן מיר אַמאָל. און דאַמאָלסט, ווייסט איהר, פלעגט זיך פאַר מיר ווי אַ הימעל ענטפלעקען, פריילין וויקטאָריע, און אַט האָב איך פאַר אייך ליעדער געשריבען און בלומען געקויפט פאַר גאָר די געלד, וואָס כ׳האָב געהאַט, און געבראַכט אַהיים און אַריינגעשטעלט אין אַ וואַזע. אַלע מיינע ליעדער זענען אייך געווידמעט, נאָר אַ פאַר קליינע — ניט אייך; זענען זיי ניט געדרוקט. נאָר איהר האָט דאָך ניט געלעזען אפילו די, וואָס זענען געדרוקט. איצט האָב איך אָנגעהויבען צו שרייבען אַ גרויס בוך. אָ, גאָט! ווי איך בין אייך דאַנקבאַר, וואָס איך בין אזוי פול מיט אייך, און דאָס איז מיין גאַנצע פרייד. איך פלעג שטענדיג הערען אָדער זעהן עפעס, וואָס פלעגט מיך דערמאָנען אָן אייך, גאַנצע טעג און אפילו נעכט. כ׳האָב אויפגעשריבען אייער נאָמען אויף׳ן סופיט, און אַט ליג איך מיר און קוק; נאָר די דינסט, וואָס רוימט אויף מיין צימער, זעהט ניט, כ׳האָב עס אויפגעשריבען אזוי קליין, ס׳זאָל זיין פאַר מיר אַליין. דאָס איז אויך אַ פרייד פאַר מיר.

זי האָט זיך אָבגעקעהרט, אויפגעקנעפעלט איהר קלייד אויף׳ן ברוסט און אַרויסגענומען אַ פאַפירעל.

— זעהט! — האָט זי געזאָגט, שווער אטהמענדיג — כ׳האָב דאָס אויסגעשניטען און בעהאַלטען. איהר דאַרפט זיך דאָס אַריינ-נעהמען אין זינען, אז איך לייען דאָס יעדען אבענד. צוערשט האָט דאָס מיר דער פאַפא געוווּזען, בין איך צוגעגאַנגען צום פענסטער און

איבערגעלייענט. נאָר וואו איז דאָס ? כ'געפין ניט, האָב איך געזאָגט און איבערגעדריעהט די צייטונג אויף דער אנדערער זייט. נאָר כ'האָב עס שוין איבערגעלייענט און געווען פול פרייד.

דער פאפיר האָט געאַטהעמט מיט'ן אראַמאַט פון איהר ברוסט ; זי האָט צונומען דעם פאפיר און געוווּזען איהם איינע פון זיינע ערשטע לייערער, פיער קורצע פערזען, צו איהר, צו דער רייטערין אויף'ן ווייסען פערד. דאָס איז געווען אַן איינפאַכער און הייסער ודוי פון א נשמה, ווערטער פון טיעפען האַרצען, וואָס מען קען ניט איינהאַלטען, און וואָס האָבען אויפגעבליצט אין די שוורת, ווי שמערן, וואָס צינדען זיך אָן.

— יא — האָט ער געזאָגט — דאָס האָב איך אָנגעשריבען. ס'איז געווען אזוי לאַנג צוריק, ס'איז געווען נאכט, די טאפאליעס הינטער מיין פענסטער האָבען אזוי גערוישט און כ'האָב געשריבען. טאקע, איהר בעהאַלט זיי וויעדער ? איך דאַנק אייך ! איהר האָט זיי אויפסניי בעהאַלטען. אַך ! — האָט ער אויסגעשריען אין ענטציר קונג, און די שטימע איז ביי איהם געווען גאָר שוואַך — איהר זיצט שוין איצט ניט אזוי ווייט. איך פיהל אייער האַנד נעבען מייער, פון אייך וועהט א וואַרימקייט. פיעל מאָל, ווען כ'בין געווען אליין און געטראַכט פון אייך, פלעג איך פריהרען פון אויפדעגונג ; נאָר איצט איז מיר וואַרעם. ווען איך בין דעם לעצטען מאָל געווען אין דערהיים, זענט איהר געווען שעהן ; נאָר איצט זענט איהר נאָך שעה נער. די אויגען, די ברעמען, אייער שמייכעל, — ניין, כ'ווייס ניט, וואָס איך רעד, אַלץ צוזאַמען, אַלץ.

זי האָט געשמייכעלט און געקוקט אויף איהם מיט האַלב-צוגעד מאכטע אויגען, טונקעל-בלויע, אונטער לאַנגע וויעס. זי האָט אזוי וואַרעם געשיינט. ס'האָט זיך געדוכט, זי לעבט איבער די טיעפסטע פרייד, און זי האָט זיך אַ ציה געטהאָן צו איהם מיט אַן אונבעוואוסט-זיניגער בעוועגונג פון האַנד.

— איך דאַנק אייך ! — האָט זי געזאָגט.

— ניין, וויקטאָריע, ניט דאַנקט מיר — האָט ער געענטפערט. זיין גאַנצע נשמה האָט זיך געריסען צו איהר. און ער האָט געוואָלט רעדען נאָך, רעדען נאָך ; האָס איז געווען ווי אַ פיבער, ווי ער וואָלט שכור געוואָרען. — יא, נאָר, וויקטאָריע, אויב איהר האָט מיך אַ ביי

סעל ליעב... כ'ווייס ניט, נאָר זאָגט, אז איהר האָט מיך ליעב, אויב ס'איז אפילו ניט אזוי. זענט א גוטע! אָך, כ'וואָלט אייך צוגעזאָגט ווערען עפעס, ווערען א גרויסער מענש, כמעט אן אונטערהערטער-גרויז-כער. איהר שטעלט זיך גאָרניט פאָר, וואָס איך וואָלט געקענט ווערען; אַמאָל חלום איך דערוועגען, און כ'ווייס, אז כ'בין אין גאַנצען פול מיט ניט-געטהענע טהאָטען. ניט איינמאָל רייסט זיך עס פון מיר, און גאַנצע נעכט געה איך אום מיט וואַקערליגע טריט, הין און צוריק, אין מיין צימער, ווייל כ'בין פול מיט בילדער. אין אנדערן צימער ליגט א מענש, ער קען ניט אַנשלאָפען ווערען, ער קלאַפט אין וואַנד. פאַרטאָג לויפט ער אַרײַן צו מיר, ווילד פאר כעס. ס'שאַדט ניט, איך קוק ניט אויף איהם; ווייל כ'האָב אזוי לאַנג געטראַכט פון אייך, אז מיר האָט זיך געדוכט, איהר זענט ביי מיר. איך געה צום פענסטער און זינג, ס'נעהמט שוין טאַגען, די טאפאָליעס רוישען הינד-טערן פענסטער. א גוטע נאַכט! זאָג איך דעם אַנקומענדען טאַג. דאָס איז — פאר אייך. איצט שלאָפט זי, טראַכט איך, א גוטע נאַכט. גאָט זאָל איהר בענשען! און דאָן לעג איך זיך. און אזוי פערנעהט אן אַווענד נאָך אן אַווענד. נאָר כ'האָב קיינמאָל ניט געד-וואוסט, אז איהר זענט אזוי שעהן, וויקטאַריע. אזא וועל איך זיך אָן אייך דערמאָנען, ווען איהר וועט אַוועקפאַהרען; אַזא, ווי איצט. כ'וועל אייך געדענקען אזוי קלאָר....

— און איהר וועט ניט קומען אַהיים?

— ניין, כ'האָב נאָך ניט געענדיגט. אַודאי, וועל איך קומען. כ'פאַהר גלייך. כ'האָב ניט געענדיגט, נאָר כ'וועל אַלצדינג טהאָן. איהר געהט די צייטען אין גאַרטען? איהר געהט אַמאָל ארום אַווענד-צייט, וויקטאַריע? כ'וואָלט אייך אפשר געקענט זעהן אַמאָל, בעגריי-סען, מעהר דארף איך ניט. נאָר האָט איהר מיך כאַטש א ביטעל ליעב, אָדער איהר פערטראַגט מיך נאָר, קענט מיך ליידען, זאָגט-זשע... דערפרעהט מיך... איהר ווייסט, פאַרהאַן א פאַלמע, וואָס בליהט איין איינציגען מאָל אין איהר לעבען, כאַטש זי לעבט זעבעצייג יאָהר. א שירם-פאַלמע, נאָר זי בליהט בלויז איינמאָל. איצט בליה איך. יא, כ'וועל זעהן קריגען געלד און פאַהרען אַהיים. כ'וועל פערקויפען אַלעס, וואָס כ'האָב אַנגעשריבען; גראַד שרייב איך א גרויס בוך, וועל איך דאָס פערקויפען גלייך, מאַהגען, אַלעס, וואָס כ'האָב גרייט. איך

וועל קריגען א מאַסע געלד דערפאר. איהר וואָלט וועלען כ'זאָל אהיים פֿאַהרען?

— יא.

— א דאַנק, א דאַנק! פּערצייַהט, אויב כ'האַף צופיעל, כ'גלויב צופיעל, ס'איז דאָך אזוי גוט אין עפעס צו גלויבען, וואָס איז אונגער וועהנליך גרויס. דאָס איז דער גליקליכסטער טאָג, וואָס כ'האַב איר בערגעלעבט....

ער האָט אויסגעטראָן די הוט און אוועקגעלעגט נעבען זיך. וויקטאָריע האָט זיך אומגעקוקט, אונטען אין גאס איז געגאנגען א דאַמע, און א ביסעל העכער, א פרוי מיט א קאָשיק. וויקטאָריע איז אנגרוהיג געוואָרען, ארויסגענומען דעם זייגער.

— איהר דארפט שוין נעהן? — האָט ער געפרעגט. — זאָגט עפעס פאר'ן אוועקגעהן, לאָזט מיר הערען אייער שטימע... איר האָב אייך לייעב און זאָג דאָס. און אָן אייער ענטפער וועט זיך ווענדען, כ'בין אין גאנצען אין אייערע הענד. וואָס וועט איהר ענטפערן? שטילשווייגען.

ער לאָזט אַראָב דעם קאַפּ.

— ניין, זאָגט גאַרניט! — בעט ער זיך.

— ניט דאָ — האָט זי געענטפערט — כ'וועל דאָס טהאָן דאָרט. זיי זיינען אוועקגעגאנגען.

— מ'זאָגט, איהר האָט חתונה מיט דער קליינער מיידעלע, דער מיידעלע, וואָס איהר האָט געראַטעוועט; ווי רופט מען איהר?

— מיט קאַמילע'ן, מיינט איהר?

— קאַמילע סיייער, מ'זאָגט, איהר האָט חתונה מיט איהר.

— אזוי, צו וואָס פרעגט איהר? זי איז נאָך קליין — כ'בין גער

ווען ביי איהר אין הויז, אזא גרויס און רייך הויז, א שלאָס, ווי ביי אייך; כ'בין דאָרט געווען ניט איין מאָל. ניין, זי איז נאָך קליין.

— זי איז פופצעהן יאָהר אַלט. כ'האַב איהר בעגעגענט, מיר

זיינען געווען צוזאמען. כ'האַב איהר זעהר לייעב געקראָגען. ס'אַראַ לייעבע זי איז!

— כ'וועל ניט חתונה האָבען מיט איהר — האָט ער געזאָגט.

— ניין, טאַקע?

ער האָט געקוקט אויף איהר. זיין פנים האָט אַ ציטער געטהאָן.

— נאָר צו וואָס זאָגט איהר דאָס איצט? איהר ווילט, כ'זאָל
 טראַכטען פון אַן אנדערער?
 זי האָט אָנגעהויבען צו געהן מיט גיכע טריט און ניט גע-
 ענטפערט.
 זיי זענען אזוי צוגעקומען צום קאמערדער'ס הויז. זי האָט איהם
 אָנגענומען פאר'ן האַנד און געפיהרט דורכ'ן טיהר, ארויף אויף די
 טרעפּ.
 — איך וועל אַהין ניט געהן — האָט ער געזאָגט, האַלב פער-
 וואַנדערט.
 זי האָט אַ הריק געטהאָן דאָס גלעקעל, זי האָט זיך אויסגערדעהט
 צו איהם, און איהר ברוסט האָט זיך געהויבען.
 — איך האָב אייך ליעב — האָט זי געזאָגט — איהר פערשטעהט?
 נאָר אייך האָב איך ליעב.
 פלוצלינג האָט זי איהם גיך מיטגעצויגען דריי, פיער טרעפלעך
 אראַב, האָט איהם ארומגענומען און אַ קוש געטהאָן. זי האָט
 געציטערט.
 — נאָר אייך האָב איך ליעב — האָט זי נאָכאמאָל געזאָגט, שווער
 אַטהמענדיג, מיט אויגען, נאָר פער'שכור'טע.
 אין דער הויך האָט מען געעפענט די ארויפגאַנג'טיהר. זי האָט
 זיך ארויסגעריסען און ארויפגעלאָפּען אויף די טרעפּ.

4

פריהמאָרגען קומט, ס'גרויט דער טאָג, אַ בלויליכער, ציטערדי-
 גער סעפטעמבער-טאָג.
 שטיל רוישען די טאָפּאָליעס אין וואַלד. ס'עפענט זיך אַ פענס-
 טער, פון איהר רוקט זיך אַרויס אַ מענש און זינגט זיך צו. ער איז
 ניט אָנגעטהאָן, ער קוקט אויף דער וועלט, ווי אַן אויסגעטהאָנענער
 משוגע'נער, וואָס איז די נאַכט נאָר שכור געוואָרען פון גליק.
 פלוצלינג קעהרט ער זיך אָב פון זיין פענסטער און קוקט זיך
 איין אין זיין טיהר; עמיז' האָט אָנגעקלאַפּט. ער שרייט: קומט
 אַרײַן.

עפעס אַ מענש געהט אַרײַן.
 — גוט-מאָרגען! — זאָגט ער דעם אַרײַנקומענדרען.

דאָס איז אַן עלטערער מענש. ער איז בלייב און ווילד פאַר
 כעס, אין האַנד האַלט ער אַ לאַמפּ, ווייל ס'האָט נאָך ניט געטאָגט.
 — איך וויל אייך נאָכאַמאָל אויפּמערקזאַם מאַכען, ה' מעלער, ה'
 יאָהאַנעס מעלער, רעכענט איהר דאָס אַלס פאַר פּאַסיג — מורמעלט ביי-
 טער דער מענש.

— ניין — ענטפערט יאָהאַנעס — איהר זענט גערעכט! כ'האָב
 דאָ געשריבען, איהר פערשטעהט, ס'האָט מיך אזוי פערבאָפּט דאָס,
 וואָס כ'האָב אָנגעשריבען, איך בין געווען גליקליך היינט ביינאַכט.
 נאָר איצט האָב איך געענדיגט. כ'האָב בלווי געעפענט דעם פענסטער
 און שטיל געזונגען.

— איהר האָט גערעוועט — זאָגט דער מענש — כ'האָב געהערט
 זינגען אויף'ן העכסטען קול, פערשטעהט איהר מיך. און ס'איז דאָך
 נאָך גאָר נאַכט.

יאָהאַנעס גראָבט זיך אין זיינע פאַפירען אויף'ן טיש, נעהמט אַ
 פעקעל גרויסע און קליינע בלעטלעך.

— זעהט! — שרייט ער — כ'זאָג אייך, מיר האָט זיך דאָס
 קיינמאָל ניט אזוי גוט איינגעגעבען. דאָס איז געווען ווי אַ לאַנגער
 בליץ. כ'האָב אַמאָל געזעהן אַ בליץ, וואָס האָט זיך אויסגעצויגען איר
 בער אַטעלעגראַף-דראָט — זאָל אייך גאָט היטען — האָט דאָס אויסגע-
 זעהן ווי אַ פייער-ליילעך. אזוי האָט אין מיר געגליהט היינט ביי-
 נאַכט. וואָס זאָל איך טהאָן? כ'רעכען ניט, איהר זאָלט נאָך האָבען
 עפעס געגען מיר, וויסענדיג, וואָס דאָ איז. כ'בין דאָ געזעסען, הערט
 זיך איין, און געשריבען, כ'האָב זיך ניט אַ ריהר געטהאָן; כ'האָב
 אייך געהאַט אין זינען און בין געווען שטיל. און אָט איז געקומען אַ
 רגע, ווען כ'האָב דאָס אויפּגעהערט אין זינען צו האָבען, מיין ברוסט
 דאָט זיך שיער ניט צוריסען. מעגליך, אז דאן בין איך אויפּגעשטאַ-
 נען און גענאַנגען אַ פאַר טריט איבער'ן צימער. כ'בין געווען אזוי
 פול מיט פרייד.

— כ'האָב אייך ניט אָפּט געהערט די נאַכט — זאָגט דער מענש.
 — ס'איז אָבער גאָר אונפערצייהליך פון אייער זייט צו עפענען איצט
 דעם פענסטער אזוי פריה און רעווען אזוי.

— יאָ, אוראי, איז עס אונפערצייהליך. כ'האָב דאָך אָבער אייך
 ערקלערט. כ'האָב פערבראַכט אַ נאַכט, וואָס כ'האָב נאָך ניט געהאַט

אזא. נעכטען האָב איך עפעס איבערגעלעבט. כ'בין אומגעגאנגען
 אויף'ן גאס און בעגעגענט דאָרט מיין גליק, אָ, הערט מיך אויס, כ'האָב
 בעגעגענט מיין שמערן און מיין גליק. נו, יא, און דערנאָך האָט זי
 מיר אַ קוש געטהאָן. דער מויל איז ביי איהר אזא רויטער, און איך
 האָב איהר ליעב, זי קושט מיך און פער'שכור'ט. האָבען ביי איך
 אמאָל די ליפען געציטערט אזוי שטארק, אז איהר האָט ניט גע-
 קענט רעדען? יא, כ'האָב ניט געקענט רעדען, מיין הארץ האָט גע-
 מאכט צו ציטערען מיין גאנצען לייב. איך בין אהיים געלאָפען און
 גלייך אנשלאָפען געוואָרען; כ'בין געזעסען דאָ אויף'ן שטוהל און גע-
 שלאָפען. ווען ס'איז געוואָרען אַווענד, האָב איך זיך אויפגעכאַפט,
 מיין נשמה האָט זיך געוויגט ארויף און אראָב און כ'האָב אָנגעהויבען
 שרייבען. וואָס האָב איך אָנגעשריבען? אָט איז דאָס! מיך האָט
 פערכאַפט אַ זעלטענער און פייערליכער שטראָם פון געדאַנקען, די הימל
 לען האָבען זיך געשפּאַלטען, און מיין נשמה איז געווען ווי אַ וואַרע-
 מער זומער-מאָג, אַ מלאַך האָט מיר וויין געבראַכט, איך האָב געטרוני-
 קען דעם וויין, וואָס פער'שכור'ט, כ'האָב געטרונקען וויין פון אַ גראַ-
 נאַט-בעכער. צי האָב איך געהערט, ווי דער זיגער האָט געשלאָגען?
 געזעהן, ווי דער לאָמפּ געהט אויס? אָ, ווען איהר זאָלט דאָס פער-
 שטעהן! כ'האָב דאָס אַליץ איבערגעלעבט נאָכאמאָל, נאָכאמאָל בין
 איך געגאַנגען אויף'ן גאס מיט מיין געליעבטער, און אַלע האָבען זיך
 אומגעקוקט אויף איהר. מיר זענען געגאַנגען דורכ'ן פּאַרק, מיר האָ-
 בען בעגעגענט דעם קעניג, פון פרייד, האָב איך אראָבגענומען פאַר
 איהם מיין הוט ביז צו דער ערד, און דער קעניג האָט זיך אומגעקוקט
 אויף איהר, מיין געליעבטער, אזוי מאַיעסטעטיש און שעהן איז זי.
 מיר האָבען זיך וויעדער אומגעקעהרט אין שטאָדט, און אַלע שול-
 יונגלעך האָבען זיך אומגעקוקט אויף איהר, דען זי איז יונג און טראָגט
 אַ העלע קלייד. מיר זענען צוגעגאַנגען צו אַ רויטען שטיינערן הויז און
 אַרין. איך בין איהר נאָכגעגאַנגען אויף די טרעפּ און געוואָלט שמע-
 לען זיך אויף די קנייה פאַר איהר. האָט זי מיך אַרומגענומען און אַ
 קוש געטהאָן. דאָס איז געשעהן מיט מיר נעכטען אַווענד, ערשט נעכ-
 טען. און פּרעגט איהר מיך, וואָס כ'האָב אָנגעשריבען, האָב איך אָנ-
 געשריבען איין ליעד, בלויז איין ליעד פון פרייד, פון גליק. גלייך ווי

דאָס גליק וואָלט פאַר מיר אַ נאַקעטע געלעגען מיט איהר לאַנגען, לאַ-
כענדיגען האַלז און געצויגען זיך צו מיר.

— ניין, כ'האַב גאָר קיין חשק ניט צו פלוידערן מיט אייך לענד-
גער — זאָגט דער מענש מיט פערדרוס און אומעטיג. — כ'האַב גערעדט
מיט אייך דאָס לעצטע מאָל.

יאָהאַנעס שטעלט איהם אָב אין טיהר.

— וואַרט אַ וויילע. ניין, איהר האָט געדארפט זעהן. די זון
האַט עפעס ווי בעלויכטען אייער פנים. כ'האַב עס בעמערקט איצט,
ווען איהר האָט זיך אויסגערעהט, דאָס איז די לאַמפּ, זי האָט געוואָר-
פען אַ זוןפֿלעק אויף אייער שטערן. און איהר זענט שוין ניט געווען
אזוי אין כעס, כ'האַב דאָס געזעהן. כ'האַב אויפגעעפענט דעם פענס-
טער, יא, כ'האַב געזונגען אויף אַ קול. איך בין אַ ברודער פול פרייד
— אַלעמען'ס. דאָס געשעהט אַמאָל, דער שכל שטאַרבט אָב. כ'האַב
בעדארפט אין זינען האָבען, אז איהר שלאָפט נאָך.

— די גאַנצע שטאַרט שלאָפט נאָך.

— יא, ס'איז נאָך פרייה. כ'ווייל אייך עפעס אַ מתנה געבען.
איהר ווילט דאָס? אַ זילבערנער, האָב עס געקריגען אַ מתנה. אַ
קליין מיידעלע, וואָס כ'האַב אַמאָל געראטעוועט, האָט מיר דאָס אַ
מתנה געגעבען. יא, זאָגט זיך ניט אָב! ס'געהט אַריין צוואַנציג פאַ-
פיראַסען. איהר ווילט דאָס ניט נעהמען? אַ, אזוי, איהר רויכערט
ניט. קען איך אַריינגעהן צו אייך מאַרגען פרייה און ענטשולדיגען
זיך? מיר ווילט זיך עפעס טהאָן, בעטען ענטשולדיגונג...

— אַ נומע נאַכט.

— אַ נומע נאַכט. איצט וועל איך זיך לייגען. כ'זאָג אייך צו.
מעהר וועט איהר דאָ קיין שאַרד ניט הערען. און ווייטער וועל איך
שוין זיין פאַרויכטיגער.

דער מענש איז אַוועק.

יאָהאַנעס האָט פּלוצלינג אויפגעעפענט די טיהר און נאָכגע-
שריען:

— אי, איצט פאַהר איך אַוועק. מעהר וועל איך אייך שוין ניט
בעאנווהיגען, מאַרגען פאַהר איך אַוועק. כ'האַב אייך פּערגעסען צו
זאָגען.

ער איז ניט אַוועקגעפאַהרען. פּערשיעדענע זאַכען האָבען איהם

אָבגעהאלטען, ער האָט געהאַט צו בעזאָרגען עפעס ענינים, איינקױף פען, אָבצאָהלען חובות.

ס'איז געקומען דער פריהמאָרגען און געקומען איז דער אָווענד. ער האָט אַרומגעבלאָנדזשעט ווי אַ משוגע/נער. צום סוף האָט ער אָנגעקלונגען ביי די קאמערערס. — וויקטאָריע איז אין דער היים?

וויקטאָריע איז אַוועק עפעס בעזאָרגען. ער ערקלערט, אז זיי זענען פון דערזעלבער געגענד, ער און פרייליין וויקטאָריע, ער האָט נאָר געוואָלט אויסדריקען איהר זיין אַכטונג, ווען זי זאָל זיין אין דער היים; ער ערלויבט זיך אָבעבען איהר אַ גרוס. ער וויל שיקען אַ גרוס אַהיים. גוט.

און ער האָט זיך געלאָזט אין שטאָרט. ווער ווייס, אפשר קען מען איהר בעגעגען ערגעץ, בעמערקען, אפשר זיצט זי אין אַ קאָטש. ער האָט זיך אַרומגעבלאָנקעט ביז אויף דער נאַכט. ער האָט איהר געטראָפּען ביי'ן טהעאטער, בעגריסט איהר, געשמייכלט און בעגריסט, און זי האָט געענטפערט אויף זיין בעגריסונג. ער האָט געוואָלט צוגעהן צו איהר, ס'איז געווען ניט מעהר ווי אַ פּאָר טריט, — דערזעהט ער פּלוצלינג, אז זי איז ניט אַליין, אַז מיט איהר איז אַטמאָ, דעם קאמערער'ס זעהן. ער איז געגאַנגען אין אַ מונדיר פון אַ לייט מענאַנט.

יאָהאַנעס האָט געטראַכט: איצט וועט זי מיר אפשר אַ ווינק טהאָן, געבען אַ צייכען קוים-קוים מיט די אויגען? זי איז אַריינגע-לאָפּען אין טהעאטער, רויט ווערענדיג, מיט אַן אַראָבגעלאָזטען קאָפּ, ווי זי וואָלט זיך געוואָלט בעהאַלטען.

קען מען איהר ניט זעהן אינוועניג? ער האָט גענומען אַ ביי-לעט און איז אַריין.

ער האָט געוואוסט דעם קאמערער'ס לאָזשע, יא, רייכע לייט האָבען לאָזשעס. זי איז דאָרט געזעסען אין איהר גאַנצער פראַכט און געקוקט אין אַלע זייטען. האָט זי אַ קוק געטהאָן אויף איהם? קיין איין מאָל ניט!

נאָכ'ן אַקט האָט ער איהר אָבגעוואַרט אין קאָרידאָר. ער האָט איהר וויעדער בעגריסט; אַ ביסעל פּערוואונדערט האָט זי אַ קוק גע-טהאָן אויף איהם און אַ שאַקעל געטהאָן מיט'ן קאָפּ.

— דאָ קענסטו טרינקען — האָט געזאָגט אַטמאָ, אָנווייזענדיג פאַראויס.

זיי זיינען פּערבייגעגאנגען.

יאָהאַנעס האָט זיי נאָכגעקוקט. אַ מאָדנע פּינסטערניש האָט פּערטונקעלט זיינע אויגען. און די אַלע זענען אויף איהם אין כּעס געווען און געשטופּט זיך. מעכאַניש בעט ער פּערציייהונג און שטעהט. זי איז פּערשוואונדען.

ווען זי האָט זיך אומגעקעהרט, האָט ער זיך נידריג פּערברויגט פאַר איהר און געזאָגט:

— ענטשוולדיגט, פּריילין...

— דאָס איז יאָהאַנעס — האָט זי געזאָגט, איהם פאַרשטעלענדיג.

— דערקענסט איהם ניט?

אַטמאָ האָט געענטפּערט און ער האָט אַ קוק געטהאָן אויף איהם. — איהר ווילט געוויס געוואָהר ווערען, וואָס מאַכען דאָרט אייערע. — האָט זי ווייטער געזאָגט, און איהר געזיכט איז געווען שעהן און רוהיג. — איך ווייס ניט, נאָר, כ'רעכען, גאַנץ גוט. אויסנע- צייכענט. — כ'וועל אָבגעבען אַ גרוס די מעללערס.

— אַ דאַנק. די פּריילין פּאָהרט גיך אַוועק?

— די טעג, אַלזאָ, וועל איך אָבגעבען אַ גרוס.

זי האָט אַ שאַקעל געטהאָן מיט'ן קאָפּ און איז אַוועק.

יאָהאַנעס האָט איהר וויעדער נאָכגעקוקט ביז זי איז ניט פּער- שוואונדען פון אויג, און ארויסגעגאנגען. ער האָט געבלאָנדזשעט שווער און טרויעריג איבער די גאַסען, נאָר צו טויטען די צייט. צעהן אזייגער איז ער געשטאַנען פאַר'ן קאַמערעהער'ס הויז און געוואַרט. דער טהעאַטער איז געענדיגט, איצט וועט זי צוריקקומען. ער וואַלט דאָך געקענט עפּנען די טירעל פון קאַטש, אַראָבנעהמען דעם הוט, עפּנען די טירעל פון קאַטש און פּערנייגען זיך ביז צו דער ערד!

ענדליך, אין אַ האַלבער שעה אַרום, איז זי געקומען. קען ער שטעהן דאָרט ביי'ן טיהר און וויעדער דערמאָנען אָן זיך? גיך איז ער געגאַנגען ארויף אין גאַס און זיך אומגעקוקט. ער האָט געהערט, ווי די טויערען ביי'ן קאַמערעהער האָבען זיך געעפּענט, ווי ס'איז אַריינד געפּאָהרען די קאַטש, ווי די טויערען האָבען זיך צוריק פּערמאַכט. דאַמאָלס האָט ער זיך אומגעקעהרט צוריק.

איצט איז ער ארומגעגאנגען פאר'ן הויז הין און צוריק א גאנצע שעה. ער האָט קיינעם ניט אָבגעוואַרט, און גאָרניט אויסען געווען. פּלוצלינג עפענט זיך אַ טיהר, און וויקטאָריע קומט וויעדער ארויס אויף'ן גאָס, זי איז אָהן אַ הוט, נאָר אַשאַל האָט זי אַרויפגעוואָרפען אויף די אַקסלען. זי שמייכעלט, האַלב־שרעקעדיג, האַלב צוטומעלט, און, פאַר אַן אָנהויב, פרעגט זי:

— איהר דרעהט זיך דאָ ארום און קלערט?
 — ניין — ענטפערט ער — איך קלער? איך דרעה זיך בלויז ארום.

— כ'האָב געזעהן, ווי איהר דרעהט זיך דאָ ארום הין און צוריק, האָט זיך מיר פּערוועלט... כ'האָב אייך געזעהן פון פענסטער. כ'מוז באַלד צוריק געהן.

— אַ דאַנק, וואָס איהר זענט געקומען, וויקטאָריע. כ'בין געווען אין אזא יאוש, נאָר איצט איז עס אַריבער. פּערצייהט, וואָס כ'האָב אייך בעגרוסט אין טהעאטער. צום בערויערען, האָב איך זיך נאָך דערצו נאָכגעפרעגט אויף אייך ביי די קאמערערהס, מיר האָט זיך גע'וואַלט אייך זעהן און דערגעהן, וואָס טראַכט איהר, וואָס האָט איהר ברעה צו טהאָן?

— יא — האָט זי געזאָגט — איהר ווייסט דאָך. כ'האָב אייער נעכטען אזוי פּיעל געזאָגט, אז ביי אייך דאַרף גאָר קיין צווייפעל ניט זיין.

— איך בין נאָך אלץ אין קיין זאך ניט זיכער.
 — לאַמיר מעהר דערפון ניט רעדען. כ'האָב געזאָגט גענוג, כ'האָב געזאָגט צופיעל, און איצט וועל איך אייך וועה טהאָן. כ'האָב אייך ליעב, כ'האָב דאַמאָלס ניט געלייגט און איצט לייג איך אויך ניט; נאָר אזוי פּיעל זאכען צושיידען אונז. כ'האָב אייך זעהר ליעב, גערן רעד איך מיט אייך, מעהר גערן ווי מיט וועמען ניט איז, נאָר... און, כ'קען דאָ לענגער ניט שטעהן, מען קען אונז נאָך דערזעהן פון פענסטער. יאָהאנעס, דאָ איז אזוי פּיעל סבות, וואָס איהר ווייסט ניט, און איהר דאַרפט מיר מעהר ניט פרעגען, וואָס איך טראַכט. כ'האָב געטראַכט דערפון טאָג און נאַכט; כ'טראַכט דאָס, וואָס איך זאָג. דאָס איז אָבער אונמעגליך.
 — וואָס איז אונמעגליך?

— אַלצדינג. אלעס צוזאמען. הערט זיך איין, יאָהאנעס, איהר דארפט שוינען מיין שמאָליץ און אייערע.

— יא, גוט. כ'וועל שוינען! הייסט עס דאָך, אז איהר האָט מיך גענאָרט אייערנעכטען. ס'האָט זיך געמאַכט, אז איהר האָט מיך אָנגעטראָפּען אין גאָס, איהר זענט געווען גוט אויפגעלעגט, האָט איהר... זי האָט זיך אויסגעדריעהט און געוואָלט אוועקגעהן.

— כ'האָב געטהאָן עפעס אַ נאַרישקייט? — האָט ער געפרעגט. זיין פנים איז געווען בלייך, ניט צו דערקענען. — כ'האָב געוואָלט זאָגן, פאר וואָס האָב איך פערלירען אייער?... האָב איך זיך אין וואָס פערשולדיגט פאר די צוויי טעג און צוויי נעכט?

— ניין, ניט דאָס. כ'האָב עס נאָר בעקלערט, דאָס אַלץ; איהר האָט ניט געטראַכט? דאָס איז אַלע מאָל געווען אונגעגלייך פערשטעהט עס. איך האָב אייך ליעב, שעץ אייך... — און אַכט אייך.

זי קוקט זיך איין אויף איהם, זיין שמייכלעל בעלידיגט איהר אז זי רעדט ענטשלאָסענער:

— גאָט מיינער, פערשטעהט איהר דען ניט, אז דער פאפא וואָלט געווען געגען דעם? צו וואָס נויט איהר מיר דאָס צו זאָגען? איהר פערשטעהט דאָך אליין. צו וואָס וואָלט עס דען געפיהרט? בין איך ניט גערעכט?
שטילשווייגען.

— יא — ענטפערט ער.

— אויסער דעם — זאָגט זי ווייטער — איז דאָ פאראַן נאָך אזוי פיעל סבות... ניין, טאקע, קומט מעהר ניט נאָך מיר אין טהעאטער. כ'האָב זיך באמת איבערגעשראָקען. טהוט דאָס מעהר קיינמאָל ניט. — ניין — ענטפערט ער.

זי געהט איהם פאָרן האַנד.

— איהר וואָלט ניט געקענט אזוי דורכפאָהרען זיך אהיים. דאָס וואָלט מיך זעהר געפרעהט. ס'אַראַ וואַרעמע האַנד ביי אייך; מיר איז קאַלט, ניין, איצט מוזט איך שוין געהן. אַ גוטע נאַכט.

— אַ גוטע נאַכט — ענטפערט ער.

די גאָס, אַ קאַלטע און גרויע, האָט זיך געצויגען דורכ'ן שטאָרט; זי האָט אויסגעזעהען ווי אַ זאמערפאַס, אַן אייביגער וועג אויף אַרומ

צוגעהן. ער האָט בעגעגענט אַ אינגעל, וואָס האָט פּערקויפט, אַלטע, צוקנייטשטע רויזען; ער האָט איהם צוגערופּען, גענומען איין רויז, געגעבען אַ גאָלדענעם פינף-קראַנען-שטיק און איז אַוועק ווייטער. באַלד דערנאָך האָט ער דערזעהן אַ חברה יונגלעך שפּיעלען ביי אַ טויער. אַ צעהן-יאָהריגער יונגעל איז זיך שטיל געזעסען און גע-קוסט; ער האָט אַלטע, העל-בלויע אויגען, וואָס קוקען נאָך די שפּיעל, איינגעפאַלענע באַקען און אַ פּיער-קאָנטיגע גאַמבע, אויפ'ן קאַפּ — אַ לייזענטענע היטעל — דאָס איז געווען דער אונטערשלאַק פּון אַ הי-טעל. דער יונגעל האָט געטראָגען אַ פאַרוק, אַ האָר-קראַנקהייט האָט אויף אייביג אַ תּל געמאַכט פּון זיין קאַפּ. זיין נשמה איז אפשר אויף פּערוועלקט געוואָרען.

דאָס אַלץ האָט ער בעמערקט, כאַטש ער האָט גאַרניט געהאַט קיין קלאַרע פאַרשטעלונג, אין וואָס פאַר אַן עק שטאַדט ער איז, אָדער וואוּהיז ער געהט. גלייך ווי ס'האָט אָנגעהויבען רעגענען, און ער האָט ניט געפּיהלט און האָט ניט אויפגעעפענט זיין שירם, כאַטש ער האָט איהם אַרומגעטראָגען מיט זיך אַ גאַנצען טאָג.

ווען ער איז געקומען ענדליך אויפ'ן פּלאַץ, וואו ס'שטעהען בענק, איז ער צוגעגאַנגען צו זיי און זיך אַנידערגעזעצט. וואָס אַמאָל האָט שטאַרקער גערעגענט, ער האָט אונבעוואוסט געעפענט דעם שירם און איז ווייטער געזעסען. אַ ביסעל שפעטער איז איהם בעפאַלען אַ שלעפּעריגקייט, אַ שטאַרקע, ווי אַ געבעל האָט זיין מאַרך פּער-צויגען, ער האָט צוגעמאַכט די אויגען און האָט אָנגעהויבען איינצור-בויגען זיך און איינשלאָפען.

אין אַ שעה אַרום האָט ער זיך אויפגעכאַפט פּון'ם טומעלדיגען שמועס פּון עטליכע דורכגעהער, ער איז אויפגעשטאַנען. און האָט זיך געשלעפּט ווייטער. זיין מוח איז לויטער געוואָרען, ער האָט זיך דערמאָנט אַלץ, וואָס איז געשעהן, אַלע פּאַסירונגען, אפילו אָן דעם יונגעל, וואָס ער האָט געגעבען פינף קראַנען פאַר איין רויז. ער האָט זיך פאַרגעשטעלט, ווי ענטציקט איז געווען דער קלייניקער הערר, ווען ער האָט געפונען די וואונדערבאַרע מטבע צווישען זיין קליינגעלד און זיך איבערצוייגט, אז דאָס איז ניט פינף און צוואַנציג עער, נאָר אַ גאָלדענער פינף-קראַנען-שטיק. זאָל זיין מיט מוזל!

און די איבעריגע יונגלעך האָט אפשר דער רעגען פּערטריבען,

און זיי שפיעלען זיך איצט אין א טויער, שפרינגען ארום, אָדער שפיעד לען אין קוגלען און דער צעהן-יאָהריגען אלטער קאליקע זיצט און קוקט. ווער ווייס, אפשר זיצט ער און פרעהט זיך פון עפעס, אפשר האָט ער אַ ליאלקע דאָרט אין אַלקער אויף'ן הינטער-הויף, אַ פּאַיאָץ, אָדער אַ דריידעל. אפשר האָט ער נאָך ניט אַליץ פּערלורען אין זיין לעבען, און ס'איז נאָך דאָ אַ האָפּנונג אין זיין פּערוועלקטער נשמה.

פּלוצלינג ווייזט זיך פאַר איהם אַ שעהנע שלאַנקע דאַמע. ער טהוט אַ ציטער, בלייבט שטעהן. ניין, ער קען איהר ניט. זי איז אַרויס פון אַ זייטיגער גאַס און געאוילט זיך ווייטער, און זי האָט ניט קיין שירם, כאַטש דער רעגען גיסט ווי פון אַן עמער. ער האָט איהר אַזי געיאָגט, אַ קוק געטהאָן אויף איהר און פּערבייגעגאַנגען. ווי יונג און שעהן זי איז! זי איז דורכגעצט געוואָרען, איהר איז געווען קאלט, און ער האָט ניט געהאַט קיין מוטס צוצוגעהן צו איהר. האָט ער פּער-מאַכט זיין שירם, זי זאָל ניט דאַרפּען אַליין נאָר פּעררעגענט ווערען. ווען ער איז אַהיים געקומען, איז שוין געווען נאָך האַלבע נאַכט.

אויף'ן טיש איז ביי איהם געלעגען אַ בריעף, אַ קאַרטעל, אַן איינלאָדונג. די סייערס וואָלטען געווען זעהר צופריעדען, ווען ער זאָל קענען פּערנעהן צו זיי מאָרגען אָווענד. ער וואָלט בעגעגענט בע-קאַנטע, צווישען זיי — צי וועט ער זיך אָנשטויסען? — וויקטאָריע'ן, די פּריילין פון'ם שלאָס. אַ פּריינדליכען גרוס.

ער איז אַנשלאָפּען געוואָרען אויף'ן שטול. אין אַ צוויי שעה אַרום האָט ער זיך אויפגעכאַפּט פון קעלט. האַלב-וואַכענדיג, האַלב-שלאָפענדיג, האָט ער זיך געטרייסעלט פון קעלט, מיט פון די אונ-גליקען פון'ם טאָג, האָט ער זיך געזעצט ביי'ן טיש און געוואָלט ענט-פּערען אויף'ן קאַרטעל, אויף דער איינלאָדונג; ער האָט ניט ברעה אַנצוגעהמען די איינלאָדונג.

ער האָט אָנגעשריבען אַן ענטפּער און געוואָלט אַריינזאַרפּען עס אין קעסטעל. פּלוצלינג האָט ער זיך, אַן ערשטוינטער דערמאַנט, אַז וויקטאָריע איז אויך איינגעלאָדען. גוט, זי האָט איהם גאַרניט גע-זאָגט, זי האָט מורא געהאַט, טאָמער קומט ער, זי האָט געוואָלט בע-פּרייען זיך פון איהם דאָרט, צווישען פּרעמדע מענשען.

ער צורייסט זיין בריעף, שרייבט אַ נייעם און דאַנקט, ער וועט קומען. אַן אינוועניסטע היץ מאַכט צו ציטערן זיין האַנד, אַ מאָדנע

ביטערניש פול פרייד פערכאפט איהם. פאר וואָס זאָל ער ניט געהן? צו וואָס בעהאַלטען זיך? באַסטא.

זיין שטורמישע אויפֿרעגונג ווערט וואָס אַ ווילע גרעסער. מיט איין בעוועגונג רייסט ער אָב עטליכע בלעטלעך פֿון זיין וואַנד־קאלענ־דאַר, און ביי איהם איז שוין מיט אַ וואָך שפעטער. ער שמעלט זיך פֿאַר, אַז ער פרעהט זיך פֿון עפעס, איז פֿער'כשופֿט פֿון עפעס, וויל פֿערגניגען האָבען פֿון דער רגע, וויל פֿעררויכערן די לילקע, זעצען זיך אויף'ן פֿאַטער־שטול און פרעהען זיך; די לילקע איז ניט אין אָרד־נונג, ער זוכט אומזיסט אַ מעסער אָדער אַן אייזענדעל, און פֿלוצלינג ברעכט ער אָב אַ ווייזער פֿון'ם זייגער אין ווינקעל, אויסצורייניגען דערמיט די לילקע. איהם איז אנגענעהם צו קוקען אויף דעם חורבן, ער לאַכט אין האַרצען, און ער זוכט אַרום אַנדערע זאַכען, וואָס ער זאָל קענען קאַליע מאַכען.

די צייט געהט. אין גאַנצען אַן אָנגעטהאָנענער, אין די נאַסע קליידער, וואַרפט ער זיך, צום סוף, אויף'ן בעטעל און שלאָפט איין. ווען ער האָט זיך אויפֿגעכאַפט, איז שוין געווען שפעט. ס'האָט נאָך אַלץ גערעגענט, אויף'ן גאַס איז געווען נאַס. דער קאַפֿ האָט זיך איהם גע־דרעהט, שטיקלעך פֿון די חלומות, וואָס האָבען זיך איהם גע'חלומ'ט, האָבען זיך אויסגעמישט מיט די נעכטיגע איבערלעבונגען; ער האָט גאַרניט געפֿיהלט קיין פיבער, פֿערקעהרט, די היץ איז לייכטער געוואָר־רען, ס'איז איהם געווען קיהל, ווי ער וואָלט אַ גאַנצע נאַכט אַרומגע־גאַנגען איבער אַ פייכטען וואַלד און איצט געקומען צו אַ וואַסער.

מ'קלאַפט, דער ברעפענטרעגער ברענגט איהם אַ בריעף. ער עפענט איהם אויף, קוקט, לייענט, און קוים וואָס ער פֿערשמעהט איהם. דאָס איז פֿון וויקטאָריע'ן, אַ בריוועל, אַ האַלבער בויגעלע: זי האָט איהם פֿערגעסען צו זאָגען, אַז היינט־ביי־נאַכט וועט זי זיין ביי די סייערס; זי וויל זיך טרעפען מיט איהם, זי וועט זיך בעסער מיט איהם דורכרעדען, וועט איהם בעטען פֿערגעסען אַלץ, אַריבערטראָגען ווי אַ מאַנסביל. זי ענטשולדיגט זיך, וואָס דער פֿאַפֿיר איז שלעכט. אַ פֿריינדליכער גרום.

ער איז אַרויס אין שטאָדט, געפֿריהשטיקט, צוריקגעקומען אַהיים, און צום סוף האָט ער אָנגעשריבען די סייערס אַן אַכזאַג; ער קען ניט קומען, איהם איז בעקוועמער, מאַרגען אווענד, צום ביישפּיעל.

דעם בריעה האָט ער אָנגעשיקט מיט אַ שיק-מענש.

5.

ס'איז אָנגעקומען דער הערבסט. וויקטאָריע איז אַהיים געפֿאַהר
רען, און דאָס קליינע, ווייט־פּערוואָרפענע געסעל האָט זיך געצויגען,
ווי פֿריהער, מיט איהרע הייזער און שטיִלקייט. אין יאָהאַנעס'ס צי-
מער האָט געברענט פייער נאַכט אויף נאַכט. אָווענד־צייט פֿלעגט דער
פייער זיך אָנצינדען צוואַמען מיט די שטערן און פּערלעשען זיך פֿאַר-
טאָג. ער האָט געאַרבייט און געראַנגעלט זיך, ער האָט געשריבען זיין
גרויסען בוך.

ס'זענען אָוועק וואַכען און חדשים; ער איז געווען אַליין און האָט
קיינעם ניט געדאַרפט, צו די סיערס פֿלעגט ער מעהר ניט געהן. זיין
פֿאַנטאַזיע פֿלעגט איהם אָפט אַריינציהען אין איהר ווילדען שפּיעל
און אין זיין בוך פֿלעגען זיך אַריינרייסען אונפֿאַסיגע איינפֿאַלען,
דערנאָך פֿלעגט איהם אויסקומען צו אויסשטרייכען עס און פּערוואַר-
פּען. דאָס האָט איהם פּיעל געשטערט. אַ פֿלוצלינגער גערויש אין
דער נאַכטיגער שטיִלקייט, דאָס קלאַפּען פֿון אַ קאָטש אויף'ן גאַס האָט
געקענט אַרויסרופּען ביי איהם נייע געדאַנקען אָדער אַראַבשלאַגען
איהם פֿון וועג.

טרעט אָב דעם קאָטש דעם וועג, היט זיך!

פֿאַרוואָס? פֿאַרוואָס זאָל מען זיך אייגענטליך היטען פֿאַר דעם
קאָטש? ער איז פּערכייגעפֿאַהרען, איצט איז ער אודאי שוין פּערכיי
דעם ראַנגאַס. ס'קען זיין, דאָרט שטעהט אַ מענש אָהן קליידער, אָהן
אַ הוט, ער שטעהט, איינגעבויגען מיט'ן קערפּער פֿאַראַוים און ער בע-
געגענט די קאָטש מיט'ן קאָפּ, ער וויל, מ'זאָל איהם איבערפֿאַהרען, צו
דריקען, טויטען. דער מענש וויל שטאַרבען, ס'איז זיין זאָך. ער פּער-
קנעפעלט ניט מעהר די קנעפּ פֿון זיין העמדעל, און ער האָט אויפֿגע-
הערט צו פּערכינדען זיך די שיק אין דער פֿריה, אַלץ הענגט אויף איהם
אַפּען, די ברוסט זיינע איז אַ נאַקעטע און אַ דאַרע; ער מוז שטאַר-
בען... דער מענש איז דערגאַנגען ביז דעם לעצטען שריט. ער האָט
אָנגעשריבען אַ בריעה זיין חבר, אַ צעטעל, אַ קליינע בקשה. דער
מענש איז געשטאַרבען און איבערגעלאָזט דעם בריעה. אויף'ן ברי-
וועל איז געווען אַ דאַטום און אַן אונטערשריפט, ס'איז אָנגעשריבען

ריכטיג און לעזנבאר, כאָטש דער, וואָס האָט דאָס געשריבען, דארף אין אַ שעה אַרום שטאַרבען. דאָס איז אזוי מאָדען. ער האָט אפילו געד מאַכט דעם געוועהנליכען צוק אונטער זיין נאָמען. און אין אַ שעה אַרום איז ער געשטאַרבען.... און אָט איז אַן אַנדער מענש. ער ליגט אליין אין אַ קליין צימערל, וואָס איז בעשלאָגען מיט האַלץ און בלויד געפאַרבעט. נו, איז וואָס? גאָרניט. אין דער גאַנצער אונגעהויער-גרויסער וועלט מוז ער איינער שטאַרבען; דאָס פּערבאָסט איהם, ער טראַכט דערפון, ביז ער געהט גאָר פון די כחות אויס. ער זעהט, אַז ס'איז אַווענד, אַז אויף'ן וואַנד-זייגער איז אַכט, און ער פּערשטעהט ניט, פאַרוואָס ער שלאָגט ניט. דער זייגער שלאָגט ניט. ס'איז שוין עטליכע מינוט אויף ניין, ער קלאַפט אַלץ טיק-טאָק, ער שלאָגט אָבער ניט. אָרעמער מענש, זיין מח הויבט שוין אָן איינצושלאָפּען, דער זייגער האָט געשלאָגען, און ער האָט דאָס ניט געהערט. דערנאָך מאַכט ער אַ קאָך אין פאַרטרעט פון זיין מוטער אויף דער וואַנד, — צו וואָס דארף ער נאָך דעם פאַר-טרעט, און צו וואָס זאָל ער בלייבען גאַנץ נאָך איהם? זיינע מיעדע אויגען פאַלען אויף'ן בלומען-טאָפּ אויף'ן טיש, און ער שטרעקט אויס די האַנד און וואַרפט אַראָב דעם בלומען-טאָפּ פאַמעלעך און פּער-טראַכט אויף'ן פּאָדלאָגע, ער צוברעכט זיך. דערנאָך וואַרפט ער דורך'ן פּענסטער זיין בורשטיגענעם מונדשטיק. צו וואָס דארף ער דאָס איצט? איהם דוכט זיך, ס'איז אזוי קלאָר, אַז ער דארף מעהר ניט ליגען דאָ דערנעבען. אין אַ וואָך אַרום איז דער מענש גע-שטאַרבען...

יאָהאַנעס שטעהט אויף און געהט אַרום היין און צוריק איבער'ן צימער. דער שכן פון אַנדערן צימער כאַפט זיך אויף, זיין כראָפּען ווערט אנשוויגען. מ'הערט אַ זיפּ, אַ פיינליכער קרעכצען. יאָהאַנעס געהט צו אויף די שפיץ פינגער צום טיש און זעצט זיך וויעדער. דער ווינד פייפט אין די טאָפּאָליעס הינטער'ן פּענסטער, ער צימערט אויף. די אַלטע טאָפּאָליעס שטעהען אָהן בלעטער און זעהען אויס ווי טרויר-עריגע קאָליקעס; עטליכע צווייגלעך רייבען זיך אָן דער וואַנד פון הויז און סקריפען, ווי אַ הילצערנע מאַשין, אַן אָנגעשפּאַלטענער דרעשינג-מער, וואָס אַרבייט אַלץ און אַרבייט. ער וואַרפט אַ בליק אויף זיינע פאַפירען און לייענט איבער. יא,

זיין פאנטאזיע האָט איהם וויעדער אַראַבגעפיהרט פון וועג. ער האָט
 ניט וואָס צו טהאָן מיט'ן טויט און מיט'ן קאָטש, וואָס פאָהרט פער-
 ביי. ער בעשרייבט אַ סאָד, דעם גרינעם, פּרעכטיגען סאָד, נעבען זיין
 הויז, דעם שלאַסיסאָד. דאָס בעשרייבט ער. איצט איז ער טויט,
 אין גאַנצען פּערשנייט, און דאָך בעשרייבט ער איהם, און דאָרט איז
 גאָר קיין ווינטער און שניי ניטאָ, נאָר פרייהלינג, און אַראַמאַט, און
 אַ שטילער ווינטעל. און אַוועג. אין דער נידער האָט זיך אויס-
 געשפּרייט אַ שטילער טיעפער וואַסער, און עס איז ווי אַ ים פון בליי.
 עס שמעקט מיט בעז, איין לעבעדיגער פאַרקאָן נאָך אַן אנדערן שטעהט
 אין בליהונג און גרינע בלעטער, און די לופט איז אזוי שטיל, אַז מען
 הערט, ווי אויף דער אנדערער זייט בוכטע קלאַפּט אַן אויערהאָן. אין
 איינער פון די אַלעזען פון סאָד שטעהט וויקטאָריע, זי איז אַליין, אין
 ווייסען, זי איז איצט צוואַנציג יאָהר. דאָס שטעהט זי. איהר פיגור
 איז העכער פון די העכסטע רויזען-קוסטען, זי קוקט אויף'ן וואַסער,
 אויף די וועלדער, אויף די שלעפּעריגע בערג אין דער ווייטענס; זי
 איז ווי אַ ווייסע נשמה אין מיטען פון גרינעם סאָד. אונטען פון וועג
 הערען זיך טריט, זי געהט אַ ביסעל פאַראַוויס, צו דער בעהאַלטענער
 אַלטאַנע, שפּאַרט זיך אַן מיט די עלענכויגען אָן וואַנד און קוקט אַראָב.
 דער מענש אויף'ן וועג דאָרט אונטען נעהמט אַראָב דעם הוט, לאָזט
 איהם אַראָב כמעט ביז צו ד'רערד און בעגריסט איהר. זי שאַקעלט
 מיט'ן קאָפּ צוריק. דער מענש קוקט זיך אום, אויף'ן וועג איז קיינער
 ניטאָ, ווער ס'זאָל איהם נאָכקוקען, געהט ער צו עטליכע טריט ארויף
 צום פאַרקאָן. דאָן טרעט זי אָב צוריק און שרייט: ניין, ניין! און
 זי מאַכט מיט'ן האַנד. וויקטאָריע, זאָגט ער, דאָס איז געווען אַן
 אייביגער אמת, וואָס איהר האָט אַמאָל געזאָגט, איך האָב ניט בע-
 דארפט דערפון הלומ'ען, דען דאָס איז אונגעגליך. יא, ענטפערט זי,
 איז וואָס דארפט איהר דאָן? ער איז צוגעגאַנגען צו איהר גאָר נאָ-
 הענט, גאָר איין וואַנד טיילט זיי אָב, און זיין ענטפער קלינגט: וואָס
 איך דארף? כ'ויל בלויז, פּערשטעהט איהר מיד, שטעהן דאָ אַ מי-
 נוט. דעם לעצטען מאָל. איך וויל צוגעהן צו אייך וואָס נעהמער;
 איצט שטעה איך ניט ווייט פון אייך! זי שווייגט. ס'געהט אַריבער
 אַ מינוט. אַ גוטע נאַכט, זאָגט ער און וויעדער נעהמט ער אַראָב דעם

הוט כמעט ביז צו דר'ערד. א גוטע נאכט, ענטפערט זי. און ער געהט אוועק, ניט אומקוענדיג זיך אויף צוריק.....
 וואָס האָט ער צו טהאָן מיט טויט? ער צוקנייטשט דעם פּער-
 שריבענעם בלאַט און וואַרפט איהר אַרײַן אין אוווען. דאָרט ליגן
 נאָך אַנדערע בלעטער, וואָס מען דאַרף פּערברענגען, הױלע, פּוסטע
 שפּיעל פון דער פּאַנטאַזיע, וואָס איז אַרויס פון צאַם. און ער שרייבט
 וויעדער וועגן דעם מענש אויף'ן וועג דאָרט אונטען, וועגן דעם
 בלאַנדזשענדיגען הערד, וואָס האָט זיך פּערנייגט און געזעגענט, ווען זײַן
 מינוט האָט זיך געענדיגט. און אין סאָך איז געבליבען די יונגע מיידלעך,
 זי האָט געטראָגען אַ ווייסע קלייד, און איז אַלט געווען צוואַנציג יאָהר.
 זי האָט איהם ניט געוואָלט נעהמען; ניין און ניין. נור ער איז געשטאַ-
 נען בײַ'ן וואַנד, הינטער וועלכער זי האָט געוואוינט. אזוי נאָהענט
 פון איהר איז ער געווען אַמאָל.

וויעדער זײַנען אוועק וואָכען און חדשים, און ס'איז געקומען דער
 פּריהלײַנג. קײַן שניי איז מעהר ניט געווען, ווייט אין'ם רוים איז
 געשטאַנען דער רויש פון די וואַסערן, וואָס זענען זײַ בעפּרייט גע-
 וואָרען, פון דער זון ביז דער לַכְנֶת. ס'זענען געקומען צופליהען
 די שוואַלבען, און אין וואַלד הינטער'ן שטאָרט האָט ערוואַכט אַ פּרײַ-
 דיג לעבען פון אַלערליי שטיפענדיגע חיות, און פּויגעל מיט אונפּער-
 שטענדליכע לשונות. אַ פּרישער און שאַרפּער ריח האָט זיך אויפגע-
 הויבען פון דער ערד.

זײַן אַרבייט האָט זיך געצויגען אַ גאַנצען ווינטער. ווי אַ ציר
 שפּיעל, האָבען די טרוקענע צווייגען פון די טאַפּאָליעס געריבען זיך
 אָן וואַנד טאָג און נאַכט; איצט איז געקומען דער פּריהלײַנג, אויס
 שטורם-ווינדען, און דאָס טרוקענע סקריפען האָט אויפגעהערט.

ער עפענט אויף דעם פענסטער און קוקט אַרויס, אויף'ן גאַס איז
 שױן שטײַל, כאָטש ס'איז נאָך ניט האַלבע נאַכט, שטערן שײַנען
 אויף'ן נײַטפּערוואַלקענטען הימעל, אַ סימן, אַז מאָרגען וועט זײַן אַ
 וואַרעמער, שעהנער וועטער. ער הערט דעם שטאָדטישען רויש,
 וואָס גיסט זיך צונויף מיט די אייביגע קולות פון דער ווייט. פּלוצ-
 לינג דעהערט זיך אַ שאַרפּער פּײַף פון אַ לאַקאָמאָטיוו, דאָס איז אַ
 סיגנאַל פון'ם נאַכט-צוג; ער הילכט אָב, ווי דאָס איינזאַמע קרעהען

פון אַ האָזן אין אַ שטילער נאכט. איצט איז צייט וויעדער נעהמען זיך פאר דער ארבייט, דער פייף איז פאר איהם געווען ווי א צורוף דעם גאנצען ווינטער.

און ער מאכט צו דעם פענסטער און זעצט זיך וויעדער צום טיש. ער פערווארפט די ביכער, וואָס ער האָט געלעזען, און נעהמט אַרויס פאַפיר, ער כאַפט זיך פאַר'ן פּעדער.

איצט איז זיין גרויסע ארבייט שוין כמעט געענדיגט, ס'פעהלט נאָר אַ שלום־קאָפיטעל, אַ בעגריסונג פון דער אַבפּאַהרענדער שיה, ער האָט איהם שוין פאַרטיג אין קאַפּ.

אָט זיצט זיך אַ הערר אין אַ האַטעל אונטערוועגענס, ער פאַהרט דאָרט פּערביי, און פאַהרען פאַהרט ער ווייט, ווייט אין דער וועלט. זיינע האָר און באָרד זיינען גרוי, און פיעל יאָהרען האָט ער דורכגע־לעבט; נאָר ער איז נאָך געזונד און שטאַרק, און איז קוים אזוי אַלט ווי ס'דוכט זיך. דרויסען שטעהט זיין בריטשקע, די פּערד רוהען אָב, דער קוטשער איז פּרעהליך און צופריעדען; ווייל ער האָט גע־קראָגען וויין און עסען פּונ'ם גאַסט. ווען דער הערר האָט פּערשריבען זיין נאָמען, דערקענט איהם דער בעל־הבית און בעגריסט איהם און נעהמט איהם צו מיט גרויס כבוד. ווער וואוינט איצט אין שלאָס? פּרעגט דער הערר. דער בעל־הבית ענטפּערט: אַ קאַפיטאַן; ער איז זעהר רייך; די פרוי איז זעהר גוט צו אַלעמען. צו אַלעמען? פּרעגט דער הערר און שמייכעלט מאָדנע, אפילו צו מיר? און דער הערר זעצט זיך און שרייבט, און אַנשרייבענדיג, לעזט ער איבער דעם פאַ־פיר, דאָס איז אַ ליעד, אַ פּערטרויערטע און רוהיגע, נאָר מיט פיעל ביטערע ווערטער. נאָר דערנאָך צורייסט ער דעם פאַפיר אויף שטיק־לעך, זיצט ווייטער און רייסט דעם פאַפיר אויף נאָך קלענערע שטיקלעך. דאַמאָלס קלאַפט מען אָן ביי איהם אין טיהר, און ס'געהט אַרײַן אַ פרוי אָנגעטהאָן אין געלען. זי הויבט אויף די וואואל, דאָס איז די ווירטהין פון שלאָס, פרוי וויקטאָריע. זי איז שעהן, זוי אַ קעניגין. דער הערר גיט זיך אַ הויב פון שטוהל, זיין טריבע נשמה ווערט די רגע ווי בעלויכטען פון אַ פּלוצלינגען נאַכטיגען פּייער. — איהר זייט אזוי גוט צו אַלעמען, רעדט ער מיט ביטערניש, איהר קומט אפילו צו מיר. זי ענטפּערט ניט, זי שטעהט נאָר און קוקט איהם אָן, און אַ געדיכטע רויטקייט צופלאַמט איהר פנים. וואָס ווילט איהר? פּרעגט ער מיט

דער פריהערדיגער ביטערניש; איהר זענט געקומען דערמאָנען מיר דאָס פּערגאַנגענע? אויב אזוי, איז עס רעם לעצטען מאָל, גנעדיגע מאַדראַם, איצט פּאַהר איך אַוועק אויף אייביג. און די יונגע ווירטהיין פון שלאַס ענטפּערט אַלץ ניט, נאָר די ליפּען איהרע ציטערן. ער זאָגט: פאַר איך איז דאָס ניט גענוג, וואָס כ'האַב אַמאָל ענטפּלעקט פאַר איך מיין משוגעת, הערטזושע זיך איין, איך טהו דאָס נאָכאָמאָל; מיין האַרץ האָט זיך געריסען צו איך, איך בין איך ניט ווערט געווען, איצט זייט איהר צופריעדען? ער רעדט ווייטער, און זיין היץ ווערט וואָס אַמאָל גרעסער; איהר האָט מיר געענטפּערט — ניין, איהר האָט גענומען אַן אַנדערן; איך בין געווען אַ פּויער, אַ בער, אַ ווילדער, וואָס האָט פּערבלאָנדזשעט אין די יונגע יאָהרען אין פּער באַטענעם קעניגליכען גאַרטען. נאָר דאָ איז דער הער אַנידערגעפאַלען אויף'ן שטול, און ער יאמערט, ווען ער בעט זיך: אַך, געהט אַוועק! פּעריציהט מיר, געהט זיך אייער וועג! האָט זיך די גאַנצע רויטקייט אָבעטשאָן פון דער ווירטהיין'ס פנים. און זי רעדט, און די ווערטער רעדט זי ארויס אזוי פאַמעלעך און אזוי דייטליך: כ'האַב איך ליעב; פּערשטעהט מיך, ענדליך, נאָר איך האָב איך ליעב. זייט געזונד! — און די יונגע ווירטהיין פון שלאַס האָט פּערשטעלט דעם פנים מיט די הענד און איז גיך אַרויס דורך'ן טיהר...

ער לעגט אַוועק די פּעדער און פּערוואַרפט דעם קאַפּ אויף צוריק. יאָ, פּונקט, ענדע. פאַר איהם איז געלעגען אַ בוך, אַלע פּערשריבענע בלעטער, די אַרבייט פון ניין חדשים! אַ וואַרעמע צופריעדענהייט לעבט אויף אין איהם, דען זיין ווערק איז געענדיגט. און בשעת ער זיצט זיך אזוי און קוקט אין פּענסטער, אין וועלכען ס'גרויט זיך דער טאָג, רוישט עס און קלאַפט אין זיין קאַפּ, און זיין נייט אַרבייט ווירטער. ער איז פול שטימונג, זיין מח איז ווי אַ ניט־בעארבייטער וויל־דער סאָך, וואו ס'הויבט זיך אַ פאַרע פון דער ערד.

אויף אַ סודות'פולען וועג האָט ער אַריינגעדונגען אין אַ טיעפען אָבגעשטאַרבענעם טהאַל, וואו ס'איז ניטאָ קיין לעבעדיגע זאָך. אין דער טיעף, אַן איינזאַמע און פּערלאָזענע, שטעהט אַן אַרגעל און שפּיעלט, ער געהט צו נעהנטער, בעטראַכט איהר, די אַרגעל בעניסט זיך מיט בלוט, פון איין זייט איהרע פליסט בלוט בשעת זי שפּיעלט. דערנאָך — קומט ער אַרויס אויף'ן מאַרק. אַלץ איז דאָרט וויסט,

קיין איין בוימעל זעהט זיך ניט און קיין קלאנג הערט זיך ניט, דאָס
 איז ניט מעהר ווי אַ וויסטער מאַרק. נאָר אויף'ן זאַמד — צייכענס
 פון אַ מענשען'ס שיק, און אין דער לופט, דוכט זיך, שטעהען די לעצ-
 טע ווערטער, וואָס מען האָט געזאָגט אויף דעם אָרט, אזוי ניט לאַנג
 איז דער אָרט פּערלאָזען געוואָרען. אַ מאָדנע געפיהל בעפּאַלט איהם,
 אָט די ווערטער, וואָס זענען געבליבען הענגען אין דער לופט איבער'ן
 מאַרק, לאָזען איהם ניט רוהען, דערנעהנטערען זיך, שטיקען איהם. ער
 שטויסט זיי אָב פון זיך, זיי קומען צוריק, דאָס איז ניט — ווערטער,
 דאָס זענען זקנים, אַ מחנה טאַנצענדיגע זקנים; איצט זעהט ער זיי!
 פאַרוואָס טאַנצען זיי, און פאַרוואָס טאַנצען זיי גאָר אָהן פרייד? פון
 דעם קאַראָהאַד פון די זקנים וועהט עס מיט קעלט, זיי זעהען איהם
 ניט, זיי זענען בלינד, און ווען ער שרייט צו זיי, הערען זיי איהם ניט,
 דען זיי זענען טויט. ער געהט צו מזרח־זייט, אַנטקעגען דער זון, ער
 קומט צו צו אַ באַרג. עפעס אַ שטימע רופט: דו ביזט ביי אַ באַרג?
 יא, ענטפערט ער, איך שמעה ביי אַ באַרג. דאמאָלס שרייט די
 שטימע: דער באַרג, ביי וועלכען דו שמעהסט, איז מײן פוס, איך בין
 געבונדען, איך ליג אויף עק וועלט, קום בעפריי מיך! לאָזט ער זיך
 אויף עק וועלט. ערנעץ־וואו ביי אַ בריק שמעהט אַ מענש און ווארט
 איהם אָב, ער קלייבט צונויף שאַטענס; דער מענש פון מוסקום. אַ
 פּראָסט לויפט דורך זיין לייב פון שרעק, ווען ער דערזעהט דעם מענש,
 וואָס וויל ביי איהם אָבנעהמען דעם שאַטען. ער שפייט אויף איהם
 און סטראשעט מיט צונויפגעדריקטע פויסטען; נאָר אונבעוועגליך
 שמעהט דער מענש און ווארט איהם אָב. קעהר זיך אום! שרייט אַ
 שטימע הינטער איהם. ער דרעהט זיך אום און זעהט אַ קאַפּ, וואָס
 קוילערט זיך פאַר איהם און ווייזט דעם וועג. דער קאַפּ איז אַ מענשי-
 שער, און וואָס אַ ווילע טהוט ער שטיל און שווייגענדיג אַ שמויכעל.
 ער געהט נאָך דעם קאַפּ. דער קאַפּ קוילערט זיך מעג און נעכט, און
 ער געהט איהם נאָך; ביי'ם ברעג פון ים שפּאַלט זיך די ערד הינד
 טער דעם קאַפּ, און ער פּערשווינדט. ער געהט צופוס אין ים אַריין
 און טרינקט זיך. ער שמעהט ביי אַ שווערער טיהר, און בעגענענט אַ
 גרויסען, בילענדיגען פיש. אויף'ן האַלז האָט ער אַ גריווע, און ער
 בילט זוי אַ הונד. הינטער'ן פיש שמעהט וויקטאָריע. ער שטרעקט
 אום די הענד צו איהר. זי איז גאָר אָהן קליידער, זי שמויכעלט צו

איהם, און אין איהרע האָר אַטהעמט אַ שטורם. דאַמאָלסט רופט ער איהר, ער הערט אַליין זיין אייגענע שטימע און ער כאַפט זיך אויף. יאַהאַנעס שטעהט אויף און געהט צו צום פענסטער. ס'איז שוין כמעט ליכטיג. און אין קליינעם שפּיגעלע נעבען פענסטער זעהט ער, אַז די שלייפען זענען ביי איהם רויט. ער לעשט אויס די לאַמפּ און לעזט נאַכאַמאָל איבער אין'ם גרויען ליכט פון טאָג די לעצטע בלאַט פון זיין בוך. דערנאָך לייגט ער זיך.

דעם זעלבען טאָג, פאַרנאַכט, האָט יאַהאַנעס בעצאָהלט פאַר זיין צימער; האָט אָנגעגעבען זיין מאַנוסקריפט און פּערלאָזען די שטאַדט. ער איז געפּאָהרען נאָך אויסלאַנד, קיינער האָט ניט געוואוסט, וואוהין.

6.

דער גרויסער בוך איז אַרויס, אַ גאַנצע קעניגרייך, אַ קליינע רוי"שענדיגע וועלט פון שטימונגען, שטימען און זעהונגען. מען האָט עס געקויפט, איבערגעלייענט און אוועקגעלעגט. ס'געהט פּערביי אַ פּאָר חדשים; ווען ס'איז געוואָרען הערבסט, האָט יאַהאַנעס אַרויסגעוואָרן פּען אַ נייעם בוך. און וואָס? מיט אַמאָל איז זיין נאָמען געווען אויף אַלעמענס ליפּען, גליק האָט איהם בעלייט, דעם נייעם בוך האָט ער אָנגעשריבען אין דער ווייטענס, ווייט פון די געשעהענישען אין זיין היימלאַט, און געווען איז ער שטיל און שטאַרק, ווי וויין.

טייערער לעזער, אָט איז אַ מעשה וועגען דידריק'ן און איסע' לינע'ן. אָנגעשריבען אין אַ גוטער צייט, אין טעג פון קליינע זאָרגען, ווען אַלץ איז געווען לייכט אַריבערצוטראָגען, אָנגעשריבען מיט'ן טיעפסטען מיטגעפיהל צו דידריק'ן, וואָס גאָט האָט איהם מיט ליבע געשטראָפּט...

יאַהאַנעס איז געווען אין פּרעמדע לענדער, קיינער האָט ניט געדוואוסט וואו. און ס'איז אוועק געהר ווי אַ האַלב יאָהר ביז עמיץ איז דאָס געוואָהר געוואָרען.

— מיר דוכט, מ'קלאַפט אין טיהר — האָט געזאָגט דער מילנער איינמאָל אַווענדציים.

און זיין ווייב און ער הערען זיך איין און זיצען שטיל.

— ניין, גארניט — זאָגט זי דערנאָך; — צעהן אזויגער, באַלד נאַכט. ס'געהט איבער אַ פּאָר מינוט.

דאָן קלאַפט מען הויך און דייטליך אין טיהר, גלייך עמיץ האָט זיך אָנגענומען מיט מוט און טהוט עס. דער מילנער עפענט. הינט טער'ן טהיר שטעהט די פריילין פון שלאָס.

— אָ, זייט ניט אין כעס, דאָס בין איך — זאָגט זי און שמייכלט שרעקעדיג. זי געהט אַריין; מ'דערלאַנגט איהר אַ שטול, זי זעצט זיך אָבער ניט. זי האָט נאָר אַ שאל אױף'ן קאַפּ, און אױף די פיס קליינע, לייכטע שיכלעך, כאַטש ס'איז נאָך ניט פריהלינג און די וועגען זענען ניט אויסגעטריקענט.

— כ'האָב נאָר געוואָלט איך אָנוואַנען, אז פריהלינגצייט קומט דער לייטענאָנט — זאָגט זי — דער לייטענאָנט, מיין געליעבטער. ער וועט מסתמא דאָ געהן אין וואַלד שיסען וואַלדשנעפעס. דאָס האָב איך איך געוואָלט אָנוואַנען, איהר זאָלט זיך ניט איבערשרעקען.

דער מילנער און זיין פרוי קוקען פערוואונדערטע אױף דער פריי-לין פון שלאָס. מ'האָט זיי קיינמאָל ניט אָנגעזאָגט, ווען די געסט פלעגען געהן אױף יאָגד אין וואַלד און אױף די פעלדער. ה.כ.נ.ע.ה' דיג דאַנקען זיי איהר.

וויקטאָריע געהט צום טיהר.

— דאָס איז אַלץ, וואָס כ'האָב געוואָלט. כ'האָב געקלערט, איהר זענט מענשען אַלטע, שאַרט ניט איך אָנצוזאָגען. דער מילנער ענטפערט:

— און די פריילין איז אזוי גוט געווען! און איצט האָט די פריי-לין איינגעזעצט די קליינע שיכלעך.

— ניין, דער וועג איז טרוקען — האָט זי געענטפערט — כ'בין דאָ סיי ווי סיי פערבייגענאָגען. אַ גוטע נאַכט.

— אַ גוטע נאַכט.

זי הויבט אױף די קליאַמקע און געהט אַוועק. נאָר אַט קעהרט זי זיך אום אין טיהר און זאָגט:

— אמת, אז יאָהאַנעס, — איהר הערט פון איהם?

— ניין, גארניט; אַ דאַנק, וואָס איהר פרעגט זיך נאָך. גאָר-

ניט.

— ער וועט דאך גיך צוריקקומען. כ'האָב געמיינט, איהר האָט ידועות.

— ניין, פון פארצײַאָהרען פריהלינג. מ'זאָגט, יאָהאַנעס איז אין דער פרעמד.

— יא, אין דער פרעמד, ס'איז איהם גוט דאָרט. ער שרייבט אַליין, אז ער לעבט איבער מעג פון קליינע זאָרגען. הייסט עס, ס'איז איהם גוט דאָרט.

— יא, יא, איין גאָט ווייס. מיר ווארטען אויף איהם, נאָר ער שרייבט אונז ניט, קיינעם ניט. מיר ווארטען נאָר אויף איהם.

— איהם איז דאך בעסער, דאָרט וואו ער וואוינט, אויב ער האָט אזעלכע קליינע זאָרגען. דאָס איז אזוי זיך. כ'האָב נאָר געוואָלט וויסען, צי וועט ער צוריקקומען פריהלינגצייט. נאָכאַמאָל אַ גוטע נאַכט.

— אַ גוטע נאַכט.

דער מילנער און זיין פרוי געהען מיט איהר ארויס פון הויז. זיי זעהען, ווי זי רדעהט זיך אויס אויף'ן וועג צום שלאָס, מיט אַן אויפגעהויבענעם קאָפּ, טרעטענדיג מיט די קליינע שיכלעך אין קאלד זשעס פון בלאָטע אויף'ן נאַסען וועג.

אין צוויי טעג אַרום איז אָנגעקומען אַ בריעף פון יאָהאַנעס'ן. ער קעהרט זיך אום אהיים; אזוי אין אַ חדש אַרום, ווען ער וועט האָר בען געענדיגט נאָך איין נייעם בוך. פאר דער גאַנצער לאַנגער צייט האָט ער געלעבט זעהר גוט, די נייע אַרבייט וועט ער גיך ענדיגען, דאָס לעבען פון דער וועלט האָט זיך רוישיג געטראָגען אין זיין מח... דער מילנער געהט אין שלאָס. אויף'ן וועג געפינט ער אַ נאָר טיכעל מיט וויקטאָריע'ס אויסגענעהטען צייכען, זי האָט עס פערלירען אייערנעכטען אויף דער נאַכט.

די פריילין איז אויבען, נאָר איינע פון די דיענסטען געהט זיך אונטער איבערצוגעבען, וואָס איז, — אין וואָס געהט עס?

דער מילנער זאָגט זיך אָב. ער וועט ליבערשט ווארטען.

ענדליך קומט די פריילין.

— כ'האָב געהערט, איהר ווילט מיט מיר רעדען? — פרעגט זי

און עפענט די טיהר אין צווייטען צימער.

- דער מילנער געהט אריין, גיט אָב די טיכעל און זאָגט :
 — און מיר האָבען ערהאלטען אַ בריעה פון יאָהאנעס'ן.
 אַ פריידיגע אויפרעגונג האָט אויפגעבליצט אויף איהר געזיכט,
 אַ רגע, אַ קורצע רגע. זי ענטפערט :
 — אַ דאנק אייך. יא, די טיכעל איז מיינע.
 — איצט פאָהר ער וויעדער אַהיים — זאָגט ווייטער דער מילנער
 כמעט שעפטשענדיג.
 איהר פנים געהמט אָן אַ קאלטען אויסדרוק.
 — רעדט הויך, מעללער; ווער פאָהרט? — ענטפערט זי.
 — יאָהאנעס.
 — יאָהאנעס. נו, איז וואָס?
 — גאָרניט... מיר האָבען געמיינט, איך דאַרף אייך דאָס זאָגען.
 מיר האָבען וועגען דעם גערעדט, מיין פרוי און איך, און זי האָט אויך
 געמיינט אזוי: אייערנעכטען אויף דער נאַכט האָט איהר זיך נאַכנע-
 פרעגט, צי וועט ער צוריקקומען דעם פריהלינג. יא, ער וועט צוריק-
 קומען.
 — דאָס פרעהט אייך? — זאָגט די פרייליין — ווען-זשע וועט ער
 צוריקקומען?
 — אין אַ חדש אַרום.
 — אזוי. און מעהר גאָרניט?
 — ניין. מיר האָבען פשוט געמיינט, אז אויב איהר האָט גע-
 פרעגט... ניין, מעהר גאָרניט. נאָר דאָס אַליין.
 דער מילנער רעדט וויעדער נידעריג.
 זי בעגלייט איהם צום טיהר. ביי'ן ארויסגאַנג בעגענען זיי
 איהר פאַטער, און זי זאָגט איהם פערבייגעהענדיג, הויך און גלייכ-
 גילטיג:
 — דער מילנער דערצעהלט, אז יאָהאנעס קומט וויעדער אַהיים.
 געדענקסט דאָך יאָהאנעס'ן?
 און דער מילנער געהט ארויס פון שלאָס און גיט זיך אַ וואָרט
 מעהר קיינמאָל גיט צו זיין אזוי נאַריש און פאַלגען דער ווייב, ווען
 איהר וועט זיך פערגלויסטען, צו פערשטעהן פערבאָרגענע זאַכען. אזוי
 וועט ער איהר טאַקע זאָגען.

7.

די דינע ריאכניע נעבען דער מיהל-גרעבליע האָט ער אַמאָל גע-
וואָלט אָבשניידען פאַר אַ ווענדקע; איצט איז פערביי אַ סך יאָהרען,
און דאָס בוימעל איז געוואָרען דיקער פון זיין האַנד. ערשטוינט האָט
ער דערויף אַ קוק געטהאָן און איז אוועק ווייטער.

אין דער לענג פון קוואַל האָט נאָך אַלץ געבליהט אַ געדיכטער
פאַרן-וואַלד, אַ גאַנצער וואַלד, און אין מיטען האָבען די בהמות דורכ-
געטראָטען זיך שטעגען מיט געוועלכטע דעכלעך פון פאַרן-בלעטער
איבער זיי.

ער האָט זיך דורכגעדראָפּעט דורך דער געדיכטניש, ווי אין די
קינדעווייטע, שווימענדיג מיט די הענד און זוכענדיג דעם וועג מיט
די פיס. אַלערליי פליגען און ווערים זענען זיך צולאָפּען פאַר דעם
גרויסען מענשען.

אין דער הויך, נעבען דער שטיינהאַקעריי, האָט ער געפונען אַ
דאַרנבוש, ווינד-רויזען און פיאַלקעס. ער האָט אָנגעריסען אַ ביסעל
בלומען, זייער בעקאַנטער ריח האָט איהם גערופען צוריק, צו די טעג,
וואָס זענען פּערגאַנגען. אין דער ווייטענס האָבען זיך געבליווט די
בערגלעך פון דעם שכני'שען דערפּעל, און אויף דער אַנדער זייט וואַסער
קוקעט די קוקאווקע.

ער האָט זיך אַנידערגעזעצט; אין אַ וויילע אַרום האָט ער זיך
אָנגעהויבען צווינגען. האָט ער דעהערט טריט אויף'ן שטעג דאָרט
אונטען.

ס'איז געווען אַווענד-צייט, די זון איז שוין פּערגאַנגען; נאָך
די וואַרעמקייט האָט נאָך אַלץ געציטערט אין דער לופט. איבער
וועלדער, בערג און וואַסערען האָט זיך געלעגט אַן אונגענליכע רוח.
אין דער הויך צו דער שטיינהאַקעריי איז געגאַנגען אַ פרוי. דאָס
איז געווען וויקטאָריע. זי איז געגאַנגען מיט אַ קאַשיק.

יאָהאַנעס איז אויפגעשטאַנען, בעגריסט איהר און געוואָלט
אָוועקגעהן.

— כ'האָב אייך ניט געוואָלט שטערען — האָט זי געזאָגט. כ'האָב
געוואָלט אָנקלייבען אַ ביסעל בלומען.

ער האָט ניט געענטפּערט. און ס'איז איהם ניט איינגעפאַלען,
אַז ביי איהר אין גאָרטען זענען אַלע בלומען פון דער וועלט.

— כ'האָב מיטגענומען אַ קאָשיק, אויף צו קלייבען בלומען —
האָט זי ווייטער געזאָגט — נאָר מיר דוכט, אז כ'וועל ניט געפינען קיין
איינע. מיר דארפען בלומען פאר די געסט. ביי אונז וועלען זיין
געסט.

— דאָ זענען פאראן ווינד-רויזען און פיאַלקעס — האָט ער גע-
זאָגט. אַביסעל העכער וואַקסט געוועהנליך האָפען. יא, ס'איז אָבער
נאָך צופריה אוראי.

— איהר זענט איצט בלייבער ווי אמאָל — בעמערקט זי איהם
— שוין מעהר ווי צוויי יאָהר אַוועק. כ'האָב געהערט, איהר זענט גע-
ווען אין דער פרעמד, כ'האָב געלייענט אייערע ביכער.

ער האָט נאָך אַלץ ניט געענטפערט. איהם איז איינגעפאלען, אז
ער וואָלט אפשר בעדארפט זאָגען: יא, אַ פייגער אַווענד, פרייליך!
און אַוועקגעהן. פון'ם אָרט, וואו ער איז געשטאַנען, איז געווען איין
טריט ביז צום נאָהענסטען שטיין, פון דאָרט נאָך איין טריט צו איהר,
האָט ער געקענט אַוועקגעהן, גלייך ווי ס'וואָלט געשעהן אַליין פון זיך.
זי איז געשטאַנען גראד אויף זיין וועג. זי איז געווען אָנגעטהאָן אין
געלען און אַ הוט האָט זי געטראָגען אַ רויטע, זי איז געווען רעטועל-
האַפט און שעהן; דער האַלז איז ביי איהר געווען אַפּען.

— איך שטער אייך אַראָבגעהן — האָט ער געמורמעלט, און איז
אַראָב אונטען. ער האָט געזעהן צו האַלטען זיך אין די הענד, כדי ניט
ארויסצואווייזען זיין אויפרעגונג.

איצט איז געבליבען איין טריט צווישען זיי. זי האָט ניט אָבגע-
טראָטען דעם וועג, ער זאָל קענען דורכגעהן, נאָר זי איז נאָך אַלץ גע-
שטאַנען. זיי האָבען איינער דעם אַנדערן געקוקט אין פנים. מיט
אַמאָל איז זי שטאַרק רויט געוואָרען, זי האָט אַראָבגעלאָזט די אויגען
און איז אַוועק אין אַ זייט; דער אויסדרוק פון איהר געזיכט איז גע-
ווען אונבעשטימט, זי האָט אָבער געשמייכעלט.

ער איז פערבייגעגאַנגען פאר איהר און אָבגעשטעלט זיך, איהר
טרויעריגער שמייכעל האָט איהם פערכאַפט ביי'ן האַרצען, און דאָס
האַרץ האָט זיך וויעדער געריסען צו איהר, און ער האָט געזאָגט דאָס
ערשטע, וואס איז איהם נאָר איינגעפאלען.

— איהר זענט געוויס פיעל מאָל געווען אין שטאָרט זינט יא-

מאָלסט? נאָך דעם? איצט ווייס איך, וואו ס'זענען געוואקסען די בלומען אמאָליגע צייטען: אויף'ן בערגעל, נעבען אייער פּאָהן. זי האָט זיך אויסגעדריעהט צו איהם, האָט ער אן ערשטוינטער בעמערקט, אז איהר געזיכט איז בלייב און אויפגערעגט.

— איהר ווילט קומען צו אונז אויף אן אָווענד? — האָט זי געזאָגט — אויב איהר ווילט נאָר קומען צו א באל? ביי אונז וועט זיין א באל — האָט זי ווייטער געזאָגט; און וויעדער האָט איהר פנים זיך גערויטעלט. — ס'וועלען זיין געסט פון שטאָרט. דאָס וועט זיין אין גיכען, נאָר איך וועל אייך אָנזאָגען גענויער. וואָס זאָגט איהר? ער האָט ניט געענטפערט. די געזעלשאַפט איז ניט פאר איהם, ער געהערט ניט צום שלאָם.

— איהר דארפט ניט זאָגען „ניין“. איהר וועט זיך ניט לאַנגוויילען, איך האָב שוין געטראכט דערפון, כ'האָב פאר אייך א סורפריז. שטילשווייגען.

— איהר קענט מיך שוין מעהר ניט ערשטוינען — האָט ער געענטפערט.

זי האָט זיך געביסען די ליפ; א שמויכעל פון יאוש האָט דורכגעשוועבט איהר פנים.

— וואָס ווילט איהר פון מיר? — האָט זי אָהן קלאַנג געפרעגט. — איך וויל פון אייך גאָרניט, פריילין וויקטאָריע. כ'בין דאָ געזעסען אויף'ן שטיין. כ'האָב געוואָלט אוועקגעהן.

— אָ, יא, כ'בין געגאָנגען אהיים, א גאַנצען טאָג בין איך דאָ אַרומגעגאַנגען, און פערבלאָנדזשעט אהער. כ'וואָלט געקענט געהן מיט'ן טייכעל, מיט'ן אנדערן וועג, וואָלט איך ניט געקומען.... — טייערע פריילין, דאָס — איז אייער אָרט, ניט מיינער.

— איינמאָל האָב איך אייך וועה געטהאָן, יאָהאַנעס, כ'וואָלט דאָס געוואָלט פּערגלעטען, פּעריכטען. מיר דוכט, כ'קען אייך ווירקליך ערשטוינען... דאָס הייסט, איך האָר, ס'וועט אייך פּרעהען. מעהר קען איך ניט זאָגען. נאָר כ'וואָלט אייך געבעטען פּערגעהן צו אונז דעם מאָל.

אויב דאָס קען אייך אַנטהאָן א פּערגעניגען, וועל איך קומען.

— איהר וועט קומען?

— יא, א דאַנק פאר אייער ליבעליכקייט.

ער איז אַראָב אונטען אין וואַלד, אויסגערעהט זיך און געקומט צוריק.

זי האָט זיך געזעצט; דער קאַשיק איז געשטאַנען דערנעבען. ער איז אַהיים געגאַנגען, נאָר ער האָט זיך ווייטער אַרומגערעהט היין און צוריק אויף'ן וועג. טויזענדער געדאַנקען האָבען זיך געראַנגעלט אין איהם. אַ סורפּריז? זי האָט דאָס געזאָגט ערשט, נאָר ניט לאַנג, איהר שטימע האָט געציטערט. אַ הייסע נערוועזע פּרוּיך גליהט אין זיין האַרץ. זיין האַרץ שלאַנגט שטאַרק—שטאַרק. און ער פּיהלט, ווי ער הויבט זיך אויף הויך איבער'ן וועג, אויף וועלכען ער געהט. איז עס דען ניט מעהר ווי אַ צופאַל, וואָס זי איז אויך היינט אין געלען? ער האָט געזעהן איהר האַנד, אויף וועלכער ס'איז אַמאָל געווען דער רינג, — איצט איז קיין רינג ניט געווען.

ס'געהט אַריבער אַ שעה. דער רויכניגער נעבעל, וואָס הויבט זיך פון וואַלד און פון דער ערד, האָט איהם פּערהילט, האָט דורכגענומען זיין אַטעם, זיין האַרץ. ער האָט זיך געזעצט, געלעגט זיך אויף'ן רוקען, די הענד צונויפגעלעגט הינטער'ן קאָפּ און צוגעהערט זיך לאַנג צו דער שטימע פון דער קוקאווקע אויף דער אַנדער זייט וואַסער. דאָס ליידענשאַפטליכע זינגען פון די פּויגעל האָט געציטערט אין דער לופט אַרום.

האָט ער דאָס נאָכאַמאָל איבערגעלעבט? ווען זי איז געגאַנגען צו איהם אַרויף אין דער שטיינהאַקעריי אין איהר געלען קלייד און פּורפּוררויטען הוט, האָט זי אויסגעזעהן ווי אַ פּלאַטערעדע זומער-פּויגעלע, וואָס פליהט פון שטיין צו שטיין און בלייבט שטעהן נעבען איהם. „איך האָב אייך ניט געוואָלט שטערען“, האָט זי געזאָגט און געשטייבט; איהר שטייבעל איז געווען אַ פּורפּורנער, דער גאַנצער פנים האָט געלויכטען, זי האָט פאַנאָדערגעשאַמען שטערן. אַ פּאַר צאַרטע, בלויע אַדערלעך האָבען זיך אָנגעזעהן אויף איהר האַלז, אַ פּאַר זומער-שפּרינקלעך אונטער די אויגען האָבען געגעבען איהר גע-זיכט אַ וואַרעמע פאַרב. איהר איז שוין דער צוואַנציגסטער זומער.

אַ סורפּריז? וואָס האָט זי אין זינגען? אפשר האָט זי איהם געוואָלט ווייזען זיינע ביכער, אַוועקלעגען פאַר איהם אַט די צוויי, דריי בענדלעך און דערפּרעהען איהם דערמיט, וואָס זי האָט זיי אַלע יעקויפט און צושניטען? יא, אַ ביסעלע אויפּמערקזאַמקייט און

צערטליכע ווערטער פון טרויסט. ניט פערשעהמט מיין קליינע מתנה!
ראש האָט ער זיך אויפגעשמעלט און איז געשטאנען. וויקטאָריע
איז צוריקגעגאנגען, איהר קאָשיק איז געווען לעדיג.
— איהר האָט ניט געפונען קיין בלומען? — האָט ער צושטרייט
געפרעגט.

— ניין, כ'האָב עס געוואָרפען. כ'האָב צומאָל ניט געזוכט,
כ'בין אזוי געזעסען דאָרט.
ער האָט געזאָגט:

— דערווייל געדענק איך נאָך; איהר דארפט נאָך ניט טראכטען,
אז איהר האָט מיר וועה געטהאָן. איהר האָט ניט וואָס צו פערנגלעמען
מיט ליבליכע טרויסט-ווערטער.

— אָבער ניין — ענטפערט זי, א צומישטע. זי האָט געטראכט,
געקוקט אויף איהם און איבערלעגט זיך. — ניין. מיר האָט זיך אויס-
געוויזען, אז יענעם מאָל... איך וואָלט ניט געוואָלט, איהר זאָלט די
גאנצע צייט אין כעס זיין אויף מיר פאר דעם, וואָס איז געשעהן.
— ניין, כ'בין אויף אייך ניט אין כעס.

זי טראכט נאָך א ביסעל צייט. פלוצלינג גלייכט זי זיך אויס.
— נו, איז גוט — זאָגט זי — ניין, כ'האָב טאקע געדארפט
וויסען.

דאָס האָט ניט געלאָזען אזא איינדרוק. יא, יא, מעהר לאָמיר
דערפון ניט רעדען.

— יא, לאָמיר ניט רעדען. מיינע איינדרוקען זיינען ביי אייך
גלייכגילטיג. איצט, גלייך ווי אמאָל.

— זייט געזונד — זאָגט זי — זייט געזונד, דערווייל.

— זייט געזונד — ענטפערט ער.

זיי זענען אוועק, יעדער זיין וועג. ער האָט זיך אָבגעשמעלט און
זיך אומגעקוקט. איצט איז זי געגאנגען דאָרט, ער האָט אויסגע-
שטרעקט די האַנד און געשעפטשעט, גערעדט פאר זיך צארטע ווער-
טער: איך בין ניט אין כעס אויף אייך, ניין, ניין, ניט אין כעס;
כ'האָב אייך נאָך אלץ ליעב, ליעב...

— וויקטאָריע! — האָט ער א געשרי געטהאָן.

זי האָט געהערט, האָט א ציטער געטהאָן און אומגעקוקט זיך, נאָך
זי איז ווייטער געגאנגען איהר וועג.

ס'זענען אַריבער עטליכע טעג. יאָהאַנעס האָט זיך אַרומגעבלאַט קעט זעהר אונרוהיג און האָט ניט געאַרבייט, ניט געשלאָפֿען; ער האָט פֿערבראַכט דעם גאַנצען טאָג אין וואַלד. ער האָט אַרויפגעקלעמערט אויף'ן משופֿע'דיגען, מיט סאַסנעס בעוואַקסענעם בערגעל, וואו ס'איז געשטאַנען די פּאָהן פּוּן'ם שלאָס; אויף אַ מאַסמ'כויס האָט געפּלאַ-טערט די פּאָהן. אויף'ן רונדען טורם פּוּן'ם שלאָס איז אויך געווען אַ פּאָהן.

אַ מאָדנע אויפֿרעגונג איז איהם בעפּאַלען. ס'האַבען געדאַרפֿט קומען געסט אין שלאָס, מ'האַט זיך געריכט אויף אַ יום-טובּ.

ס'איז געווען אַ שטילער און וואַרעמער אַבענד. אַ קוואַל איז דורכגעלאָפֿען, ווי אַ פּולס, דורך דער אָנגעוואַרעמטער געגענד. צום ברעג איז שטיל צוגעפּאָהרען אַ דאַמפּפּער און האָט געלאָזען נאָך זיך אין וואַסער אַ פּאַכער פּוּן ווייסע פּאַסיקלעך. פּוּן'ם פּלאַץ, וואָס פּאַר'ן שלאָס זענען אַרויסגעפּאָהרען דריי קאָטשען צום ברעג צו.

דער דאַמפּפּער איז צוגעפּאָהרען צום ברעג, די העררען און דאָ-מען זענען אַרויס אויף'ן ברעג און האָבען זיך געזעצט אין די קאָטשען. דאַמאָלסט האָט זיך דערהערט אַ רייהע שאַסען פּוּן'ם שלאָס; צוויי מענשען זענען געשטאַנען אויף'ן רונדען טורם, האָבען אָנגעלאָדען און געשאַסען, אָנגעלאָדען און געשאַסען פּוּן יעגער-ביקסען. זוען זיי האָ-בען אויסגעשאַסען איין און צוואַנציג מאָל, זענען די קאָטשען צוגע-פּאָהרען צו די פּאַראַד-טרעפּ פּוּן'ם שלאָס, און די שיסעריי האָט אויפֿ-געהערט.

יא, אין שלאָס וועט זיין אַ יום-טובּ; לכּבוד די געסט האָט מען אויפֿגעהאַנגען פּאָהנען און געשאַסען, אין די קאָטשען זענען געזעסען עטליכע מיליטערייט, צווישען זיי, אפּשר, אויך אַטטאָ דער ליי-טענאַנט.

יאָהאַנעס איז אַראָב פּוּן בערגעל און האָט זיך געלאָזט אַהיים. איהם האָט אָנגעיאָגט איינער פּוּן די דיענער פּוּן שלאָס און האָט איהם אָבגעשטעלט. דער בחור האָט געהאַט אַ בריעה אין הוט, איהם האָט געשיקט פּריילין וויקטאָריע, ער דאַרף ברענגען אַן ענטפּער.

יאָהאַנעס האָט איבערנעלייענט דעם בריעה מיט אַ קלאַפּעדיג האַרץ. וויקטאָריע האָט איהם דאָך איינגעלאָדען, האָט איהם געשרי-בען זעהר האַרציג און האָט איהם געבעטען קומען. דאָס און דער

אווענד, וואָס זי אָט איהם געוואָלט בעטען. זי ווארט אויף אַן ענט-
פער דורך'ן שליח.

אַ וואונדערבארע, אונגעריכטע פרייד האָט אויפגעשיינט אין
איהם, די בלוט האָט אַ שטראָם געטהאָן צו איהם אין קאָפּ, און ער האָט
געענטפערט דעם מענשען, אַז ער וועט קומען, יא, בעדאָנקט, ער וועט
גלייך קומען. זייט אזוי גוט.

ער האָט אַרײַנגערקט דעם שליח אַ משונה'דיג גרויסע מטבע און
איז אהיים געלאָפּען זיך איבערטהאָן.

8.

דעם ערשטען מאָל אין זיין לעבען איז ער אַרײַן אין דעם טויער
פון שלאָס און ער האָט גענומען שטייגען איבער די טרעפּ צו דעם
צווייטען שטאָק. פון דאָרטען איז איהם ענטקעגען געקומען אַ גערויש
פון שטימען, זיין האַרץ האָ שטאַרק געשלאָגען, ער האָט אָנגעקלאַפּט
און איז אַרײַן.

די ווירטהין פון שלאָס, נאָך אַ יונגע, איז איהם ענטקעגען געקור-
מען, האָט איהם פריינדליך בעגריסט און געדריקט זיין האַנד. זי איז
צופריעדען געווען איהם צו זעהן, זי האָט איהם נאָך געדענקט פון יעד-
נער צייט, ווען ער איז געווען אַט אזוי גרויס; איצט איז ער אַן ער-
וואַקסענער מענש.... און גלייך ווי די ווירטהין פון שלאָס האָט איהם
געוואָלט נאָך מעהר זאָגען, האָט זי איהם ביים האַנד געהאַלטען און
האָט דורכדרינגליך געקוקט אויף איהם.

ס'איז אויף צוגעגאַנגען דער ווירטה פון'ם שלאָס און האָט איהם
אויסגעשטרעקט זיין האַנד. ווי ס'האָט פריהער זיין פרוי געזאָגט, אַ
גרויסער מענש, ווייט, ווייט ניט אין איין זין, אַ גרויסער מענש. אַ
בעריהמטער מענש. ער איז זעהר צופריעדען...

מען האָט איהם פאַרגעשמעלט פאַר די הערן און דאַמען, פאַר'ן
קאַמערדער, וועלכער איז געגאַנגען מיט זיינע אַלע מעדאַלען, זיין
פרוי, פאַר אַ פּריץ פון'ם שכני'שען הויפעל, פאַר אַטמאָן, דעם לייטע-
נאַנט. וויקטאָריע'ן האָט ער ניט געזעהן.

ס'איז פערביי אַ צייט. ס'איז אַרײַן וויקטאָריע, אַ בלייבע,
אַפילו אַן אונזיכערע; זי האָט געפיהרט אַ קליין מיידעלע פאַר'ן האַנד.
זיי זענען דורכגעגאַנגען דעם גאַנצען זאַל, זיך בעגריסט מיט אַלעמען,

גערעדט עטליכע ווערטער מיט יעדען. זיי האָבען זיך אָבגעשטעלט פאר יאָהאָנעס'ן.

וויקטאָריע האָט אַ שמייעל געטהאָן און געזאָגט:

— אָט איז אויך קאמילאַ, איז עס דען ניט אַ סורפּרויז? איהר זענט בעקאַנט? זי איז געשטאַנען אַ וויילע און האָט זיי ביידען אָנגעקוקט, דערנאָך איז זי אַרויס פּוּן'ם זאַל.

די ערשטע הגע איז יאָהאָנעס געשטאַנען ניט ריהרענדיג זיך און אַ צוטראָגענער. אין דעם איז געשטאַנען די אונגעריכטיגקייט; וויקטאָריע האָט זעהר ליעבליך געפונען אַ צווייטע שטאַט איהר. הערט זיך איין, מענשען, געהט און נעהמט זיך איינס דעם אַנדערן! דער פרייהלונג איז אין בליהונג, די זון לייכט; עפענט אויף די פּענסטער, נוייל פּוּן'ם סאָד שמעקט זעהר, און אויף די שפיצען בעריאָזען שפּיער לען זיך שטאַרען. פאר וואָס רעדט איהר ניט איינער מיט'ן אַנדערן? און לאַכט!

— יע, מיר זענען בעקאַנט — האָט געזאָגט אָפּענהערציג קאמילאַ

— איהר האָט דאָך מיר טאַקע דאָ אַרויסגענומען פּוּן'ם וואַסער.

זי איז געוועזען יונג. אַ בלאַנדע און אַ פּרעהליכע, אין אַ ראָז קליידעל, זי איז געווען זיבעצעהן יאָהר. יאָהאָנעס האָט פּערביסען די ליפּען, האָט געלאַכט און געשפּאַסט. וואָס מעהר און מעהר האָבען איהרע פּרעהליכע ווערטער אויף אַן אמת איהם לעבעדיג געמאַכט, זיי האָבען לאַנג געשמועסט, דאָס שלאָגען פון זיין האַרצען האָט אויפגע-הערט. אין איהר האָט זיך נאָך בעהאַלטען אַ ליעבע געוועהנשאַפט פון די נאָך גאָר יונגע יאָהרען איינצובויגען דעם קאָפּ אויף אַ זייט און הערען מיט ערוואַרטונג, ווען ער זאָגט אַרויס וואָס ניט איז. ער האָט איהר דערקאַנט, זי האָט איהם ניט ערשטוינט.

וויקטאָריע איז וויעדער אַריין, זי האָט גענומען דעם לייטענאַנט ביים אַרעם, און אוועקציהענדיג איהם מיט זיך, האָט זי צו יאָהאָנעס'ן געזאָגט:

— איהר זענט בעקאַנט מיט אַטטאָן — מיין חתן? איהר דער-

קענט דאָך איהם.

זיי האָבען דערקענט איינער דעם צווייטען. זיי זאָגען די נוי-טיגע ווערטער, מאַכען די נויטיגע בעגריסונגען און צוגעהען זיך, יאָהאָנעס און וויקטאָריע בלייבען אַליין. ער רעדט:

— אין דעם איז בעשטאנען דער סורפריז?

— יע — האָט זי געענטפערט, אויפגערעגט און אונגעדולדיג — כ'האָב געטהאָן אַלץ, וואָס כ'האָב געקאָנט, עפעס בעסערס האָב איך נישט געקאָנט אויסקלעהרען. טאָ בלאָזט זיך שוין נישט, בעסער בער-דאָנקט מיר; כ'האָב געזעהן איהר זענט געווען צופריעדען.

— איך דאַנק אייך, יע, איך בין געווען צופריעדען. ס'איז איהם בעפאלען אַ שווערער יאָוש, זיין פנים איז בלייב גע-וואָרען ווי דער טויט. ווען זי האָט איהם ווען עס איז וועה געטהאָן, האָט זי עס איצטער פערגלעט און הונדערט מאָל אזוי פיעל אָבגע-צאָהלט. ער איז איהר זעהר דאַנקבאַר געווען.

— און דערצו בעמערק איך, דאָס היינט איז אויף אייך אייער רינג — האָט ער דומפּף געזאָגט. נעהמט איהם נישט אַראָב מעהר. אַ שווייגען.

— ניין, יעצט וועל איך איהם שוין מעהר נישט אויסטהאָן — ענט-פערט זי.

זיי האָבען אַ סוק געטהאָן איינער אויף'ן צווייטען אין די אויגען. זיינע ליפען האָבען געציטערט. ער האָט מיט'ן קאָפּ אָנגעוויזען אויף'ן לייטענאַנט און הייזעריי און גראָב געזאָגט:

— ביי אייך איז אַ פיינער געשמאַק, פרייליך וויקטאָריע. ער איז אַ שעהנער מאַנסביל. זיינע שליפעס מאַכען גרעסער זיינע פלייצעס.

זי האָט איהם נאָר רעהיג געענטפערט:

— ניין, ער איז נישט שעהן, נאָר — אַ געבילדעטער מענש. דאָס האָט אויך עפעס אַ ווערט.

— דאָס איז געציעלט צו מיר, איך דאַנק אייך. ער האָט זיך הויך פאַנאַנדערהגעלאַכט און צום ענדע אונפערשעהמט געזאָגט: און ער האָט אויך געלד אין קעשענע, דאָס איז נאָך מעהרער ווערט. זי איז פּלוצלינג אַוועקגעגאַנגען.

אזוי ווי אין חרם אַן אריינגעוואָרפענער, איז ער אומגעגאַנגען פון וואַנד צו וואַנד. קאַמילאַ האָט מיט איהם אָנגעהויבען רעדען, האָט איהם וואָס געפרעגט, נאָר ער האָט נישט געהערט און נישט געענטפערט. זי האָט געזאָגט נאָך וואָס נישט איז, האָט איהם אפילו אָנגעריהרט פאַר'ן האַנד און האָט אומזיסט איהם געפרעגט אויפסייני:

— נו, און ער קלעהרט דאָרט אלץ, האָט זי לאַכענדיג אַ געשריין געטהאָן — ער קלעהרט, ער קלעהרט!

וויקטאָריע האָט דאָס דערהערט און געענטפערט: ער וויל זיין איינזאם. ער האָט דאָך אויך מיר אוועקגעיאָגט. — נאָר פֿלוצלינג איז זי צוגעגאנגען האָרט צו איהם און האָט הויך געזאָגט: דאָס מוזט איהר, פערשטעהט זיך, צומראַכטען אַן ענטשולדיגונג פאר מיר. ניט טראַכט דערפון. פערקעהרט, איך מוז זיך ענטשולדיגען פאר איך, וואָס איך האָב אזוי שפעט צוגעשיקט אַן איינלאָדונג. דאָס איז ניט אזוי אויפּמערקזאם פון מיין זייט. איך האָב אַן אייך פּערגעסען ביז דער לעצטער רגע, און כמעט אין גאַנצען אַן אייך פּערגעסען, נאָר איך האָר, איהר וועט מיר ענטשולדיגען, וויל מיר איז אויסגעקומען צו טראַכטען וועגען אזוי פיעל זאַכען.

ער האָט שווייגענדיג געקוקט אויף איהר; אפילו קאמילאַ האָט געקוקט אָט אויף איינעם פון זיי, אָט אויף אַ צווייטען און איז זעהר פּערוואונדערט געווען. וויקטאָריע איז געשטאַנען גלייך ענטקעגען איהם מיט אַ קאָלמען, בלייכען פנים. זי האָט זיך נוקם געווען. — אזעלכע זענען אונזערע היינטיגע קאוואַלערען — האָט זי גע- זאָגט קאמילאַ'ן — מיר האָבען ניט קיין סך צו ערוואַרטען פון זיי. אָט דאָרטען זיצט מיין געליעבטער און רעדט וועגען געיעג אויף עלען-טהיר רען, און דאָ שטעהט דער דיכטער און קלעהרט... זאָגט וואָס ניט איז, דיכטער!

ער ציטערט אויף; די אָדערן אויף די שלייפען ביי איהם זענען בלוי געוואָרען.

— גוט. איהר בעט מיך איך זאָל זאָל אייך זאָגען וואָס ניט איז. גוט.

— אַה, ניין, ניט בעמיהט זיך.

זי האָט שוין געוואָלט אוועקגעהן.

— אז מיר זאָלען גלייך אריבערגעהן צום עיקר — האָט ער גע- זאָגט פאַמעלאַך און שמייכלענדיג, נאָר זיין שטימע האָט געציטערט; — אז מיר זאָלען אַטהויבען מיט אַמאָל: איהר האָט זיך ניט לאַנג איינגעליעבט, פרייליך וויקטאָריע?

עטליכע רגע'ס איז געווען אין גאַנצען שטיל; אלע דריי האָבען

געהערט דאָס קלאַפּען פון זייערע הערצער. קאמילא האָט פלאַטערענדיג געענטפערט:

— פערשטעהט זיך, וויקטאָריע איז איינגעליעבט אין איהר חתן. זי האָט נאָך וואָס זיך פערלאָבט, ווייסט איהר דען ניט? די טיהר פון'ם עס־צימער האָט זיך אויפגעמאַכט. יאָהאנעס האָט זיך אויפגעזוכט זיין אָרט און זיך דאָרט אוועק־געשטעלט.

דער גאַנצער טיש האָט פון אויבען אַראָב זיך געהוידערט פאַר זיינע אויגען, ער האָט געזעהן אַ סך מענשען און געהערט אַ גערויש פון שטימען.

— יע, ביטע, דאָ איז אייער אָרט — האָט פריינדליך געזאָגט די ווירטהין פון'ם שלאָס. — זאָלען זיך שוין אַלע האָבען אויסגעזעצט, אַמענדע.

— ענטשולדיגט! — האָט וויקטאָריע הינטער איהם געזאָגט. ער איז אָבגעגאַנגען אין אַ זייט.

זי האָט גענומען זיין וויזיט־קארטע און איהר אוועקגעלעגט אויף אייניגע ערטער ווייטער, אויף זיבען ערטער ווייטער, צוזאַמען מיט דעם אַלטען הערר, וועלכער איז אַמאָל געווען ביי זיי דער הויז־לעהרער אין שלאָס, און וועלכער, ווי מען זאָגט, האָט צוגעטרונקען. זי האָט גערבראַכט צוריק אַ צווייטע וויזיט־קארטע און זיך אוועקגעזעצט.

ער איז געשטאַנען און האָט אויף אַלצדינג זיך איינגעקוקט. די ווירטהין פון'ם שלאָס האָט, מיט אַן אונאַנגענעהמער אויפּרעגונג, זיך פּערנומען מיט עפעס אויף דעם צווייטען זייט טיש און האָט אויפּגעהערט צו קוקען אויף איהם.

ער האָט זיך נאָך פערלאָרען מעהר ווי פריהער און, אַן אויפּגערעגטער, האָט ער זיך געלאָזט געהן צו זיין נייעם אָרט; דעם פריהערדיג גען אָרט האָט פּערנומען אייגער פון דיטלעפ'ס שטאָדטישע פריינד, אַ יונגער מענש מיט אַ ברייאַנטענער שפּילקע אויף'ן ברוסט. רעכטס פון איהם איז געזעסען וויקטאָריע, לינקס — קאמילא. און דער מאַהלצייט האָט זיך אָנגעפאַנגען.

דער אַלטער הויז־לעהרער האָט יאָהאנעס'ן נאָך געדענקט פון קינדהייט, און צווישען די צוויי האָט זיך אָנגעהויבען אַ שמועס. ער

האָט דערצעהלט, דאָס אין זיינע יונגע טעג האָט ער זיך אויך פּערנוי מען מיט פּאַעזיע, און, אז עס לייענען ביי איהם מאַנוסקריפטען, וועלכע יאָהאַנעס וועט ביי אַ געלעגעהנהייט מוזען איבערלייענען. איצטער האָט מען איהם דאָ איינגעלאָרען אויף'ן פּאַמיליען יום־טובּ, ער זאָל האָבען די מעגליכקייט איינטייל צו נעהמען אין דעם פּאַמיליען־פּרייז צוליב דער פּערלאָבונג פון וויקטאָריע'. דער ווירטה און די ווירטהין פּוֹ'ם שלאָס האָבען פון זייער אַלטער פּריינדשאַפט וועגען איהם צוגעגרייט דעם דאָזיגען סורפּריז.

— ב'האָב אייערס נאָך נאָך ניט געלעזען — האָט ער געזאָגט. — איד לעז נאָך זיך אליין ווען מיר ווילט זיך וואָס ניט איז איבערלעזען; ביי מיר זענען דאָ ערצעהלונגען און לייערער אין מיין שרייב־טיש. מען וועט זיי ארויסגעבען נאָך מיין טויט; דאָך וואָלט איד ווער לען, אז דער עולם זאָל וויסען, ווער איד בין געווען. יע, מיר עלטערע פון דעם פּאָך זענען ניט אזוי אייליג אַלץ אָבצוטראָגען אין דרוק, ווי מען טהוט עס איצט. פאַר אייער געזונד!

דער מאָהלצייט געהט ווייטער. דער ווירטה קלאַפט אָן אין זיין גלאָז און שמעהט אויף. אויף זיין בכבוד'יגען מאָגערן פנים צושפּיעלט זיך אַן אויפּרעגונג, און ער מאַכט דעם איינדרוק פון אַ זעהר פּרעהלי־כען מענשען. יאָהאַנעס לאָזט נידעריג אַראָב דעם קאַפּ. אין זיין גלאָז איז נאָך ניטאָ און קיינער דערלאַנגט איהם נאָך ניט; ער פילט אָן אליין זיין גלאָז ביז'ן ברעג און לאָזט וויערער אַראָב דעם קאַפּ. און אָט האָט זיך אָנגעהויבען!

די רעדע איז געווען אַ לאַנגע און אַ שעהנע און זי איז אָנגענומען געוואָרען מיט אַ פּרעהליכען גערויש; מען האָט צוויסען געגעבען פון דער פּערלאָבונג. אַ סך גוטע ווינשוונגען טראָגען זיך פון אַלע ברע־גען טיש צום שלאָס־ווירטה'ס טאַכטער און צום קאמעהערר'ס זון. יאָהאַנעס האָט אויסגעטרונקען זיין גלאָז.

אין עטליכע רגע'ס ארום איז זיין אויפּרעגונג פּערגאַנגען, זיין רור היגקייט האָט זיך אומגעקעהרט; שאַמפּאַניער גליהט דומפּף אין זיינע אָרען. ער הערט, דאָס אויך דער קאמעהערר רעדט, מען שרייט וויעדער בראַוואָ און הוררא און מען קלאַפט זיך אָן מיט די גלעזער. ער גיט אַ קוק אויף דעם אָרט פון וויקטאָריע'; זי איז בלייב און קענר טיג, אז זי ליירט אינוועניג, זי הויבט ניט אויף די אויגען. קאַמילאַ,

פערקעהרט, שאַקעלט איהם צו מיט'ן קאַפּ און שמייכלט, ער ענט' פערט צוריק מיט אַ שאַקלען.

דער הויז-לעהרער נעבען איהם רעדט וויעדער :

— זעהר גוט, זעהר גוט, אז צוויי געהערן איינער דעם צווייטען. מיר איז ניט אויסגעקומען. כ'בין געווען א יונגער סטודענט, מיט גרויסע האַפענונגען, גרויסע פעהיגקייט; ביי מיין פאָטער איז געווען אַ נאָמען בירושה, אַ גרויסע הויז, רייכקייט, אַ סך, אַ סך שיפען. איך קאָן אויך זאָגען, אז ביי מיר זענען געווען זעהר גרויסע האַפענונגען. זי איז אויך געוועזען יונג און פון יחוס. און אָט קום איך צו איהר און עפען אויף מיין האַרץ. ניין, ענטפערט זי. איהר קענט איהר פערשטעהן ניין, זי וויל ניט, האָט זי געענטפערט. דאמאָלסט האָב איך געטראָגן אַלץ וואָס נאָר מעגליך, איך האָב אָנגעהאַלטען דעם לערנען זיך און עס איבערגעטראָגען ווי אַ מאַנסביל. און אָט קומט אָן פאר מיין פאָטער אַ שלעכטער יאָהר, היזקות, וועקסלען אויף ערבות, ער האָט באַנקראַטירט. וויזשע האָב איך געהאַנדעלט דאמאָלסט? אויף'ס'ניי עס איבערגעטראָגען ווי אַ מאַנסביל, און איצטער — אָבער מיינט זי מיך שוין אויף אַן אמת ניט אויס יענע מיידעל, וועגען וועלכע איך רעד. זי קעהרט זיך אום און קומט צו מיר אין שטאָדט. וואָס האָט זי געוואָלט פון מיר? וועט איהר פרעגען. איך בין געוואָרען אַרעם, איך האָב אָנגענומען אַ קליינע שטעלע פון אַ לעהרער, אַלע מיינע האַפענונגען צושלאָגען, און מיינע ליעדער אַריינגעוואָרפען אין קופערט — איצטער-ערשט איז זי געקומען און זי וויל שוין, זי וויל!

דער הויז-לעהרער האָט געקוקט אויף יאָהאַנעס'ן און געפרעגט :

— קאָנט איהר דען איהר פערשטעהן?

— נאָר דאמאָלסט-ערשט האָט איהר שוין ניט געוואָלט.

— און איך האָב דען געקאָנט, פרעגט זיך? אַן אַרימאן, אַן אַרימאן, נאָקעט, אַ לעהרערשער שטעלע, מאַכאַרקע אין דער ליוולקע נאָר אין די זונטאגס, — וואָס קלעהרט איהר? איך האָב דאָך ניט גע- קאָנט מיט איהר זיך בעגעהן אזוי שלעכט. נאָר איך פרעג זיך נאָר: קאָנט איהר דען איהר פערשטעהן?

— וואָס-זשע איז געוואָרען מיט איהר?

— אַה, גאָט מיינער, איהר ענטפערט מיר ניט אויף מיין פראַגע,

זי האָט חתונה געהאַט פאר עפעס אַ קאַפיטאַן. אין אַ יאָהר אַרום.
פאר אַן אַרטילערישען קאַפיטאַן. פאר אייער געזונד!
יאָהאַנעס האָט געזאָגט:

— מען זאָגט, אז טהייל פרויען זוכען וואו אָנצואווענדען זייער
רחמנות. לעבט זיך אַ מענשען גוט, האָבען זיי איהם פיינט, און אַליין
פיהלען זיי זיך איבעריג; זענען זיינע געשעפטען שלעכט, און איהם
קומט אויס איינצובויגען זיין רוקען, דאַמאָלסט טריאומפירען זיי און
זאָגען: איך בין דאָ.

— נאָר פאר וואָס האָט זי ניט איינגעשטימט אין די גליקליכע
טעג? איך בין פול געווען מיט האַפנונגען, ווי אַ קלייניקער נאָט.
— מסתמא האָט זי דאָן געווארט, ביז וואָגען איהר וועט זיך ניט
איינבויגען ביז דר'ערד. איין נאָט נאָר ווייס.

— נאָר איך האָב זיך דאָך ניט איינגעבויגען ביז דר'ערד. קיינ-
מאַל ניט. איך בין געבליבען שטאַלץ און איהר אָכגעזאָגט, וואָס וועט
איהר דערויף זאָגען?
יאָהאַנעס האָט געשוויגען.

— נאָר איהר זענט אוראי גערעכט — האָט געזאָגט דער אַלטער
לעהרער. — נאָט איז אַן ערות, איהר זענט אין גאַנצען גערעכט אין
דעם וואָס איהר זאָגט — האָט ער פלוצלונג פּרעהליך ווערענדיג אויס-
געשריען, און האָט אויף-ס'ניי אויסגעטרונקען. — אַם אַלעס ענד האָט
זי חתונה געהאַט פאר אַן אַלטען קאַפיטאַן; זי טאַנצט אַרום אַרום
איהם, קאַרמעט איהם און איז אַ גאַנצע ווירטהיין אין הויז. אַן אַר-
טילערישער קאַפיטאַן.

יאָהאַנעס האָט אויפגעהויבען די אויגען. וויקטאָריע איז געווען
סען מיט דער גלאַז אין איהר האַנד און האָט איינגעשפּאַרט געקוקט
אין זיין זייט. זי האָט געהאַלטען הויך איהר גלאַז.
עפעס האָט אין איהם פלוצלינג אַ צאפעל געטהאָן, און ער האָט
אויף אַ כאַפ געטהאָן זיין גלאַז. זיין האַנד האָט געציטערט.
דאַמאָלסט האָט זי הויך אַ רוף געטהאָן זיין שכן און האָט גע-
לאַכט. זי האָט אויסגעשריען דעם נאָמען פון דעם הויז-לעהרער.
יאָהאַנעס האָט דעמיטהיג אוועקגעשטעלט זיין גלאַז און האָט
אונזיכער און פאר זיך אַ שמייכעל געטהאָן. אַלע האָבען געקוקט
אויף איהם.

דער אַלטער לעהרער איז ביז טרעהרען געדיהרט געוואָרען פון אזא ליעבע אויפּמערקזאמקייט פון זיין שילערין. ער האָט האַסטיג אויסגעטרונקען די גאַנצע גלאָז.

— און יעצט בלאַנדזשע איך אַרום דאָ אַן אַלטער מענש — האָט ער וויעדער אָנגעהויבען — כ'בלאַנדזשע אַרום דאָ און מאַפּטשע די ערד, איינזאַם און ניט בעוואוסט. אזא איז שוין מיין מזל. קיינער ווייס ניט, וואָס עס לעבט אין מיר; נאָר קיינער האָט נאָך ניט געהערט איך זאָל קרעכצען. איהר ווייסט וואָס עס טרעפט מיט די טורקעל-טויבען. איז דען ניט קיין טורקעל-טויב, די טיעף-פּערטרויערטע, וועלכע מאַכט פריהער מוטע די ריינע, קלאַרע וואַסער פּונ'ם קוואַל און דערנאָך טרינקט זי פון איהם!

— איך ווייס ניט!

— גוט, נאָר דאָס איז ריכטיג. אויך דאָס איינגענע טהו איך. איך האָב ניט בעקומען די, וועלכע האָט געדאַרפט זיין מיינע אין מיין לעבען; נאָר דאָך בין איך ניט אזוי אַרים אין פרייד. נאָר איך רעג איהר אויף. אויביג אזוי, נאָר איך רעג איהר אויף. און אויף אזא אופן קען די ענטווישונג ניט פייערן איהר זיעג איבער מיר. איהר קוקט אַן וויקטאָריע'ן. זי האָט נאָר וואָס געטרונקען מיט מיר. איך בין געוועזען איהר לעהרער. יעצט האָט זי חתונה און דאָס פּרעהט מיר טאַקע, איך פיהל איבער אַ ריין-אייגענעם גליק דערביי, אזוי ווי זי זאָל מיינע אַן אייגענע טאַכטער זיין. יעצט וועל איך, מסתמא, זיין אַ לעהרער ביי איהרע קינדער. יע, אינ'ם לעבען איז פּערשיעדענעם גליק פאַרהאַן. נאָר דאָס, וואָס איהר האָט גערעדט וועגען מיטלייד און דער פרוי און איינגעבויענעם רוקען, — יע, וואָס איך קלעהר דער פון מעהר, אַלץ מעהר זענט איהר גערעכט. גאָט איז אַן עדות, איהר... ענטשוילדיגט אויף אַ רגע'לע.

ער איז אויפגעשטאַנען, געכאַפט זיין גלאָז און זיך געלאָזט צו וויקטאָריע'ן. ער איז שוין ניט געווען אין גאַנצען שטייף אויף די פיס און איז געגאַנגען שטאַרק איינגעבויען פאַראויס.

מען האָט געהאַלטען אַ סך רעדעס, ס'האָט גערעדט דער לייטע-נאַנט, דער פרייץ פון דעם שכנ'ישען הויפּעל האָט אויפּגעהויבען די גלאָז פאַר דעם געזונד פון דער פרוי, פאַר דער הויידווירטהיין. פּלוצ-לינג איז אויפגעשטאַנען דער הערר מיט דער בריליאַנטענער שפּילקע

און דאָס אויסגערופען יאָהאַנע'ס נאָמען. ער האָט בעקומען אַן ער-
לויבניש אויף דעם, וואָס ער האָט געטהאָן, ער וויל בעגריסען דעם יונג-
גען דיכטער אין דעם נאָמען פון דיין יוגענד. דאָס זענען געווען לייעב-
ליכע ווערטער, אַ ריין-אַפּענהערציגע דאַנקבאַרקייט פון זיינע גלייך-
יאָהריגע חברים, פּוֹל איבערגעבענקייט און ענטציקונג.

יאָהאַנעס האָט כמעט ניט געגלויבט זיינע אויערען. ער האָט
געמורמעלט צום הויז-לעהרער:

— ער רעדט דאָס וועגען מיר ?

דער לעהרער האָט געענטפּערט:

— יע, ער האָט עס מיר אָנגעזאָגט. איך אליין האָב עס געוואָלט
טהאָן. וויקטאָריע האָט וועגען דעם מיר נאָך געבעטען פאַר'ן מאַהל-
צייט.

— ווער, זאָגט איהר, האָט אייך געבעטען ?

דער לעהרער האָט איינגעשפּאַרט געקוקט אויף איהם.

— קיינער ניט — האָט ער געענטפּערט.

אין דער צייט פון זיין רעדע זענען אַלע אויגען אָנגעשטרענגט
געווען אויף יאָהאַנעס'ן, אפילו דער ווירטה פון שלאָס האָט איהם
מיט'ן קאָפּ אַ שאַקעל געטהאָן, און דעם קאַמערער'ס פרוי האָט איהר
לארנעט צו די אויגען גענומען און געקוקט אויף איהם. ווען די רעדע
האָט זיך געענדיגט, האָבען אַלע אויסגעטרונקען.

— ענטפּערט-זשע איהם — האָט געזאָגט דער הויז-לעהרער. —

ער איז געשטאַנען דאָרטען און האָט אייך געהאַלטען אַ רעדע. טהאָן
דאַרף עס דער עלטער פון דער פּראָפּעסיע. און אויסער דעם, בין
אייך אין גאַנצען ניט איינשטימיג מיט איהם. אין גאַנצען ניט איינ-
שטימיג.

יאָהאַנעס האָט געקוקט איבער'ן מיט אויף וויקטאָריע'ן. דאָס
האָט זי געהייסען דעם הערר מיט דער בריליאַנטענער שפּילקע, ער זאָל
רעדען; צוליבע וואָס האָט זי עס געטהאָן? פון אָנפאַנג האָט זי זיך
וועגען דעם געווענרט צו אַן אַנדערן, אַ סך פריהער, ביי טאָג נאָך,
זי האָט געטראַכט דערפון; פאַר וואָס האָט זי עס געטהאָן? יעצט
איז זי געזעסען און געקוקט אַראָב. און קיין איין בעוועגונג איהרע
האָט איהר ניט אַרויסגעגעבען.

פּוֹל צולינג האָט אַ טיעפע און אַ שאַרפע אויפּרעגונג זיינע אויגען

פערגאסען, ער איז גרייט געווען פאר איהרע פיס צו פאלען און דאָן קען איהר, דאָנקען. ער האָט עס געטהאָן שפעטער, שוין נאָכ'ן עסען. קאמילא איז געזעסען און האָט גערעדט אויף רעכטס און אויף לינקס און האָט צוגעשמייכלט צו אלע מיט איהר פנים. זי איז גע-ווען גליקליך, איהרע זיבעצעהן יאָהר האָבען איהר, אויסער אונבער-וואוסטער פרייד גאָר ניט געגעבען.

זי האָט אייניגע מאָהל געוואונקען צו יאָהאנעס'ען און איהם גע-מאכט צייכענס, דאָס ער דארף אויפשטעהן.

ער איז אויפגעשטאנען.

ער האָט גערעדט קורץ, זיין שטים האָט געקלונגען טיעף און אויפ-גערעגט. אַ ניט־אָנגעזעהענער איז ער דאָ אַריינגעצויגען געוואָרען איינטייל צו געהמען אין דעם יום־טוב, מיט וועלכען די פאמיליע פיערט די פרעהליכע געשעהעניש. ער וויל בעדאנקען דעם, וועמען עס איז דעם ערשטען איינגעפאלען דער דאָזיגער געדאנק, און דעם, וועלכער האָט איהם געזאָגט אזוי פיעל אנגענעהמע ווערטער. נאָר אין דער זעלביגער צייט האָט ער אויך ניט אוועקגעלאָזט פון דער האנד די אויפמערקזאמע פריינדליכקייט, מיט וועלכע די גאנצע פערזאנלונג האָט אויסגעהערט די לויב־געזאנגען, צו איהם — אַ זייטיגען. דאָס איינציגע רעכט, דורך וועלכען ער איז אין גאנצען דאָ אריינגעקומען, איז אין דעם פאל געווען נאָר דאָס, וואָס ער איז אַ זוהן פון שכן, וואָס וואוינט נעבען שלאָס אין וואַלד...

— יא! — האָט פלוצלינג אויסגעשריען וויקטאָריע מיט גליהענ-דע אויגען. אלע האָבען געקוקט אויף איהר, איהרע באקען זענען רויט געוועזען, און איהר ברוסט האָט אונרוהיג געשלאָגען. יאָהאנעס האָט זיך אָבגעשטעלט. עס האָט געהערשט אַ מאטערענדע שטילקייט.

— וויקטאָריע! — האָט דער ווירטה פון שלאָס געזאָגט ער-שטוינט.

— רעדט ווייטער! — האָט זי ווידער אויסגעשריען — דאָס איז אייער איינציגע רעכט; נאָר רעדט ווייטער! און איהרע אויגען זיינען פלוצלינג אויסגעלאָשען געוואָרען, זי האָט אָנגעהויבען מאכטלאָז צו שמייכלען און וויעגען מיט'ן קאָפּ. נאָך דעם האָט זי זיך געווענדט צום פאָטער און געזאָגט: — איך האָב נאָר געוואָלט איבערטרייבען.

ער טרייבט דאך אליין אויך איבער. ניין, איך האָב נישט געוואָלט שטערען....

יאָהאַנעס האָט אויסגעהערט די ערקלעהרונג און ער האָט געפונען אַן אויסוועג; עס האָט זיך געהערט ווי זיין האַרץ האָט געשלאָגען. ער האָט בעמערקט, ווי די ווירטהין פון שלאָס האָט געקוקט אויף וויקי טאָריע'ן מיט טרעהרען אין די אויגען און אונגענדליכער רחמנות.

יע, ער האָט איבערטריעבען, האָט ער געזאָגט; פּרילין וויקי טאָריע איז גערעכט געווען. זי האָט איהם אזוי ליבעליך אָנגעמערקט, דאָס ער איז ניט נאָר אַ שכנ'ס אַ זוהן, נאָר אויך אַ חבר פון די שלאָסיקינדער פון די קינדער־שפּיעלען, און דאָס איז די אורזאך, וואָס האָט איהם געבראכט אַהער. ער האָט איהר געדאַנקט; אזוי איז עס טאַקע געווען. ער איז געווען דאָ אין דער היים, דער וואַלד נעבען שלאָס איז אַמאָל געוועזען זיין גאַנצע וועלט, הינטער וועלכען עס האָט אַמאָל געבלייט אַן אונגעוואוסטע לאַנד, זיין חלום. נאָר אין יענע יאָהרען האָט ער אָפּט בעקומען פון וויקטאָריע'ן און דיטלעף'ן איינלאַ-דונגען צו שפּאַצירען און שפּיעלען זיך מיט זיי, — דאָס זענען זיינע גרויסע איבערלעבונגען פון קינדהייט.

איבערטראַכטענדיג דאָס אַלץ, דערנאָך, — האָט ער זיך געמוזט מודה זיין, אַז די שעה'ן האָבען פּיעל בעדייט אין זיין לעבען, וואָס קיינער ווייס ניט, און אויב ס'איז אמת, — ווי מען האָט נאָר וואָס אַני געוויזען — אַז אַלץ, וואָס ער האָט אָנגעשריבען, האָט געקענט אַמאָל גלייךען, קומט דאָס דערפון, וואָס די עראינערונגען וועגען יענע טעג האָבען אויפגעפלאַמט אין איהם; דאָס איז אַן אַבשפּיגלונג פון'ס גליק, מיט וועלכען די שפּיעלען מיט די חברים האָבען בעשטראַהלט זיין קינדהייט. דעריבער האָט זיי געקומט אַ גרויסע טהייל דערפון, וואָס ער האָט בעשאַפּען. צו די אַלע גוטע ווינשונגען, צו זייער פּער-לאַבונג, ווילט זיך איהם צולעגען זיין אייגענע דאַנקבאַרקייט די קינדער פון'ס שלאָס פאר די ליכטיגע קינדער־יאָהרען, ווען ניט צייט, ניט אור-זאַכען האָבען זיי צושיידט, פאר דעם פּרעהדיגען קורצען זומער־טאָג...

די רעדע האָט זיך געענדיגט, די געסט האָבען געטרונקען, האָבען וויעדער גענעסען, און ס'האָבען זיך וויעדער אָנגעפאַנגען געשפּרעכען. דיטלעף האָט טרוקען אָנגעמערקט זיין מוטער:

— איך האָב נאָר ניט געוואוסט דאָס, אייגענטליך, איך האָב דאָס
 אָנגעשריבען זיינע ביכער, האָא ?
 די ווירטהיין פון שלאָס האָט ניט געלאַכט. זי האָט אָנגעקלאַפט
 די גלעזער מיט איהרע קינדער און געזאָגט :
 — בעדאַנקט איהם, בעדאַנקט איהם, דאָס אַלץ איז געווען גוט
 פערשטענדליך : אזא איינזאַמער, ווי ער איז געווען אין זיין קינד-
 הייט... וואָס טהוסטו, וויקטאָריע ?
 — אַלס אַדאַנק וויל איך איהם דורך דער שטוב־מידעל שיקען
 אָט די בעז, מען טאָר דען ניט ?
 — ניין — האָט געענטפערט דער לייטענאַנט.

נאָכ'ן מאָהלצייט זענען די געסט זיך פאַנאַנדערגעגאַנגען איבער
 די צימערן, אויף'ן באַלקאָן און אויף איבער'ן סאָד. יאָהאַנעס האָט
 זיך אַראָבגעלאָזט אויף'ן ערשטען שטאָק און איז אַריין אין דעם צי-
 מער, וואָס פיהרט אין סאָד. דאָ האָבען זיך געפונען אייניגע מענשען,
 צוויי וואָס האָבען גערויכערט, אַ פרייז און נאָך איינער, וועלכער האָט
 אין אַ האַלבען קול גערעדט וועגען די פינאַנסען פון דעם שלאָס-
 ווירטה. זיין הויף איז געווען אָבגעלאָזען, פּערוואַקסען, די פלוויטען
 צופאַלענע, דער וואַלד אויסגעהאַקט און, ווי מען זאָגט, וועט איהם
 אפילו שווער זיין איינצוצאַהלען די אונטעגליך גרויסע סומע פאַר
 פאַרסטראַכירען דאָס הויז.

— און אין וויפיעל איז עס פאַרסטראַכירט ?
 דער פרייז האָט אָנגערופען אַ סומע, אַ לעגענדאַרישע סומע.
 איבעריגענס, האָט מען אין שלאָס קיינמאָל ניט געשפּאַרט קיין
 געלד, סומען זענען דאָ שטענדיג געווען גרויסע. פיעל, צום ביי-
 שפיעל, קאָסט אזא מאָהלצייט ! נאָר איצט איז אומעטום געוואָרען לעד
 דיג, אפילו אין דעם בעריהמטען קעסטעל פון דער ווירטהיין'ס ציערונג
 און דעריבער האָט איצט דעם איידיום'ס גאָלד געדאַרפט בענייען דעם
 געוועזענעם פראַכט.

— האָט ער דען אַ סך ?
 — אָה, ער האָט אזא באַרג מיט גאָלד, וואָס...
 יאָהאַנעס איז וויעדער אויפגעשטאַנען און איז ארויס אין סאָד.
 ס'האָט געבליהט דער בעז, איהם ענטקעגען אין שמעקעדיגע שטראַך

מען, איז אָנגעקומען אַ ריח פון די שליסעל־בלומען, נארציסען, יאָשׁ-
 מין און מאַי־גלעקלעך. ער האָט אויסגעזוכט אַ ווינקעל אונטען ביים
 וואַנד און האָט זיך אוועקגעזעצט אויף אַ שטיין; די קוסטעס האָבען
 איהם פערשטעלט פון אַלעמען. ער איז געווען מאַט פון האַרץ־אויפ־
 רעגונג, ער איז טויט מיט געווען, זיין נשמה האָט אַ געבעל פּער־
 הילט. ער האָט געטראַכט אויפצושטעהן און אוועקגעהן אַהיים, נאָר
 ער איז געבליבען זיצען גאָר ניט פיהלענדיג, טעמפּ. פּלוצלינג דער־
 הערט ער אַ שעפּטשען אויף דעם מיט דינעם גרוז אויסגעשאַטענעם
 שטענעל, עמיצער געהט, ער דערקענט וויקטאָריע'ס שטימע. ער האָט
 איינגעהאַלטען זיין אָטהעם און וואַרט, דורך די בלעטער גלאַנצט זיך
 דורך אויך דער מונדיר פון דעם לייטענאַנט. די פּערלאַבטע שפּאַ־
 צירען זיך זאַלבענאַנד.

— איך געפין ניט — רעדט ער — אַז דאָס אַלץ זאָל זיין אזוי
 איינפאַך. דו הערסט ווי ער רעדט און דו זיצסט אַן אונרוהיגע פון
 זיין רעדע און שרייסט אויס. וואָס, אייגענטליך, זאָל דאָס אַלץ בע־
 דייטען?

זי בלייבט שטעהן, און אויסגלייכענדיג זיך, שטעלט זי זיך אוועק
 פאַר איהם.

— דיר ווילט זיך וויסען? — זאָגט זי.

— יא.

זי שווייגט.

— מיר איז אַלץ איינס, אויב דאָס האָט גאָר ניט בעדייט — האָט
 ער אַלץ גערעדט — דאמאָלסט האָסטו נאָר ניט וואָס צו זאָגען.

זי האָט וויעדער אַראָבגעלאָזט דעם קאָפּ.

— ניין, דאָס האָט גאָר ניט בעדייט — ענטפּערט זי.

זיי געהען ווייטער. דער לייטענאַנט הויבט נערוועז אויף זיינע
 שליפעס און רעדט הויך:

— האַלט ער זיך אַ ביסעל געהיט. אַניט, וועט דער אָפיצער־שער
 האַנד אויסקומען איהם אַ גלעט טהאַן איבער די אויערן.

זיי האָבען זיך אויסגערעדעט צו דער אַלמאַנקע.

יאָהאַנעס איז אַ קורצע צייט געבליבען זיצען אַ פּערשטאַרטער
 און צושלאָגענער, ווי פּריהער. אַלץ האָט זיך איהם אָנגעהויבען אויס־
 צואווייזען אַלץ איינס. דער לייטענאַנט האָט איהם פּערדעכטיגט און

זיין כלה האָט זיך אָנגעהויבען פּערענטפּערן. זי האָט געזאָגט דאָס, וואָס ס'איז נויטיג געווען צו זאָגען, האָט בערוהיגט דעם לייטענאַנט'ס האַרץ און איז אוועק מיט איהם ווייטער. און די שטאארען האָבען זיך איבער זייערע קעפּ דורכגעפּיפט אין די צווייגען. גוט. זאָל זיי גאָט געבען אַ לאַנגען לעבען... ער האָט גערעדט צו איהר ביים מאָהל־צייט און ארויסגעריסען זיין האַרץ; איהם איז שווער אָנגעקומען פּער־ריכטען איהר אונפּערשעהמטען איבעררייס, און זי האָט איהם אפּילו ניט בעראַנקט דערפּאר. זי האָט גענומען איהר גלאַז און אָנגעהויבען טרינקען. פאַר אייער געזונד, קוקט זיך נאָר איין ווי לעיב איך טרינק... אין אַלגעמיין דאַרף מען קוקען פון דער זייט ווען אַ פּרוי טרינקט. זאָל זי טרינקען פון אַ בעכער, פון אַ גלאַז, פון וואָס זי זאָל ניט טרינקען, בעדאַרף מען אַלץ קוקען אויף איהר פון דער זייט. זי חנ'דעלט זיך אזוי, אז ס'קומט אפּילו אויס שרעקליך. זי ציהט אויס דעם מויל און לאָזט אַראָב די אונטערשטע ליפּ אין'ם געטראַנק, און זי ווערט פּערצווייפעלט, ווען אין דער זעלבער צייט קוקט זיך ווער איין אויף איהר האַנד. זי האַלט עס ניט אויס און גיט נאָך. זי הויבט טאַקיי באַלד אָן צוצוצייהען איהר האַנד צו זיך, כדי איהר צוגעגעבען אַ מעהר און מעהר שעהנערע פּאַזע, און דאָס אַלץ איז, צו בעהאַלטען אַ קנייטשעל אָדער אַ וועניג שעהנעם נעגעלע. אַם ענדע האַלט זי שוין מעהר ניט אויס, און, ווי אויסער זיך, פּרעגט זי: אויף וואָס קוקט איהר דאָס אזוי?... זי האָט איהם עפּעס־אַמאָל אַ קוש געטהאָן, עפּעס־אַמאָל אין אַ זומער. דאָס איז געוועזען אזוי לאַנג, גאָט ווייס, צי דאָס האָט אפּילו אין נאַנצען געטראָפּען. ווי איז דאָס געוועזען, איז ער ניט געזעסען אויף אַ באַנק? זיי האָבען לאַנג זיך גערעדט און ווען זיי האָבען גענומען געהן, איז ער געגאַנגען אזוי נאָהענט פון איהר, דאָס ער האָט זיך אָנגעריהרט אָן איהר האַנד. ביי אַ טויער ערגיץ האָט זי איהם אַ קוש געטהאָן. איך האָב איך לעיב! האָט זי געזאָגט... יעצט זענען זיי דורכגעגאַנגען פּערביי, זיי זענען, קאן נאָך זיין, געזעסען אין דער אַלטאַנקע. דער לייטענאַנט האָט איהם געוואָלט אויספּאַטשען, ווי ער אַליין האָט געזאָגט. ער האָט עס אויסגעצויגן כּענט געהערט, ער איז ניט געשלאָפּען, נור ער איז ניט אויפגעשטאַנען, ניט צוגעגאַנגען. און אפּיצער'ס האַנד, האָט ער געזאָגט. גוט. איהם איז אַלץ איינס...

ער האָט זיך אויפגעהויבען פון'ם שטיין און איז אוועק נאָך זיי אין דער אלטאָנאָמע. זי איז געוועזן לעהר. אויף'ן וועראנדע ביים הויפט־פליענגעל איז געשטאנען קאמילא און איהם גערופען; ביטע, אין סאָד־צימער גיט מען קאָפע. ער איז אוועק נאָך איהר. דאָס פאָאָרל איז געזעסען אין'ם סאָד־צימער; דאָרטען האָבען זיך געפונען נאָך אייניגע. ער האָט גענומען קאָפע, איז אָבגעגאנגען אין אַ זייט און זיך אויסגעקליבען אַן אָרט.

קאמילא האָט מיט איהם אָנגעהויבען רעדען. ביי איהר איז געווען אזא קלאָרע געזיכט, זי האָט געקוקט אויף איהם מיט צועפענטע אויגען, איהם איז געווען אונמעגליך זיך ניט אונטערצוגעבען, ער האָט גערעדט מיט איהר, געענטפערט אויף איהרע פראגען און געלאַכט. וואו ער איז פערפאלען געוואָרען? אין גאָרטען? אין גאַנצען ניט אמת, זי האָט אויסגעזוכט דעם גאַנצען סאָד און איהם ניט געטראָפּען. ניין, ניין, אין סאָד איז ער ניט געוועזען.

— ער איז געווען אין סאָד, וויקטאָריע? — פרעגט זי.
וויקטאָריע ענטפערט:

— ניין, כ'האָב איהם ניט געזעהן.

דער לייטענאַנט וואַרפט אויף איהר אַ בעטריבטען בליק און, צו פּערהיטען זיין כלה, האָט ער אוננוציג מיט אַ הויכע שטימע געשריען דורך דעם גאַנצען צימער צום פרייז:

— איהר האָט אויף אַן אמת מיר געוואָלט מיטנעהמען אויף געיעג נאָך וואַלד־שנעפען?

— נו, יא — ענטפערט דער פרייז — מיר בעטען אייך זעהר.

דער לייטענאַנט קוקט אויף וויקטאָריע'ן. זי רעדט נאָך ניט און זיצט ווי פריהער, זי האלט איהם ניט אָב פון דער געיעג מיט'ן פרייז. עס בייט זיך אלץ מעהר און מעהר די פארב אין זיין פנים און מיט אַ נערוועזער בעוועגונג גיט ער אַ גלעט זיינע וואַנצעס.

קאמילא ווענדט זיך וויעדער צו וויקטאָריע'ן מיט אַ פראגע. דאמאָלס שמעהט דער לייטענאַנט אויף מיט אַ ראשער בעוועגונג און רעדט צום פרייז:

— גוט, איך פאָהר מיט אייך היינט ביינאַכט, אַט שוין.

מיט די דאָזיגע ווערטער פּערלאָזט ער דעם צימער. דער פרייז

און אייניגע אנדערע געהען נאָך איהם. ס'האָט גענומען הערשען א קורצע שטילקייט.

פלוצלינג עפענט זיך אויף די טיהר, און ס'געהט וויעדער אריין דער לייטענאנט. ער איז זעהר אויפגערעגט.

— דו האָסט פערנעסען וואָס? — פּרעגט איהם וויקטאָריע און שטעלט זיך אויף.

אונטערשפּרינגענדיג, מאכט ער עטליכע שריט צום טיהר, גלייך ווי ער האָט קיין כח ניט צו שמעהן רוחיג און געהט צו גלייך צו יאָ האַנעס'ען, וועלכען ער גיט ווי כלומרשט פּערבייגעהענדיג א טשעפע מיט'ן האַנד.

— עי, א ביסעל פּאַרויכטיגער, איהר האָט מיר א זעץ געטהאָן אין אויג — האָט יאָהאַנעס געזאָגט און האָט זיך דומפּה צולאָכט. — איהר האָט א טעות — האָט געענטפּערט דער לייטענאנט — איך האָב עס אייך געגעבען איבער'ן באַק. פּערשטאַנען? פּערשטאַנען?

יאָהאַנעס האָט אַרויסגענומען זיין נאָדטיכעל און אויסווישענדיג די אויג, געזאָגט:

— איהר האָט עס ניט געמיינט. דען איהר ווייסט דאָך, אז איך קאָן אייך אויפלעגען אין צווייען און אַריינשפּאַרען אין קעשענע. און דערביי איז ער אויפגעשטאַנען.

דאמאָלסט האָט דער לייטענאנט ראש אויפגעעפענט די טיהר און איז אַרויס.

— איך האָב עס טאַקע געמיינט! — האָט ער אַריינגעשריען צו ריק אין צימער — איך האָב עס געמיינט, גולם.

און ער האָט מיט א קלאַפּעריי פּערשפּאַרט די טהיר. יאָהאַנעס האָט זיך וויעדער געזעצט.

וויקטאָריע איז נאָך אַלץ געשטאַנען אונגעפּעהר אין מיטען צי-מער. זי האָט געקוקט אויף איהם און איז בלייב געווען ווי א מת.

— ער האָט אייך א קלאַפּ געטהאָן? — האָט קאמילאַ זעהר ער-שטוינט געפּרעגט איהם.

— ניט ווילענדיג האָט ער מיר געטראַפּען אין אויג. גיט א קוק. — גאָט מיינער, איז רויט געוואָרען, ס'געהט בלוט. ניין, ניט

ווישט, איך וועל עס אָבוואַשען מיט וואַסער. ביי אייך איז אזא

גראַבע נאָזטיכעל, קוקט אַהער, בעהאַלט איהר; איך וועל נעהמען מיינע. וואָס איז דאָס פאַר אַ שטייגער, גלייך אין אויג אַריין!
וויקטאָריע האָט אויך אָבגעגעבען איהר טיכעל. זי האָט גאָר ניט געזאָגט, נאָר איהרע ליפען האָבען געציטערט. דערנאָך איז זי מיט זעהר לאַנגזאמע טריט צוגעגאַנגען צו דער גלעזערנער טהיר, וואו זי איז געשטאַנען מיט'ן רוקען צום צימער ארויס, און געקוקט. זי האָט צוריסען איהר נאָזטיכעל אויף קליינע בענדעלעך. אין עטליכע מינוט אַרום האָט זי אויפגעעפענט די טהיר, און שווייגענדיג, שטיל האָט זי פערלאָזען דעם סאָד-צימער.

9.

קאמילאַ איז פּרעהליך געגאַנגען צום מיהל. זי איז געווען אַליין. זי איז אַריין גלייך אין שטיבעל און מיט אַ שמויכעל געזאָגט:
— פּערציייהט, וואָס כ'האַב ניט אָנגעקלאַפּט. דער טייך רוישט דאָ אזוי, אז כ'האַב גערעכענט, ס'וועט ניט העלפּען. זי האָט זיך אומד געקוקט און אויסגעשריען: — אַך, ווי לייעב דאָ איז! ווי לייעב! און און וואו איז יאָהאַנעס? איך קען יאָהאַנעס'ען. וואָס מאַכט זיין אויג?

מ'האַט איהר דערלאַנגט אַ שטוהל און זי האָט זיך געזעצט. יאָהאַנעס'ען האָט מען אַרויסגערופּען פון מיהל. די אויג איז געווען אָנגעשוואַלען, אָנגעלאַפּען מיט בלוט.

— איך בין אַליין געקומען — האָט געזאָגט קאמילע, ווען ער איז אַריין. — מיר האָט זיך אזוי פּערגלויסט דורכגעהן אהער. לענט אַלץ צו קאַלמע וואסער צום אויג.

— מ'דאַרף ניט — האָט ער געענטפּערט — ניין. גאָט איז מיט אייך, צו וואָס זענט איהר אהערגעקומען? איהר ווילט בעקוקען די מיהל? אַ דאַנק, וואָס איהר זענט געקומען. — ער האָט אַרומגענור מען זיין מוטער, צוגעפיהרט איהר און געזאָגט: — דאָס איז מיינ מאַמע.

זיי זענען געגאַנגען אַראָב צום מיהל. דער אַלטער מילנער האָט ניעדריג אַראָבגענומען דעם הוט און האָט עפעס געזאָגט; קאמילאַ האָט ניט פּאַנאַנדערגעהערט, נאָר זי האָט אַ שמויכעל געטהאָן און גע- זאָגט אויף גאָט'ס בעראָט:

— א דאנק, א דאנק. יא, מיר האָט זיך זעהר געוואָלט בעקוקען די מיהל.

דער גערויש האָט איהר געשראָקען, זי האָט געהאַלטען יאָהאָ-נעס'ען פאַר'ן האַנד און האָט אויסגעשטעלט גרויסע, אויפּמערקזאמע אויגען אויף די צוויי מאַנסבילען: וועלען זיי ניט זאָגען עפעס? ווי האָט אויסגעזעהן ווי אַ טויבער. די פּיעל רעדער און געצייג פון דער מיהל האָבען איהר ערשטוינט, זי האָט געלאַכט, געטרייסעלט יאָ-האַנעס'ען די האַנד און געוויזען אין אלע זייטען. מ'האָט די מיהל אָבגעשטעלט און וויעדער געלאָזט געהן, צו וויזען איהר אַלצדינג.

שוין אַ גוטע שעה נאָכ'ן אוועקגעהן פון מיהל האָט קאַמילאַ גע-רעדט קאַמיש הויף, גלייך ווי דער גערויש וואָלט נאָך געשטאַנען ביי איהר די אויערען.

יאָהאַנעס האָט איהר אָבגעפיהרט אויף צוריקוועגס ביז צום שלאָס.

— קענט איהר פערשטעהן, ווי האָט ער זיך דערוועגט אַ קלאַפּ צו טהאָן אייך אין אויג? — האָט זי געזאָגט — דערפאַר האָט ער זיך גלייך אָבגעטראָגען, ער איז אוועקגעפאַהרען מיט'ן פריז אויף יאַגד. אן אונגעהויער-אנגענהמע געשיכטע. וויקטאָריע האָט דערצעהלט, אז זי האָט ניט געקענט שלאָפען אַ גאַנצע נאַכט.

— הייסט עס, אז זי קען שלאָפען ביינאַכט — האָט ער גע-ענטפערט — ווען קלעהרט איהר אהיים פאַהרען?

— מאָרגען. און איהר ווען וועט זיין אין שטאָדט?

— הערבסט-צייט. קען איך זיך זעהן מיט אייך פאַרנאַכט?

זי האָט אויסגעשריען:

— נו, געוויס! איהר האָט מיר דערצעהלט עפעס וועגען אַ הייל, מוזט איהר מיר וויזען.

— איך וועל קומען נאָך אייך — האָט ער געזאָגט.

אויף צוריקוועגס אהיים איז ער לאַנג געוועסען אויף אַ שטיין, פערטיעפט אין חלומות. אַ וואַרימער און גליקליכער געדאַנק איז גע-בוירען געוואָרען אין זיין האַרץ.

אָווענד-צייט האָט ער זיך געלאָזט געהן צום שלאָס, איז געבליבען שטעהן אויף'ן הויף און געשיקט זאָגען קאַמילע'ן. כּשעת ער איז געשטאַ-

נען און געווארט, האָט זיך אין אַ פענסטער אויף'ן צווייטען שטאָק
בעוויזען אויף אַ רגע וויקטאָריע; שטאַר האָט זי אויף איהם אַ בליק
געטהאָן, האָט זיך אויסגעדרעהט און פערשוואונדען געוואָרען אין
צימער.

ס'איז געקומען קאַמילע, ער האָט איהר געפיהרט צו דער שטייג-
האַקעריי און הייל. ער איז געווען זעהר רוהיג און גליקליך אויפגעלעגט,
די יונגע מיידעל האָט איהם פרעהליך געמאַכט, איהרע ליכטיגע, לייכטע
רייד האָבען אויפגעבליצט אַרום איהם, ווי אַ ברכה. היינט זענען גוטע
גייסטער געווען אַרום איהם...

— איך געדענק, קאַמילע, אז אַמאָל האָט איהר מיר געשאַנקען אַ
קינזשאַל אין אַ זילבערנער שייד. איך האָב איהם אַריינגעלעגט אין
קעסטעל צוזאַמען מיט די אַנדערע זאַכען; ווייל כ'האָב איהם ניט
געדאַרפט.

— יא, איהר האָט איהם ניט געדאַרפט; נו איז וואָס?

— יא, איצט האָב איך איהם פערלוירען.

— ס'אַראַ אונגליק. נאָר ס'קען זיין כ'וועל קריגען אַן אַנדערען
אַנשטאַט איהם. כ'וועל זעהן.
זיי זיינען געגאַנגען אַהיים.

— און איהר געדענקט דעם שווערען מעדאַליאַן, וואָס איהר האָט
מיר אַמאָל געשאַנקען! ער איז געווען זעהר מאַסיוו און שווער, פון
נאָלד. אין מעדאַליאַן האָט איהר אָנגעשריבען אַ פאָר צערטליכע
ווערטער.

— יא, כ'געדענק.

— פאַר אַיִהאַרען, אין אויסלאַנד, האָב איך אוועקגעגעבען דעם
מעדאַליאַן, קאַמילע.

— אַ, וואָס רעדט איהר, טאַקע? אויף אַן אמת, אָבעגעבען!
אָבער פאַרוואָס?

— דעם מעדאַליאַן האָט פון מיר געקראָגען מיינער אַ יונגער חבֿר,
אַן אַנדענק. אַ רוים. ער איז געפאַלען אויף די קניע און האָט מיר
געדאַנקט.

— אזוי האָט ער זיך דערפרעהט? גאָט מיינער, איך בין זיכער,
דאָס האָט איהם געפרעהט ביז צו משוגעת, אז ער איז געפאַלען אויף

די קניע. דערפאר וועט איהר קריגען אן אנדער מעדאליאן איהר זאלט איהם אליין טראגען.

זיי זענען ארויס אויף'ן וועג צווישען מיהל און שלאָם.
יאָהאָנעס האָט זיך אָבגעשטעלט און געזאָגט :

— ביי דעם קוסט איז אמאָל מיט מיר עפעס געשעהן. איך בין עפעס געקומען אהער אָווענד־צייט, אזוי פלעג איך אָפט טהאָן אין מיין איינזאמקייט פון יענער צייט, ס'איז געווען זומער און א פיינער וועטער. כ'האָב זיך געלעגט אונטער'ן קוסט און געקלערט. האָבען זיך אויף'ן וועג שטיל בעוויזען צוויי מענשען. די דאָמע איז געבליבען שטעהן. איהר בעגלייטער האָט געפרעגט : פאָרוואָס זענט איהר געבליבן בען שטעהן ? נאָר ער האָט ניט בעקומען קיין ענטפער, און ער האָט נאָכאמאָל געפרעגט. איז עפעס געשעהן ? ניין, האָט זי געענטפערט ; איהר דארפט ניט קוקען אויף מיר אזוי. כ'בין נאָר געגאנגען און געקוקט אויף אייך, האָט ער געזאָגט. יא, האָט זי געענטפערט, איך ווייס, אז איהר האָט מיך ליעב, נאָר מיין פאפא וויל דאָס ניט דער־לאָזען, איהר פערשטעהט ; דאָס איז אונמעגליך. ער מורמעלט, יא, דאָס איז אונמעגליך. דאָמאָלס זאָגט זי : איהר האָט אזא ברייטע האַנר, אָ דאָ ; איהר האָט אזעלכע ברייטע האַנד־געלענקען ! און אין דערזעלכער צייט נעהמט זי איהם אָן פאָר'ן האַנד.
שטיל־שווייגען.

— יא, מיט וואָס זשע האָט עס זיך געענדיגט ? — האָט געפרעגט קאמילע.

— כ'ווייס ניט, — האָט געענטפערט יאָהאָנעס — צו וואָס האָט זי עס געזאָגט וועגען זיינע האַנד־געלענקען ?

— ס'קען זיין, זיי זיינען געווען שעהנע. און געווען איז ער אין א ווייסער העמד, אָ, איך פערשטעה דאָס גוט. ס'קען זיין, זי האָט איהם נאָר ליעב געהאט.

— קאמילע ! — האָט ער אויסגעשריען. — ווען איך זאָל אייך זעהר ליעב האָבען און ווארטען עטליכע יאָהר, איך פרעג נאָר... מיט איין וואָרט, איך בין אייך ניט ווערט, נאָר רעכענט איהר, אז איהר וועט וועלען אמאָל ווערען מיינע, ווען איך זאָל אייך בעמען איבער א יאָהר, אָדער אין צוויי יאָהר אַרום ?
שטיל־שווייגען.

פֿלוצלונג איז קאמילע שטארק רויט און צוטומעלט געוואָרען, מיט
 איהר צארטען קערפער בויגט זי זיך הין און צוריק און לעגט צונויף
 די הענד. ער נעהמט איהר ארום פאר'ן טאליע און פרעגט:
 — איז דאָס מעגליך אמאָל? איהר ווילט?
 — יא, ענטפערט זי און טוליעט זיך צו איהם.

דעם אנדרען טאָג בעגלייט ער איהר צום דאמפפער. ער קושט
 איהרע קליינע קינדערשע אונשולדיגע הענד און איז פול מיט דאנק-
 באַרקייט און פרויב.

וויקטאָריע איז ניט געווען.

— פארוואָס פיהרט דיר קיינער ניט אָב?

מיט שרעק אין די אויגען דערצעהלט קאמילע, אז אין שלאָס איז
 אן אונגעהייערער אונגליק. אין דער פריה איז אָנגעקומען א טעלע-
 גראַמע, דער ווירט פון שלאָס איז בלייב געוואָרען ווי דער טויט, דער
 אַלמער קאמערדער און זיין פרוי האָבען א געשריי געטהאָן פון וועהטאָג,
 — נעכטען אויף'ן יאָגד האָט מען געשאַסען אָטמאָן.

יאָהאנעס האָט אַרומגעכאַפט קאמילע'ן.

— געשאַסען? דעם ליימענאָנט?

— יא, זיי פיהרען זיין קערפער. ס'א שרעק!

זיי זיינען אוועק ווייטער, יעדער מיט זיינע געדאנקען; און נאָר
 דער עולם ביי'ן ברעג, דער דאמפפער, די געשרייען פון קאפיטאן
 האָבען זיי אויפגעוועקט. קאמילע האָט איהם שעמעוודיג דערלאָנגט
 די האַנד, ער האָט א קוש געטהאָן און געזאָגט:

— יא, יא, איך בין דיר ניט ווערט, ניין, אין קיין זין ניט. נאָר
 כ'וועל טהאָן פאר דיר אַלץ, וואָס כ'וועל קענען, אויב דו וועסט איינ-
 שטימען צו זיין מיינע.

— כ'וועל זיין דייןע. כ'האָב דאָס געוואָלט די גאַנצע צייט, די
 גאַנצע צייט.

— כ'וועל קומען צו פאָהרען אין א פאָר טאָג ארום, — האָט ער
 געזאָגט. — אין א וואָך ארום וועל איך זיך וויעדער זעהן מיט דיר.

זי איז ארויף אויף'ן דאמפפער, ער האָט געמאַכט צו איהר מיט'ן
 האַנד, ביו זי איז פערשוואונדען פון אויג. ווען ער האָט זיך אויסגע-
 דרעהט און געוואָלט אהיים געהן, איז פון הינטען געשטאַנען וויק-

טאָריע; און זי האָט געהאַלטען איהר נאָז־טיכעל און געפאַכט צו קאַמילע'ן.

— איך בין געקומען צו שפעט, — האָט זי געזאָגט.
 ער האָט ניט געענטפערט. וואָס האָט ער, אייגענטליך, געקענט
 איהר זאָגען. טרייסטען איהר, גראַטולירען, דריקען איהר די האַנד?
 איהר שטימע איז געווען אַהן קלאַנג, און אזא טיעפע צוטומעלטקייט
 איז געווען אויף איהר פנים, ס'איז קענטיג געווען, אז זי האָט איבער־
 געלעבט עפעס שווערעס.

דער עולם אויף'ן ברעג איז זיך צוגאַנגען.
 — אייער אויג איז נאָך אַלץ רויט — האָט זי געזאָגט, און אין דער
 זעלבער צייט אָנגעהויבען געהן. זי האָט זיך אומגעקוקט אויף איהם.
 ער איז געשטאַנען.

דאַמאָלסט האָט זי זיך מיט אַמאָל אויסגעדערעהט צוריק און איז
 צוגעגאַנגען צו איהם.

— אַטמאָ איז געשטאַרבען, — האָט זי געזאָגט שאַרף, און די
 אויגען איהרע האָבען געברענגט. — איהר רעדט ניט אויס קיין וואָרט,
 אזוי גרויס זייט איהר. ער איז געווען טויזענד מאָל בעסער פון אייך,
 איהר הערט. איהר ווייסט, ווי אזוי ער איז געשטאַרבען. מען האָט
 איהם געשאַסען, זיין גאַנצער קאָפּ איז צושמעטערט געוואָרען אויף
 שטיקלעך, זיין גאַנצער קליינער, נאַרישער קאָפּ. ער איז געווען טויזענד
 מאָל....

זי האָט זיך צויאַמערט און מיט גרויסע פערצווייפעלטע טריט
 איז זי אוועק אַהיים.

שפעט ביי דער נאַכט הערט זיך אַ קלאַפען ביי'ן מילנער, יאָהאַנעס
 עפענט די טיהר און קוקט אַרויס; אויף'ן הויף שמעהט וויקטאָריע און
 שאַקעלט צו איהם מיט'ן קאָפּ. ער געהט צו צו איהר. זי כאַפט שטאַרק
 אָן זיין האַנד און פיהרט איהם אוועק מיט זיך אויף'ן וועג; איהר
 האַנד איז קאַלט, ווי אייז.

— זעצט זיך בעסער — האָט ער געזאָגט. — זעצט זיך און רוהט
 זיך אָב אַביסעל, איהר זענט אזוי אויפגערעגט.

זיי זעצען זיך.

זי מורמעלט:

— וואָס מוזט איהר טראַכטען וועגען מיר, וואָס איך לאָז אייך
ניט צו רוה!

— איהר זענט זעהר אונגליקליך — ענטפערט ער. — איצט
מוזט איהר מיר פאַלגען און בערוהיגען זיך, וויקטאָריע. קען איך אייך
העלפען מיט עפעס?

— דעם הימעלשען פאַטער'ס ווילען, איהר מוזט מיר פער-
געבען אלץ, וואָס איך האָב אייך היינט געזאָגט! — האָט זי זיך
געבעטען. — אָ, איך בין זעהר אונגליקליך, איך בין געווען אונגליק
ליך פיעל יאָהר. איך האָב געזאָגט, אז ער איז טויענד מאָל בעסער
פאַר אייך; דאָס איז ניט אמת, פערניט מיר! ער איז געשטאַרבען,
און ער איז געווען מיין חתן, דאָס איז אלץ. איהר מיינט, אז דאָס אלץ
איז געשעהן מיט מיין גוטען ווילען? יאָהאָנעס, איהר זעהט? אָט איז
מיין פערלאָבונגס-רינג, כ'האָב איהם געקראָגען מיט אַ לאַנגע צייט
צוריק, אַ לאַנגע צייט; איצט וואָרף איך איהם אוועק — כ'וואָרף
אוועק. — און זי האָט אַ וואָרף געטהאָן דעם רינג אין וואַלד אַרײַן; זיי
האָבען ביידע געהערט, ווי ער איז אַראָבגעפאלען. — דאָס האָט מיין
פאָפּא געוואָלט. מיין פאָפּא איז אַרעם, ער איז נאָר אַן אַרעמאן, און
אָטטאָ האָט געזאָלט קריגען אזוי פיעל געלד. דו דאַרפסט דאָס טהאָן,
האָט מיין פאָפּא געזאָגט. איך וויל ניט, — האָב איך געענטפערט.
האָב אין זינען דיינע עלטערען, — האָט ער געזאָגט, — האָב אין זינען
דעם שלאָס, אונזער אַלטען נאָמען, מיין עהרע. — יא, אויב אזוי וויל
אייך — האָב איך געענטפערט — וואָרט דריי יאָהר, נאָר איך וויל. מיין
פאָפּא האָט מיר געדאַנקט און געוואָרט, אָטטאָ האָט געוואָרט, אלע
האָבען זיי געוואָרט; נאָר דעם רינג האָב איך גלייך געקראָגען. און
ס'איז אוועק אַ לאַנגע צייט, און כ'האָב זיך אַרומגעזעהן, אז קיין זאָך
העלפט מיר ניט. צו וואָס זאָלען מיר לענגער וואָרטען? איצט פיהר
מיין מאַן אַהער, האָב איך געזאָגט דעם פאָפּאָן. — גאָט זאָל דיך בענ-
שען — האָט ער געזאָגט און מיר אויפסייני געדאַנקט, פאַר דעם, וואָס
כ'האָב געוואָלט טהאָן. און אָט איז געקומען צופאַהרען אָטטאָ. בין
אייך ניט גענאָגען צום האַפּען בעגעגענען איהם, כ'בין געשמאַנען אין
פענסטער און געקוקט, ווי ער איז צוגעפאַהרען. דאָמאָס בין איך צו
געלאָפּען צו דער מאַמא און געפאלען אויף די קניה פאַר איהר. וואָס
איז מיט דיר, מיין קינד? — האָט זי געפרעגט. — גיין, כ'קען איהם

ניט צונעהמען, ער איז געקומען צופאָהרען, ער שטעהט דאָרט אונטען ; נאָר בעסער פאַרסטראַכירט מיך, וועל איך זיך אַרײַנוואַרפען אין ים אָדער אין טײַך, וועט מיר בעסער זײַן. — די מאַמע ווערט בלײַך, זױ דער טױט און װײַנט איבער מיר. ס'קומט דער פּאַפּאָ. — יא, מײַן טהײערע װיקטאָריע, אײַצט דאַרפסטו אראָבגעהן צונעהמען איהם — זאָגט ער. — איך קען ניט, איך קען ניט, ענטפער איך און זאָג נאָכי אַמאָל, — ער זאָל רחמנות האָבען און פאַרסטראַכירען מײַן לעבען. — דער פּאַפּאָ ענטפערט קײַן װאָרט ניט, נאָר ער זעצט זיך אױף א שטול, צײַטערט און קלערט. — איך זאָג: — פּיהרט אַהער מײַן מאַן; איך נעהם איהם צו.

װיקטאָריע ווערט אנשוױגען. זי צײַטערט. יאָהאַנעס נעהמט אָן אױך איהר אַנדערע האַנד און װאַרעמט זי :

— אַ דאַנק — זאָגט זי — זײַט אַזױ גוט און דריקט צוזאַמען װאָס שטאַרקער מײַן האַנד ! כ'בעט אײַך, טהוט עס ! גאָט מײַנער, װי װאָר רעם איהר זענט ! כ'בין אײַך דאַנקבאַר. נאָר דאָס, װאָס כ'האָב אײַך אױף'ן האַפּען געזאָגט, מוזט איהר פּערגעסען.

— יא, דאָס איז שױן לאַנג־לאַנג פּערגעסען. איהר װײַלט, וועל איך אײַך ברענגען אײער שאַל.

— נײַן, אַ דאַנק. נאָר איהר פּערשטעהט ניט, אז איך צײַטער, װײַל דער קאָפּ איז בײַ מיר צו הײַס. יאָהאַנעס, איך דאַרף בעטען, איהר זאָלט מיר אַזױ פּיעל פּערגעבען.

— נײַן, נײַן, מ'דאַרף ניט. נו, אײַצט זענט איהר רוהיגער. זיצט שטײַל.

— איהר האָט גערעדט לכבוד מיר, איהר האָט געהאַלטען אַ רעדע. כ'בין ניט געווען בײַ'ן זינען, ווען איהר זענט אױפגעשטאַנען און די גאַנצע צײַט, ביז איהר האָט זיך געזעצט; כ'האָב בלוז געהערט אײער שטימע. אײער שטימע איז געווען װי אַן אָרגעל, זי האָט מיך גע' בראַכט צו יאױש, זי האָט מיך משונגע געמאַכט. דער פּאַפּאָ האָט גע' פּרעגט, פאַרוואָס האָב איך אַ געשרײַ געטהאָן און איבערגעשלאָגען אײך; ער האָט דאָס זעהר בעדױערט. נאָר די מאַמאָ האָט ניט גע' פּרעגט, זי האָט דאָס פּערשטאַנען. איך האָב דער מאַמע'ן אַלץ גע' זאָגט, מיט פּיעל יאָהר צוריק האָב איך דאָס געזאָגט, און מיט צװײ יאָהר צוריק האָב איך דאָס נאָכאַמאָל געזאָגט, צוריקקומענדיג פון

שטאָרט. דאָמאָלס האָב איך אייך געטראָפֿען.

— לאָמיר ניט רעדען דערפֿון.

— ניין, אָבער פֿערגיט מיר, איהר הערט, זייט באַרמהערציג!
וואָס זאָל איך טהאָן אויף דער וועלט? איצט געהט דער פֿאַפּא אַרום
אין הויז, געהט אַרום הין און צוריק אין קאַנטאָר, דאָס איז אזוי שרעק־
ליך פֿאַר איהם. מאָרגען איז זונטאָג; ער האָט בעשלאָסען אָבצוזאָ-
גען אַלע דיענער; דאָס איז די איינציגע זאַך, וואָס ער האָט בעשלאָסען.
זיין געזיכט איז גרוי געוואָרען, און ער רעדט קיין וואָרט ניט אויס,
אזוי האָט אויף איהם געווירקט דעם איידעם'ס טויט. כ'האָב געזאָגט
דער מאַמא, אז כ'ווייל געהן צו אייך. — מיר דארפֿען ביידע, דו און
אייך, בעלייטען מאָרגען אין שטאָרט אריין די קאמערערס — האָט זי
געזאָגט. — איך וועל געהן צו יאָהאַנעס'ן — האָב איך נאָכאַמאָל גע-
זאָגט. — דער פֿאַפּא קען ניט קריגען קיין געלד פֿאַר אונז דרייען,
אַליין וועט ער בלייבען דאָ — האָט זי געענטפֿערט און אַלץ גערעדט
וועגען אַנדערע זאַכען. דאָמאָלס בין איך אוועק צום טיר. די מאַמא
האָט געקוקט אויף מיר. איצט געה איך צו איהם — האָב איך געזאָגט
דעם לעצטען מאָל. די מאַמא איז צוגעגאַנגען צום טיר און האָט
מיד אַ קוש געטהאָן און געענטפֿערט: — גוט, זאָל אייך גאָט בענשען!
יאָהאַנעס האָט אַרויסגעלאָזט איהרע הענד און געזאָגט:

— נו, זעהט, איצט האָט איהר זיך אָנגעוואַרעמט.

— כ'דאַנק אייך טויענדער מאָל, יא, איצט איז מיר וואַרעם.
זאָל אייך גאָט בענשען — האָט זי געזאָגט. כ'האָב דערזעהלט דער
מאַמע'ן אַלצדינג, זי האָט דערפֿון געוואוסט די נאַנצע צייט. — נאָר,
מיין ליבע, וועמען זשע האָסטו ליעב, קינד מיינס? — האָט זי גע-
פֿרעגט. — און דו קענסט דאָס נאָך פֿרעגען? — האָב איך געענט-
פֿערט; — איך האָב ליעב יאָהאַנעס'ן, נאָר איהם האָב איך ליעב גע-
האַט, מיין נאַנצען לעבען ליעב געהאַט, ליעב געהאַט.
ער האָט זיך אַ ריהר געטהאָן.

— שוין שפעט. איהר מיינט, מען וועט ניט איבערטראַכטען אין

דער היים.

— ניין — ענטפֿערט זי — איהר ווייסט, אז איך האָב אייך ליעב,
יאָהאַנעס, איהר האָט דאָס דאָך געזעהן? כ'האָב אזוי געבענקט נאָך
אייך אַל' די יאָהרען, אז קיינער, קיינער קען עס ניט פֿערשטעהן. כ'בין

געגאנגען אויף דעם וועג און געטראכט: איצט וועל איך ליעבערשט בלייבען שטעהן אין וואלד, ביי'ן וועג; דען ער פלעגט ליעב האָבען דאָ צו געהן. און אזוי האָב איך טאָקע געטהאָן. אין יענעם טאָג, וואָס כ'בין געוואָהר געוואָרען, אז איהר זענט געקומען, האָב איך זיך אָנגעטהאָן אין אַ העלער, אַ העל-געלער קלייד, מיין האַרץ איז פּערגאָנגען פאַר אַנשטרענגונג און בענקשאַפט, כ'בין אַלץ געגאָנגען פון צימער צו צימער. — ווי דו שיינסט היינט — האָט געזאָגט די מאַמע — כ'בין אַרומגעגאָנגען און גערעדט פאַר זיך די גאַנצע צייט: אָט איז ער וויעדער צוריק אין דער היים! ער האָט צו זיך קיין גלייכען, און, איז ער אַהיים געקומען, איז ער האָס דאָפּעלט! דעם אַנדערן טאָג האָב איך שוין ניט אויסגעהאַלטען, און כ'האָב זיך וויעדער אָנגעטהאָן אין געלען און אַוועק צו דער שטיינהאַקעריי, צו בעגעגענען אייך. איהר געדענקט? כ'האָב אייך בעגעגענט, נאָר כ'האָב ניט אָבגעריסען קיין איין בלימעל, ווי כ'האָב געזאָגט, און ניט צוליעב דעם בין איך דאָך געקומען. איהר האָט זיך שוין מעהר ניט געפּרעהט, וואָס איהר זעהט מיך, נאָר דאָך אַ דאַנק אייך, וואָס כ'האָב אייך בעגעגענט. דאָס איז געווען מיט דריי יאָהר צוריק. איהר האָט געהאַלטען אַ צווייגעל אין די הענד און נאָכגעקוקט און געקלאַפט מיט איהר, ווען איך בין געקומען; און ווען איהר זענט אַוועק, האָב איך אויפגעהויבען די צווייגעל און בעהאַלטען און מיטגענומען מיט זיך אַהיים.

— יא, אָבער, וויקטאָריע — האָט ער געזאָגט מיט אַ ציטערנדער שטימע — איהר דארפט איצט מעהר ניט רעדען דערפון.

— ניין — האָט זי אַ דערשראָקענע געענטפּערט און אָנגעכאַפט איהם פאַר'ן האַנד. — ניין, איך דארף ניט. ניין, איהר ווילט דאָך עס ניט. — זי האָט איהם אָנגעהויבען נערוועזן גלעטען איבער'ן האַנד. — ניין, כ'קען דאָך ניט האָפּען, אז איהר זאָלט וועלען. און אויסער דעם האָב איך אייך אזוי פיעל וועה געטהאָן. וועט איהר מיר ניט פּערגעבען אפילו אין אַ צייט אַרום?

— יא, יא, אַלצדינג. ניט דאָס איז עס.

— וואָס זשע דען?

שטילשווייגען.

— איך בין פּערלאָבט — האָט ער געענטפּערט.

דעם אנדערן טאָג — זונטאָג — איז דער ווירטה פון שלאָס אליין געקומען צום מילנער און האָט איהם געבעטען, ער זאָל קומען נאָך האַל־בענטאָג אָבפיהרען צום דאָמפּפּער דעם קערפּער פון לייטענאָנט. דער מילנער האָט איהם ניט פּערשטאַנען און שטאַר איהם אָנגעקוקט; נאָך דער ווירטה פון שלאָס האָט איהם אין קורצע ווערטער ערקלערט, אז ער האָט אָבגעזאָגט די דיענער, אַלע זענען געגאַנגען אין קירכע, און פון די דיענער איז קיינער ניט געבליבען.

דער ווירטה פון שלאָס איז, קענטיג, ניט געשלאָפּען אַ גאַנצע נאַכט. ער האָט געהאַט אַן אויסזעהן פון אַ טויטען, און, אויסער דעם, איז ער געווען ניט ראַזירט. דאָך האָט ער, פון געוואוינהייט, געפאַכט מיט'ן שטעקעל און האָט זיך געהאַלטען גלייך.

דער מילנער האָט אָנגעטראָגן זיינע בעסטע קליידער און איז אַרויסגעגאַנגען. ווען ער האָט איינגעשפּאַנט די פּערד, האָט איהם דער ווירטה פון שלאָס אַליין געהאַלפּען אַרויסטראָגען דעם קערפּער אין בריטשקע אַרײַן. אַלץ האָט מען געטהאָן שטיל, כמעט געהיימיספּול, קיינער איז ניט געווען, און קיינער האָט ניט געקוקט.

דער מילנער איז געפּאָהרען צום האַפּען. פון הינטען זענען נאָכ־געגאַנגען דער קאַמערהער און זײַן פּרוי און אויסער זיי די ווירטהין פון שלאָס און וויקטאָריע. זיי זענען אַלע געגאַנגען צוזאַם. דער ווירטה, איינער אַליין, איז געבליבען אויף די טרעפּ און זיך פּערנייגט פּיעל מאַל; דער ווירד האָט געריסען זיינע גרויע האָר.

מען האָט אַרויפגעטראָגען דעם קערפּער אויף'ן דאָמפּפּער, דער־נאָך זענען אויך אַרויף די בעגלימער. די ווירטהין פון שלאָס האָט אַ געשריי געטהאָן צום מילנער, ער זאָל אָבגעבען אַ גרום דעם ווירטה פון שלאָס, דערנאָך האָט איהם וויקטאָריע געבעטען דאָס זעלבע. און דער דאָמפּפּער איז אָבגעפּאָהרען. דער מילנער איז לאַנג געשטאַנען און איהם נאָכגעקוקט. ס'איז געווען אַ שטאַרקער ווינד, און דער ים האָט גערוישט; ערשט אין אַ פּיערטעל שעה אַרום איז דער דאָמפּפּער פּערשוואַנדען הינטער די אינזלען. דער מילנער איז אַהיים געפּאָהרען. ער האָט אַריינגעשטעלט די פּערד אין שטאַל, האָט זיי געגעבען צו עסען און געוואָלט געהן איבערגעבען דעם ווירטה פון שלאָס די גרוסען, וואָס ער האָט געבראַכט. איז אָבער די טיהר פון קיך געווען פּער־שלאָסען. און ער איז געגאַנגען אַרום און אַרום דעם הויז און האָט גע־

וואָלט אַרײַן דורכ'ן הויז־אַרײַנגאַנג; איז די הויז־טיהר אויך געווען פּערשלאָסען. איצט איז האַלבער טאָג, — שלאָפט דער ווירטה פון שלאָס. נאָר אַ מענש איז ער געווען אַ געוויסענהאַפּטער, און ווילענ־דיג דאָך אויספיהרען זײַן שליחות, איז ער אַוועק אין צימער פון די בע־דיענטע אויסזוכען עמיצען איבערצוגעבען די גרוסען. אין דעם צימער איז אויך קײנער ניט געווען. ער איז וויעדער אַרויס אויף'ן הויף, געגאַנגען אַרום און אַרום און איז אַרײַן אין צימער פון די שטוב־מײַד־לעך. דאָ האָט ער אויך קײנעם ניט געפונען. דער גאַנצער הויף איז אויסגעשטאַרבען.

ער האָט זיך שוין געקליבען אַרויסגעהן, ווען ער האָט בעמערקט דעם שײַן פון אַ ליכט אין קעלער פון שלאָס. ער איז געבליבען שטעהן. דורך די קליינע פּערגראטעוועטע פּענסטערלעך האָט ער געקענט קלאָר זעהן אַ מענשען, וואָס איז אַרומגעגאַנגען אין קעלער מיט אַ ליכט אין אײַן האַנד און מיט אַ רײַטען זײַד־בעשלאָגענעם שטול — אין דער אַנדערער. דאָס איז געווען דער ווירטה פון שלאָס. ער איז געווען ראַ־זירט און אין אַ שוואַרצען ראָק, ווי צו אַ יום טוב. — אויך וואָלט גע־קענט אָנקלאַפען אין פּענסטער און איבערגעבען איהם דעם גרום פון דער מאַדאַם — האָט אַ טראַכט געטהאָן דער מילנער, נאָר ער איז געבליבען שטעהן.

דער ווירטה פון שלאָס האָט זיך אומגעקוקט, אײַנגעהערט זיך און נאָכאַמאָל אומגעקוקט זיך. ער האָט אַרויסגעשלאָפט אַ זאַק, דוכט זיך, מיט היי אָדער שטרוי, און האָט אַוועקגעשטעלט בײַ'ן אַרײַנגאַנג. דערנאָך האָט ער מיט עפעס בעגאַסען דעם זאַק פון אַ קענדעל; האָט געבראַכט עטליכע קאַסטענס, שטרוי און אַ צובראַכענעם קליינעם לײַטער, און האָט דאָס אַלץ בעגאַסען פון'ם קענדעל; דער מילנער האָט בעמערקט, אז דערביי האָט ער געזעהן ניט אײַנצורײַכטען זײַנע פּינגער אָדער קליידער. ער האָט גענומען אַ קליין שטיקעל ליכט און האָט עס אַוועקגעשטעלט אויף'ן זאַק, און האָט עס פּאַרויכטיג אַרומגעלעגט מיט שטרוי. דאַמאָלט האָט זיך דער ווירטה פון שלאָס געזעצט אין פּאַ־טער־שטול.

דער מילנער האָט וואָס אַמאָל מעהר ערשטוינט אײַנגעקוקט זיך אויף די אַלע פּאַרבערײַטונגען, זײַנע אײַגען זענען ווי צוגעשמירט גע־וואָרען צום פּענסטערל פון קעלער, און אין זײַן נשמה האָט זיך אַרײַג־

גע'גנב'עט א טונקעל פאָרגעפיהל. דער ווירטה פון שלאָס איז נאָר רוהיג געזעסען אין פאָטער־שטול און איינגעקוקט זיך אויף'ן ליכטעל, ווי עס ברענט אלץ, ס'ברענט אויס; זיינע הענד זענען געווען צונויפגע'לעגט. דער מילנער זעהט, ווי ער שאַקעלט אָב אַ שטויבעלע פון'ם אַר'בעל פון זיין שוואַרצען ראָק און לעגט וויעדער צונויף די הענד.

אַ צושראַקענער, טהוט דער מילנער אַ געשריי.

דער ווירטה פון שלאָס דרעהט אויס דעם קאָפּ און קוקט אין פענסטער. מיט אַמאָל שפּרינגט ער אויף און געהט צו האַרט צום פענסטער, בלייבט שטעהן און קוקט אַרויס. דאָס איז געווען אַ בליק, אין וועלכען ס'האָט זיך פּערויגעלט דער גאַנצער פּיין פון דער וועלט. זיין מויל איז געווען מאַדנע צוקרימט, ער שטרעקט אויס צום פענסטער זיינע ביידע הענד, צונויפגע'ריקט אין פּויסטען, און סטראַשעט, שווייגענדיג; צום סוף סטראַשעט ער נאָר מיט איין האַנד און געהט אָב צוריק ווייט אין קעלער. ער טהוט אַ שטויס דעם שטול, די ליכט פּאַלט אום. אין דערזעלבער רגע פּלאַקערט אויף אַ גרויסער פּלאַס.

דער מילנער שפּרינגט אויף און לויפט אַרויס אין דרויסען. משוגע פון שרעק לויפט ער אַרום איבער'ן הויף און ווייס ניט וואָס צו טהאָן. ער לויפט צום פענסטער פון קעלער, צוברעכט מיט'ן פּוס די שויב און שרייט; דעהנאָך בויגט ער זיך איין, כאַפט זיך אָן מיט די הענד פאַר די אייזערנע גראַטעס און צוטרייסעלט זיי בויגט זיי איין, רייסט זיי אַרויס.

הערט ער אַ שטימע פון קעלער אַרויס, אַ שטימע אָהן ווערטער, אַ קרעכץ, גלייך ווי פון אַ טויטען אונטער דער ערד, צוויי מאָל הערט זיך עס, און דער מילנער לויפט אוועק פון פענסטער, אין ישרעק, אַראָב צום וועג, אַהיים. ער האָט מורא געהאַט אומצוקוקען זיך.

אַז ער איז, אַ פאַר שטונדען שפּעטער, צוריקגעקומען אַהין מיט יאָהאַנעס'ן, איז דער גאַנצער שלאָס, דאָס אַלטע, גרויסע, הילצערנע הויז, געווען אין העלע פּלאַמען. ס'זענען געקומען נאָך צווייען פון האַפען, נאָר זיי האָבען אויך גאָרניט געקענט טהאָן. פון אלץ איז אַ תּל געוואָרען.

נאָר שטום זענען געווען די ליפען פון'ם מילנער, ווי אַ קבר.

וועט עמיץ פרעגען וואָס איז ליעבע, איז עס ניט עפעס אַנדערש,

נאָר אַ ווינד וואָס טהוט רוישען צווישען די רויזען און ווערט דערנאָך אַנשטילט. נאָר אָפּט איז זי ווי אַן אונצושטערבארער זיעגעל, וואָס היט זיך דעם גאַנצען לעבען, היט זיך ביז צום טויט. גאָט האָט בעשאַפּען די ליבע פּערשיעדען און געזעהן, ווי אָט דויערט זי, אָט קומט זי אום.

צוויי מוטערס געהען מיט'ן זעלבען וועג און שמועסען. איינע איז אָנגעטראָגן אין אַ פּריידיג, בלוי קלייד, דען איהר געליעבטער איז אַהיים געקומען פון וועג. די צווייטע איז אָנגעטראָגן אין טרויער. זי האָט געהאַט דריי טעכטער, צוויי טונקעלע, איינע אַ בלאַנדע, איז די בלאַנדע געשטאַרבען. דאָס איז געשעהן מיט צעהן יאָהר צוריק, גאַנצע צעהן יאָהר, און דאָך טראָגט די מוטער טרויער נאָך איהר.

— ווי גוט איז היינט! — קוועלט די מוטער, וואָס איז אין בלויען, און פאַטשט מיט די הענד. — די וואַרעמקייט פּער'שכור'ט מיך, איך בין פול גליק. כ'וואָלט געקענט זיך אויסטראָגן נאָקעט דאָ אויפ'ן וועג און אויסשטרעקען מינע הענד צו דער זון און קושען איהר.

נאָר די, וואָס איז אין שוואַרצען, איז שטיק, און זי שמייכלעכט ניט און ענטפּערט ניט.

— נאָך אַלץ טרויערסטו אויף דיין קליינער מיידעלע? — פּרעגט די בלויע אינ'ם אונשולד פון איהר האַרץ. — איז שוין ניט צעהן יאָהר, ווי זי איז געשטאַרבען?

די שוואַרצע ענטפּערט:

— יא, איצט וואָלט זי אַלט געווען פּופּצעהן יאָהר.

דאָמאָסט זאָגט די בלויע, צו טרייסטען איהר:

— נאָר דו האָסט דאָך אַנדערע טעכטער, האָסט דאָך נאָך צוויי. די שוואַרצע יאָמערט:

— יא, נאָר ס'איז דאָך ניטאָ די בלאַנדע. די וואָס איז געשטאַרבען איז געווען אזא בלאַנדע.

און ביידע מוטערס צושיידען זיך, און יעדע געהט איהר וועג, יעדע מיט איהר ליבע...

נאָר יעדע פון די צוויי טונקעל-לאַקייגע האָט איהר אייגענע ליבע, און ביידע האָבען ליבע איין מענשען.

ער איז געקומען צו דער עלטערער און געזאָגט:

— איך וויל ביי אייך בעמען א גוטע עצה, דען כ'האָב לייעב אייער שוועסטער. נעכמען בין איך איהר אונטריי געווען, זי האָט מיך געטראַָ- פען, קושענדיג איהר דיענסט אין קאַרירדאָר; זי האָט ליכט א געשריי געטהאָן, דאָס איז געווען א זיפץ, און זי איז פערבייגעגאנגען. וואָס זאָל איך איצט טהאָן? איך האָב לייעב אייער שוועסטער, אין גאָטעס ווילען רעדט מיט איהר איבער און העלפט מיר! איז די עלטערע בלייך געוואָרען און האָט זיך א כאַפ געטהאָן ביי'ן האַרצען; נאָר זי האָט געשמייכעלט, גלייך זי וויל איהם בענשען, און זי האָט געענטפערט:

— איך וועל אייך העלפען.

דעם אנדערען טאָג איז ער אַוועק צו דער אינגערער און איז געפאלען פאַר איהר אויף די קניע און ענפלעקט איהר זיין לייעבע. זי האָט איהם בעמראַכט פון קאַפ ביז די פיס און האָט איהם געענטפערט:

— צום בעדויערען האָב איך בלווי צעהן קראַן איבעריגע, אויב דאָס זענט איהר אויסען. נאָר געהט צו מיין שוועסטער, זי האָט מעהר. מיט די ווערטער, שטאַלץ אויפהויבענדיג דעם קאַפ, האָט זי איהם פערלאָזען.

נאָר קומענדיג צו זיך אין צימער, האָט זי זיך געוואָרפען אויף דר'ער און געבראַכען די הענד פאַר לייעבע.

אויף'ן גאס איז ווינטער און פראַסט, נעבעל, שטויב און ווינד. יאָהאַנעס איז וויעדער אין שטאַרט, אין איין אַלמען צימער, ער הערט דאָס סקריפען פון די טאַפאָליעס אָן דער הילצערנער וואַנד, און פונענסטער האָט ער ניט איינמאַל בעגריסט דעם אויפגעהענדען טאָג. איצט האָט די זון זיך בעהאַלמען.

די גאַנצע צייט איז ער געווען פערנומען מיט זיין אַרבייט, — גרויסע בויגענס, פערשריבענע, וואָס זענען געוואָרען וואָס אַמאָל מעהר און מעהר אין דער צייט פון ווינטער. דאָס איז געווען א רייהע מעשה'לעך פון זיין פאַנטאַסטישער לאַנד, אַן אונענדליכע נאַכט מיט א רויטער זון.

נאָר טעג זיינען געווען פערשיערענע, גוטע און שלעכטע, און צייטענווייז, ווען ס'האָט זיך איהם זעהר גוט געאַרבייט, האָט איין

געדאנק, א פאָר אויגען, א וואָרט, וואָס ער האָט אַמאָל געהערט, געקענט אויפטויבען אין זיין זכרון און מיט אַמאָל אויסלעשען די שטימונג. דאָמאָלס איז ער אויפגעשטאנען און אָנגעהויבען אַרומצו-שפרייזען הין און צוריק איבער'ן צימער, פון וואַנד צו וואַנד; ער האָט דאָס אָפּט געטהאָן, אויף'ן פּאָדלאָגע איז אויסגעטראָטען געוואָרען אַ ווייס שטענגעל, און דאָס שטענגעל איז געוואָרען ווייסער וואָס אַ טאָג...

היינט, אָהן כחות צו טהאָן וואָס ניט איז אָדער צו טראַכטען, אָהן כחות צו געפינען רוה פון די זכרונות, וועל איך זיך זעצען און בעשרייבען, וואָס איך האָב איבערגעלעבט אַמאָל בינאָכט. טייערער לעזער, היינט איז ביי מיר אזא שרעקליך-ניט גוטער טאָג. אַ שנעע געהט, מ'זעהט קוים אַ מענטשען אויף'ן גאָס, אַלץ איז כּמורנע, און מיין נשמה איז אזוי מורא'דיג-פּוסט. איך האָב זיך אַרומגעבלאָנקעט אויף'ן גאָס, און דערנאָך דאָ, ביי זיך אין צימער, גאַנצע שעה'ן האָב איך געסטאַרעט זיך צו קאָנצענטרירען מיינע געדאַנקען; נאָך דער טאָג האָט געהאַלטען ביז'ן פּערגעהן, און מיר איז ניט בעסער געוואָרען. איך, וואָס וואָלט געדאַרפט זיין וואַרעם, איך בין קאַלט און בלייך, ווי אַ טאָג, וואָס לעשט זיך אויס. טייערער לעזער, איך וועל פּרובען איצט בעשרייבען אַ נאַכט פּול ליכט און פּריידיגער אויפּרעגונג. דען אַרבייט בערוהיגט מיך, און אין אַ פּאָר שעה אַרום וועל איך וויעדער זיין פּול פּרייד...

מ'קלאַפט אין טיהר, און קאַמילע סייער, זיין יונגע געהיימע בלח, געהט אַריין צו איהם. ער לעגט אַוועק די פּעדער און שטעהט אויף, ביידע שמייכלען און בעגריסען זיך.

— דו פּרענסט זיך ניט נאָך ביי מיר וועגען באַל, — זאָגט זי גלייך און וואַרפט זיך אויף'ן פּאַטער-שטול. — איך האָב אויסגע-טאַנצט אַלע טעניץ. ס'האָט זיך פּערצויגען ביז דריי אַ זייגער. כ'האָב געטאַנצט מיט ריטשמאַנד'ן.

ער האָט געענטפּערט:

— אַ דאַנק דיר טויווענד מאַל, וואָס דו ביסט געקומען. איך בין אזוי אומעטיג, און דו ביזט פּול מיט פּרייד; דאָס וועט מיר העלפּען. און ווי ביזטו געווען אָנגעטהאָן אויף'ן באַל?

— אין רוימען, פּערשטעהט זיך. אַ נאָט, איך געדענק ניט, נאָך

כ'האָב, געוויס, א סך גערעדט, א סך געלאַכט. ס'איז געווען אזוי גוט. יא, איך בין געווען אין רויטען, נאָר אָהן אַרבעל, קיין זכר ניט. ריטשמאָנדר דיענט אין דער געזאנדטשאַפט אין לאַנדאָן.

— אזוי.

— זיינע עלטערן זענען ענגלענדער, ער איז אָבער דאָ געבוירען געוואָרען. וואָס האָסטו געטהאָן מיט דיינע אויגען? זיי זיינען אזוי רויט. דו האָסט געוויינט?

— ניין, — ענטפערט ער און לאַכט; — נאָר כ'האָב אָהן אויפֿ-הער איינגעקוקט זיך אין מיינע מעשה'לעך, און דאָרט איז אזוי פיעל זון. קאמילע, אויב דו ווילסט זיין אן אמת ליעבע מיידעל, רייס ניט מעהר דאָס פאפיר, ווי דו האָסט ערשט געטהאָן.

— אָ, גאָט מיינער, ווי כ'האָב זיך פערטראַכט. ענטשולדיג, יאָהאנעס.

— ס'איז גאָרניט, דאָ זענען ניט מעהר ווי א פאָר נאָטיצען. נאָר הער זיך איין: האָסטו, געוויס, אין די האָר געהאט א רויז!

— נו, יא. א רויטע רויז; זי איז געווען כמעט שוואַרץ. ווייסטו וואָס, יאָהאנעס, מיר וואָלטען געקאָנט פאָהרען נאָך לאַנדאָן, אַלס אונזער חתונה-רייזע. דאָרט איז גאָרניט אזוי שרעקליך, ווי מ'זאָגט, און ס'איז ניט מעהר ווי באַבע-מעשיות, אַז דאָרט זיינען אזעלכע נעבלען.

— ווער האָט דיר געזאָגט?

— ריטשמאָנדר. ער האָט דאָס געזאָגט היינט ביינאכט, און ער ווייס. יא, דו ביזט בעקאנט מיט ריטשמאָנדר?

— ניין. כ'בין מיט איהם ניט בעקאנט. ער האָט אַמאָל געהאַל-טען א רעדע לכבוד מיר; ער האָט געהאט בריליאַנטענע שפילקע אין העמדעל. דאָס איז אַלץ, וואָס כ'געדענק וועגען איהם.

— ער איז אזא ליעבער. ניין, ווען ער איז צוגעקומען צו מיר און פערנייגט זיך און געזאָגט: איהר, פרייליך, דערקענט מיר שוין אוראי ניט... הער זיך איין, האָב איך איהם געגעבען די רויז.

— געגעבען? וואָס פאר א רויז?

— די וואָס איז געווען ביי מיר אין די האָר. כ'האָב זי איהם געגעבען

— אויב אזוי ביזטו געווען הייס פערליעבט אין ריטשמאָנ'ן.
 זי ווערט רויט און פערענטפערט זיך זעהר הייס.
 — יא, אפילו אויף אַ האָר ניט. אַ מענש קען געפעלען ווערען,
 מ'קען האָבען אַ גוטע מיינונג וועגען אַ מענשען, ניט... פוי, יאָהאָנעס,
 ביזט פון זינען אַראָב! כ'וועל שוין מעהר קיינמאָל ניט דערמאָנען
 זיין נאָמען.
 — גאָט איז מיט דיר, קאַמילע, כ'בין ניט אויסען געווען... כ'לעבען
 דו דאַרפסט ניט וויינען... פערקעהרט, איך וועל איהם דאַנקען, וואָס
 ער האָט דיך פּערוויילט.
 — יא, דו וואָלסט עס בעדאַרפט טהאָן, — ענטשליסען זיך דאָס
 צו טהאָן! איך אָבער, פון מיינ זייט, וועל ניט אויסרעדען מיט איהם
 מעהר קיין וואָרט.
 שטיל-שווייגען.
 — יא, יא, לאָז דאָס אָב — זאָגט ער. — ווילסט שוין אוועקגעהן?
 — יא, לענגער קען איך ניט. האַלסט שוין ווייט אין דיין
 אַרבייט? די מאַטאָ האָט זיך נאָכגעפרעגט. שטעל דיר פאָר, כ'האָב
 זיך ניט געזעהן מיט וויקטאָריע'ן פיעל וואָכען, און איצט האָב איך
 איהר בעגעגענט.
 — איצט?
 — געהענדיג אַהער. זי האָט געשמייעלט. ניין, גאָט מיינער,
 ווי אָבגעצעהרט זי איז! הער זיך איין, וועסט גיך קומען צו אונז?
 — יא, גיך — ענטפערט ער און שפּרינגט אויף. אויף זיין פנים
 פלאַמט אויף אַ רויטקייט. — ס'קען זיין, די טעג. פריהער דאַרף איך
 עפעס אָנשרייבען, כ'האָב עס ניט לאַנג פערקלערט, די ענדע פון מיינ
 מעשה'לע. יא, איך דאַרף עפעס אָנשרייבען, עפעס אָנשרייבען. שטעל
 דיר פאָר די ערד, ווי זי זעהט אויס פון דער הויך, אַ מאַנטעל פון אַ
 פאַפּסט, אַ פרעכטיגער און וואונדערליכער. אין די פאלכען בלאַנקען
 זיך אַרום מענשען, — זיי געהען אַרום פּאַרווייז, — אָווענד און
 שטילקייט, — די שעה פון ליעבע. דאָס וועט הייסען: געשלעכט. מיך
 דוכט, אז דאָס וועט זיין שטאַרק; אָפּט האָב איך געהאַט די זעהונג,
 און יעדען מאָל האָט מיינ ברוסט שיעור ניט צוריסען זיך, און איך
 וואָלט געקענט אַרומנעהמען די ערד. דאָרט וואַנדערן מענשען און
 חיות, און פויגעל, און אַלעמען איז זיי בעשערט אַ שעה פון ליעבע,

קאמילע. א כוואליע פון פרייד גענעהנט, אויגען ווערען פלאמענדיגער, ברוסטען אָטעמען. און עס הויבט זיך אויף א צארטער רויטער פלאם פון דער ערד; דאָס איז דער פלאם פון שעמעוודיגקייט פון אלע נאָקעטע הערצער, און די נאָכט ווערט ראָזיג. נאָר דאָרט ווייט, אין דער טיעף שטעהען אונגעהייער-גרויסע, דרעמלענדיגע בערג; זיי האָבען גאָרניט געהערט און גאָרניט געזעהן. און אין דער פריה וואָרפט נאָט זיין וואַרעמע זון אויף אלץ. דאָס וועט הייסען: געשלעכט. — אזוי.

— יא. און איך וועל קומען, ווען כ'וועל עס האָבען געענדיגט. טויזענד מאָל אַ דאָנק דיר, וואָס דו ביזט אַריינגעקומען, קאמילע. און דו דארפסט ניט געדענקען, וואָס איך האָב געזאָגט. כ'האָב ניט געמיינט קיין שלעכטס.

— כ'געדענק טאָקע גאָרניט. נאָר מעהר וועל איך שוין קיינמאָל ניט דערמאָנען זיין נאָמען. כ'וועל דאָס קיינמאָל ניט טהאָן.

דעם אנדערן טאָג אין דער פריה קומט קאמילע וויעדער. זי איז בלייב און זעהר אונרוהיג.

— וואָס איז דיר? — פרעגט ער.

— מיר? גאָרניט — ענטפערט זי ראַש. — איך האָב נאָר דיך לייעב. דו דארפסט ניט מיינען, אַז מיט מיר איז עפעס געשעהן, און אַז איך האָב דיך ניט לייעב. ניין, איצט וועסטו הערען, וואָס איך האָב אויסגעקלערט: מיר וועלען ניט פאָהרען נאָך לאַנדאָן. וואָס האָבען מיר דאָרט צו טהאָן? ער האָט ניט געוואוסט, וואָס ער רעדט, דער מענש; דאָרט איז מעהר נעבלען, ווי ער מיינט. דו קוקסט זיך איין אויף מיר, צו וואָס טהווסטו עס? איך האָב דאָך ניט דערמאָנט זיין נאָמען. אַזא ליגנער, ער האָט מיר אַזוי פיעל ליגענס אָנגעזאָגט; מיר וועלען ניט פאָהרען אין לאַנדאָן.

ער קוקט זיך איין אויף איהר, הויבט זיך אָן צוהערען.

— ניין, מיר וועלען ניט פאָהרען אין לאַנדאָן — זאָגט ער

פערטראַכט.

— אַיאָ! אודאי, וועלען מיר ניט פאָהרען. דו האָסט געענדיגט דיין זאך וועגען געשלעכט? גאָט מיינער, ווי דאָס אינטערעסירט מיך. דו מוזט ענדיגען וואָס גיכער און קומען צו אונז, יאָהאָנעס. אַ שינה

פון ליעבע, ניט אזוי? און דער וואונדער־שעהנער פאפסטען־מאנטעל מיט די פאלבען און די העל־רויטע נאכט, גאָט מיינער, ווי איך געדענק נאָך אלץ וואָס דו האָסט מיר דערצעהלט. די לעצטע צייט בין איך ניט אָפט געקומען אַהער; פון איצט אָן אָבער וועל איך קומען יעדען טאָג זעהן, צי דו האָסט נאָך ניט געענדיגט.

— איך וועל גיך ענדיגען — זאָגט ער און קוקט זיך אלץ אויף איהר איין.

— נעכטען האָב איך גענומען דיינע ביכער און געלעגט ביי זיך אין צימער. איך וויל זיי נאָכאמאָל איבערלייענען; דאָס וועט מיר גאָרניט פערמאטערן, איך בין זעהר צופריעדען. הער זיך איין, יאָהאָר נעם, דו וואָלסט געקענט זיין ליעבליך און אָבפיהרען מיך אַהיים; ווייל איך ווייס, אפשר איז עס אַ געפאָהר אַהיים צו געהן. כ'ווייס ניט. אפשר, ווארט מיך עמעץ אָב אויפ'ן גאָס; געהט אום און ווארט מיך אָב. כ'בין כמעט זיכער... — פלוצלינג בעניסט זי זיך מיט טרערען און שטאַמעלט: — כ'האָב איהם אָנגערופען לינגער, כ'האָב עס ניט געוואָלט. ער האָט מיר ניט געזאָגט קיין ליגען, פערקעהרט, ער האָט די גאַנצע צייט... דיענסטאָג וועלען ביי אונז זיין געסט, נאָר ער וועט ניט זיין, און דו מוזט קומען, הערסט. זאָנסט צו? נאָר דאָך האָב איך ניט געוואָלט רעדען קיין שלעכטס אויף איהם. כ'ווייס ניט, וואָס דו טראַכסט וועגען מיר.

ער האָט געענטפערט:

— איך הויב אָן צו פערשטעהן דיך.

זי ווארפט זיך איהם אויף'ן האַלז, בעהאַלט זיך אויף זיין ברוסט,

אַ פערציטערטע, אַ צוטומעלטע.

— יא, נאָר כ'האָב אויך דיך ליעב — שרייט זי אויס. — דו

טאָרסט ניט טראַכטען אנדערש. כ'האָב ניט איהם אַליין ליעב, דען דערצו איז נאָך ניט דערגאַנגען. ווען דו האָסט מיך געפרעגט פאַר אַ־יאָהרען, האָב איך זיך אזוי דערפרעהט; נאָר איצט איז ער געקומען. איך פערשטעה עס ניט. איז עס טאַקע אזוי שרעקליך, פון מיין זייט, יאָהאַנעס? ס'קען זיין, כ'האָב איהם ליעב אַ קליין ביסעל מעהר, פאַר דיר; איך קען דאָס ניט אנדערש מאַכען, דאָס איז מיך בעפאַלען. אַ גאָט, כ'האָב ניט געשלאָפען פיעל נעכט, זינט כ'האָב איהם דערזעהן, און איך האָב איהם ליעב אלץ מעהרער און מעהרער. וואָס זאָל איך

טהאָן? דו ביזט אזוי פיעל עלטער, דו דארפסט מיר זאָגען. איצט האָט ער מיך בעלייט אהער, ער שמעהט אויף'ן גאס און ווארט, צו בעלייטען מיך אהיים, און איצט איז ער, אפשר, פערפרוירען געוואָרען. דו פערזאכטסט מיך, יאָהאנעס? כ'האָב איהם ניט געקושט, ניין, ניט געקושט, דארפסט מיר גלויבען; כ'האָב איהם בלויז געגעבען מיין רוין. פארוואָס ענטפערסטו ניט, יאָהאנעס? דו מוזט מיר זאָגען, וואָס כ'זאָל טהאָן, דען לענגער וועל איך ניט אויסהאלטען.

יאָהאנעס איז שטיל געזעסען און צוגעהערט זיך. ער האָט געזאָגט:

— איך האָב ניט וואָס צו ענטפערן.

— א דאנק, א דאנק, טייערער יאָהאנעס, ס'איז זעהר ליעב פון דיר, וואָס דו ביזט ניט ביז געוואָרען — האָט זי געזאָגט און זיך געווישט די טרערען. — נאָר דו דארפסט ניט טראכטען, אז איך האָב דיר ניט ליעב. גאָט מיינער, כ'וועל קומען צו דיר עפטער ווי פריהער און טהאָן אלצדינג, וואָס דו ווילסט. אָבער איהם האָב איך דאָך ליעב מעהר פון דיר. כ'האָב עס ניט געוואָלט. איך בין ניט שולדיג.

ער איז שווייגענדיג אויפגעשטאנען, אָנגעהאָן דעם הוט און געזאָגט:

— שוין צייט אפשר.

זיי זענען אַראָב אויף די טרעפּ.

אויף'ן גאס איז געשטאנען ריטשמאָנד. דאָס איז געווען א שוואַרץ-האַריגער יונגער מענש מיט קארע אויגען, פול מיט יונגענד און לעבען. דער פראָסט האָט זיינע באַקען רויט אָנגעפאַרבט.

— איהר זענט פערפרוירען געוואָרען? — האָט געזאָגט קאמילע און איז צוגעלאָפּען צו איהם.

איהר שטימע האָט געציטערט פון אויפּרעגונג. פלוצלינג איז זי צוריקגעלאָפּען צו יאָהאנעס'ן, האָט איהם גענומען אונטער'ן האַנד און געזאָגט:

— פערצייה מיר, וואָס כ'האָב דיר אויך ניט געפרעגט, צי איז דיר ניט קאלט. דו האָסט ניט אָנגעהאָן קיין פאַלטאָ; געהן ברענגען איהם? ניין? יא, אָבער דעם רעקעל קנעפעל צו. זי האָט איהם פערקנעפעלט דעם רעקעל.

יאָהאַנעס האָט ריטשמאַנד'ן אויסגעשטרעקט די האַנד. ער איז געווען מאָדנע, צושטרייט, גלייך ווי דאָס, וואָס איז געשעהן, איז איהם ניט נוגע. אונענטשלאָסען, מיט אַ האַלבען שמיכעל, האָט ער געשמיד כעלט און געמורמעלט:

— מיך וועט פּרעהען וויעדער צו זעהן זיך מיט אייך.
 אויף ריטשמאַנד'ס פנים איז ניט געווען צו בעמערקען ניט קיין אויסדרוק פון שולדיגקייט, ניט פון מאַכען זיך. ווען זיי האָבען זיך בעגריסט, האָט איבער זיין געזיכט דורכגעשוועבט די פרייד פון דער בעגעגניש, און ער האָט ניעדריג אַראָבגענומען דעם הוט.
 — ניט לאַנג האָב איך געזעהן אייערען אַ בוך אין פענסטער פון אַ בוך־געשעפט אין לאַנדאָן — האָט ער געזאָגט. — מ'האָט איבערגע־זעצט. ס'איז געווען אזוי אַנגענעהם צו זעהן, ווי אַ גרום פון דער היימאט.

קאַמילע איז געגאַנגען אין דער מיט און געקוקט אָט אויף דעם, אָט אויף דעם אַנדערן. צום סוף האָט זי געזאָגט:

— הייסט עס, וועסטו קומען דינסטאָג, יאָהאַנעס. אַ, פּערצייה, וואָס איך טראַכט נאָר וועגען זיך, — האָט זי זיך צולאַכט. באַלד האָט זי אָבער, מיט חרטה, געווענדעט זיך צו ריטשמאַנד'ן און האָט איהם אויך געבעטען קומען. ס'וועלען זיין נאָר בעקאַנטע, וויקטאָריע און איהר מוטער זענען אויך איינגעלאָדען, און נאָך אַ מענשען צעהן וועלען זיין.
 יאָהאַנעס האָט זיך פּלוצלונג אָבגעשטעלט און געזאָגט:

— אין דער אמת'ן, וועל איך גערן אהיים געהן.
 — צום ווידערזעהן, דינסטאָג — האָט געענטפּערט קאַמילע.
 ריטשמאַנד האָט אַנגענומען זיין האַנד און האָט זי אויפריכטיג געדריקט.
 און אָט זענען זיי, יונגע, איינזאַמע און גליקליכע, זייער וועג געגאַנגען.

די מוטער אָין בלויען איז געווען מורא'דיג אויפגערגעט, יעדע רגע האָט זי געוואַרט אויף אַ סיגנאַל פון סאָד, אָבער דער וועג פון סאָד איז געווען פּערנומען, קיינער האָט דאָרט ניט געקענט דורכגעגהן, ביז איהר מאַן איז ניט אוועק פון הויז. אַ, דער מאַן, דער מאַן מיט זיינע פּערציג יאָהר און ליסע קאָפּ! ס'אַראַ ביזער געדאַנק האָט איהם

אזוי בלייד געמאכט היינט אָווענד און צוגעשמירט צום שטול, פעסט און אונ'רחמנות'דיג, וואו ער זיצט, ניט אַברייסענדיג זיך פון זיין צייטונג?

זי האָט ניט קיין מינוט רוה; איצט איז געווען עלף אַזייגער. די קינדער זענען שוין לאַנג געגאַנגען שלאָפען; נאָר דער מאַן איז אַלץ געבליבען אין דער היים. וואָס וועט זיין, ווען ס'וועט זיך הערען דער סיגנאַל, א טיהר וועט זיך עפענען מיט אַ קליינעם, טייערען שליסעל — און צוויי מענער וועלען זיך בעגעגענען, וועלען בלייבען שמעהן פנים אל פנים און וועלען איינער דעם אַנדערען אין די אויגען אַריינקוקען! זי האָט ניט געוואָגט צו דערטראַכטען דעם געדאַנק ביז'ן סוף.

זי איז אַוועק אין טונקעלסטען ווינקעל פון צימער, האָט געבראַכען די הענד און צום סוף, האָט זי אָפּענהערציג געזאָגט:

— שוין עלף. אויב דו ווילסט געהן אין קלוב, איז שוין צייט.

ער איז אויפגעשטאַנען מיט אַמאָל, נאָך בלייבער ווי פריהער, און איז אַרויס פון צימער, אַרויס פון הויז.

הינטער'ן סאָד בלייבט ער שמעהן און הערט אַ פיף, אַ קליינעם סיגנאַל. ס'הערען זיך טריט איבער'ן וועג, וואָס איז אויסגעשאַטען מיט דינעם גרוז, אין דער טיר-שלאָס שמעקט זיך אַריין אַ שליסעל, דרעהט זיך אַויס; אַ וויילע שפעטער בעווייזען זיך צוויי שאַטענס אויף'ן פאַרהענגעל אין צימער.

און ער האָט שוין פריהער געוואוסט דעם סיגנאַל, די טריט, צוויי שאַטענס אויף'ן פאַרהענגעל, אַלץ האָט ער געוואוסט.

ער געהט אין קלוב. דער קלוב איז אָפּען, די פענסטער זיינען ליכטיג; נאָר ער געהט ניט אַריין. אַ האַלבע שעה דרעהט ער זיך אַרום אין די גאַסען און פאַר'ן סאָד, צוויי איגענדליכע פערטעל שעה. לאָזט מיר וואַרטען נאָך אַ פערטעל שעה! טראַכט ער, און וואַרט ביז דריי פערטעל. און ער געהט אַריין אין סאָד, געהט אַרויף די טרעפ און קלינגט אָן ביי זיך אין טיהר.

ס'קומט די דיענסט און עפענט, רוקט אַרויס דעם קאַפּ אין טיהר און זאָגט:

— די מאַראַם האָט שוין לאַנג, לאַנג....

— יא, יא, געלעגט זיך שלאָפען — ענטפערט ער. — ניט איבער.

דער מאַדאַם, אַז איהר מאַן איז אַהיים געקומען.

און די דיענסט געהט אוועק. זי קלאפט אן צו דער מאדאם און
גיט איבער דורך דער צוגעמאכטער טיהר:

— כ'מוז אָנזאָגען, אז דער הערר איז אַהיים געקומען.

די מאדאם פרעגט פון אינוועניג:

— וואָס זאָגסטו, דער הערר איז אַהיים געקומען? ווער האָט דיר
געהייסען מיר אָנזאָגען?

— דער הערר אליין. ער שטעהט הינטער'ן טיהר.

דאמאלס הערט זיך הינטער'ן טיהר אן אונבעהאלפענער זיפץ אין
דער מאדאם'ס צימער; ס'הערט זיך אַ הייסער שעפטשען, עפעס אַ
טיהר עפענט זיך און פערשליסט זיך וויעדער. דערנאָך ווערט אליץ
אַנטשטימט.

און ס'קומט אַרײַן דער הערר. די פרוי בעגעגענט איהם, און דאָס
האַרץ פּערגעהט ביי איהר.

— דער קלוב איז געווען פערמאכט — זאָגט ער גלייך, פון מיטלייד
און גענאָד, — כהאָב דיר געשיקט זאָגען, זאָלסט זיך ניט איבערשרע-
קען.

זי פאלט אין פאָטער-שטול, אַ געטרייסטע, בעפרייטע, גערעטעטע.
אין דער גליקליכער שטימונג ווערט איהר גוט האַרץ איבערפולט און
זי פרעגט זיך נאָך, ווי פיהלט זיך דער מאַן.

— ביזט אַזוי בלייך. דיר איז ניט גוט, טייערער מיינער?

— מיר איז ניט קאלט — ענטפערט ער.

— נאָר דיר איז עפעס געשעהן? דיין פנים איז אַזוי מאַדנע
צוקרימט.

דער מאַן ענטפערט:

— ניין, איך שמייכל. קענטיג, דאָס איז מיין מאַנערע צו שמייכל-
לען אַזוי. כ'וויל זיך צוגעוועהנען צו דער גרימאסע.

זי הערט זיך איין אין די קורצע, הייזעריגע ווערטער און פער-
שמעהט זיי ניט, כאַפט גאָרניט זייער מיין. וואָס וויל ער זאָגען?

נאָר פלוצלינג וויקעלט ער איהר אַרום, מיט אייזערנע הענר, מיט
אַ מורא'דיגער קראַפט, און שעפטשעט איהר אין פנים אַרײַן:

— וואָס וועסטו זאָגען, אַז מיר וועלען אויסשטעלען הערנער
איהם... יענעם, וואָס איז אוועק... אַז מיר וועלען איהם אויסשטעלען
הערנער?

זי הויבט אָן צו שרייען און רופט די דיענסט. ער לאָזט איהר אַרויס מיט אַ גאָר שטילען, טרוקענעם געלעכטער, און דערביי פער- מאַכט ער דעם מויל, ווי ביים גענעצען, און פאַטשט זיך איבער די קניע.

אין דער פרייה איז דער פרוי'ס גוטע האַרץ וויעדער גובר, און זי זאָגט דעם מאַן:

— האָסט געהאַט אַ מאָדנעם אָנפאַל נעכטען אויף דער נאַכט; כ'האַף, אַז דאָס איז אַריבער; נאָר דו ביזט נאָך היינט אויך בלייב. — יא, — ענטפערט ער, — שווער צו זיין שאַרפזיניג אין מינע יאָהרען. מעהר וועל איך קיינמאַל זיך ניט חכמה'נען.

נאָר, דערצעהלענדיג וועגען די פערשיעדענע ליבעס, דערצעהלט דער מאָנאָך ווענדט נאָך וועגען איינער און זאָגט:

— ווי עס פער'שכור'ט אייגענאַרטיגע ליבע!

די יונגע זענען ערשט אַהיים געקומען, זייער לאַנגע חתונה-רייזע האָט זיך שוין געענדיגט, און זיי געהען אַברוהען.

אַ שטערען איז אַראָבגעפאַלען און זיך אויסגעלאָשען איבער זייער דאַך.

זומער האָבען די יונגע שפּאַצירט צוזאַמען און ניט אַבגעטראָמען איינער פון אַנדערען. זיי האָבען געריסען געלע, רויטע און בלויע בלומען, און געגעבען איינער דעם אַנדערען, זיי האָבען געזעהן, ווי דער גראָז וויעגט זיך אויף'ן ווינד, און געהערט, ווי ס'זינגען די פויגעל אין די וועלדער און יערעס וואָרט, וואָס זיי האָבען אַרויסגערעדט איז געווען, ווי אַ לאַסקע. ווינטער זענען זיי אַרומגעפאַהרען מיט גלעקלעך אויף די פערד, און דער הימעל איז געווען בלוי, און הויך האָבען געקלונגען די שטערען אין דעם אויביגען ווייטען רוים.

אַזוי איז פערביי אַ סך יאָהרען. די יונגע האָבען שוין געהאַט דריי קינדער און זייערע הערצער האָבען ליב געהאַט איינער דעם אַנדערען, ווי אין ערשטען טאָג, ביי'ן ערשטען קוש.

ווערט דער שטאַלצער הערר קראַנק, און די קראַנקהייט שמידט איהם צום בעט און ברענגט צו אַ שווערען נסיון דעם געדולד פון דער פרוי. אין יענעם טאָג, וואָס ער איז געזונד געוואָרען און איז אויפגע-

שטאנען פון בעט, האָט ער זיך אליין ניט דערקענט; די קראַנקייט האָט איהם צוקאָלעטשעט און צוגענומען ביי איהם די האָר. ער האָט געליטען און גע'חלום'ט. איינמאָל אין דער פריה האָט ער אַ זאָג געטהאָן:

— איצט האָסטו מיך שוין מעהר ניט ליעב?

נאָר זיין פרוי, אַ פערשעהמטע, האָט איהם אַרומגעפלאַכטען מיט די הענד און געקושט אזוי ליידענשאַפטליך, ווי אין פריהלינג פון דער יוגענד, און געענטפערט:

— איך האָב דיך ליעב, ליעב אייביג. איך פערגעס קיינמאָל ניט, אז דו האָסט גענומען מיך און ניט אַן אנדערע, און אז איך בין געווען אזוי גליקליך.

און זי איז אוועק צו זיך אין צימער און האָט אָבגעשניטען די גאַנצע גאָלדענע האָר איהרע פון קאָפּ, כדי צו ווערען עהנליך צו איהר מאַן, וואָס זי האָט אזוי ליעב געהאַט.

און וויעדער איז פערביי אַ סך יאָהרען, אַ סך יאָהרען, די יונגע זענען אלט געוואָרען, און די קינדער זענען אויסגעוואַקסען. מיט יעדען גליק האָבען זיי זיך געטיילט, ווי פריהער; זומער האָבען זיי נאָך אַרומ געבלאַנקעט און געקוקט ווי ס'האָט זיך געכוואַליעט דער גראַז, און ווינטער האָבען זיי זיך פערהילט אין זייערע פעלצען און אומגעפאַהרען אונטער'ן בעשטערענטען הימעל. און זייערע הערצער זענען אַלץ געווען פול וואַרעמקייט און פרייד, ווי פון כשוף־ווין.

און אָט האָט די ווייב אָנגעהויבען הינקען. די אַלטע פרוי האָט ניט געקענט אַרומגעהן אליין, און ס'איז אויסגעקומען אַרומצופיהרען איהר אויף אַ פאַטער־שטול מיט רעדער, און דער הערר אליין האָט איהר געפיהרט. נאָר די מאַדאַם האָט אזוי פיעל געליטען פון איהר אונגליק, און איהר געזיכט האָבען צורונצעלט טיעפע קנייטשען פון מרויער.

האָט זי אַמאָל געזאָגט:

איצט וואָלט איך אזוי געוואָלט שטאַרבען. איך בין אזוי לאָם און מיאָס, און דיין פנים איז אזוי שעחן, דו קענסט מיך מעהר ניט קושען, און קענסט מיך מעהר ניט ליעב האָבען ווי פריהער. נאָר דער הערר ווערט רויט פון אויפּרעגונג, נעהמט איהר אַרומ און ענטפערט:

— איך האָב דײך ליעב מעהר פון מיין לעבען, טייערע מיינע, כ'האָב דײך ליעב, ווי אין ערשטען טאָג, ווי אין דער ערשטער שעה, ווען דו האָסט מיך געגעבען די רויז. דו געדענקסט? האָסט מיך אויסגעשטרעקט די רויז און געקוקט אויף מיר מיט דיינע שעהנע אויגען; די רויז האָט געשמעקט, ווי דו, און דו ביזט רויט געוואָרען, ווי זי, און איך בין געווען שכור פון אלע מיינע געפיהלען. נאָר איצט האָב איך דײך נאָך מעהר ליעב, דו ביזט שעהנער, ווי דו ביזט געווען אין דיין יוגענד, און מיין הארץ דאַנקט און בענשט דײך פאַר יעדען טאָג, וואָס דו ביזט געווען מיינע.

דער הערר געהט צו זיך אין צימער, בעגיסט זיך דעם פנים מיט אַלים, אז ער זאָל מיאום ווערען, און ער זאָגט צו זיין פרוי:
— מיר איז געשעהן אַן אונגליק, כ'האָב זיך פּערזאָסען דעם פנים מיט אַלים, מיינע באַקען זענען פול פליאַמעס, און דו האָסט מיך, אודאי, מעהר ניט ליעב?

— אַ, מיין חתן, מיין געליעבטער! — שטאַמעלט די אַלטע פרוי און קושט איהם די הענד. — דו ביזט שעהנער פון אלע מענשען אויף דער וועלט, דיין שטימע וואַרעמט אַן נאָך איצט דעם טאָג אין מיין הארץ, און איך האָב דײך ליעב ביז צום טויט.

יאָהאַנעס בעגעגענט קאַמילע'ן אויף'ן גאַס; זי איז צוזאַמען מיט איהר מוטער, איהר פאָטער און דעם יונגען ריטשמאַנד; זיי שטעלען אָב זייער קאָטש און רעדען מיט איהם ליעבליך.

קאַמילע נעהמט איהם אַן פאַר'ן האַנד און זאָגט:

— ביזט ניט געקומען צו אונז. גלויב מיר, ביי אונז איז געווען אַ גרויסער יום טוב; מיר האָבען געוואַרט אויף דיר ביז צום סוף, און דו ביזט ניט געקומען.

— מ'האָט מיר געשמערט — האָט ער געענטפערט.

— פּערציייה, וואָס איך בין ניט געווען ביי דיר זינט דאַמאַלס — זאָגט זי ווייטער. — איצט וועל איך קומען די טעג, ניט אַנדערש, ווען ריטשמאַנד וועט אוועקפּאַהרען. אַ, ס'אַרץ יום טוב ביי אונז איז געווען! וויקטאָריע איז קראַנק געוואָרען, זי איז אוועקגעפּאַהרען אַהיים, האָסט געהערט? איצט וועל איך אין גיכען פּאַהרען צו איהר. זי איז, אודאי, בעסער, ס'קען זיין זי איז שוין אין גאַנצען געזונד. כ'האָב געגעבען

ריטשמאָנדין אַ מתנה אַ מעדאַליאָן, כמעט אזא, ווי דיינער. הער זיך איין, יאָהאַנעס, מוזט מיר צוזאָגען, אז דו וועסט אַכטונג געבען אויף דיין אייוועלע; ווען דו שרייבסט פּערגעסט, און דאַמאָלס איז ביי דיר אַ שרעקליכער פּראָסט. דו דאַרפסט אָנקלינגען דער שטוב־מיידעל.

— יא, כ'וועל אָנקלינגען — האָט ער געענטפּערט.

און מאַדאַם סייער האָט מיט איהם גערעדט, פּאַנאַנדערגעפּרעגט, ווי געהט זיין אַרבייט, מיט דער ערצעהלונג: געשעלט; האַלט ער שוין ווייט? זי וואַרט און קען זיך ניט דערוואַרטען אויף זיין נייען ווערק.

יאָהאַנעס האָט געגעבען דעם נויטיגען ענטפּער, זעהר ניעדריג פּערנייגט זיך און נאָכגעקוקט דער קאָטש. ווי וועניג איז דאָס אַלץ איהם נוגע, דער קאָטש, די מענשען, די פּלוידעריי! אַ פּוסטע און קאַלטע שטימונג איז איהם בעפּאַלען און בעגלייט דעם גאַנצען וועג אַהיים. פּאַר'ן טיהר פּון זיין הויז האָט זיך אַרומגעדּרעהט אַ מענש הין און צוריק אויף'ן גאַס, אַן אַלטער בעקאַנטער, דער געוועזענער הויז־לעהרער פּון שלאָס.

יאָהאַנעס האָט איהם בעגריסט.

ער איז געגאַנגען אין אַ לאַנגען, וואַרעמען ראָק, זעהר ריין אויס־געפּוצט, און איז געווען לעבעדיג און ענטשלאָסען.

— פאַר אייך איז אייער פּריינד און קאַלענע — האָט ער געזאָגט.

— ניט מיר אייער האַנד, יונגער מענש. נאָט האָט וואונדערבאַר אָנגעד־פיהרט מיינע וועגען, איך בין פּערהייראַט, איך האָב אַ הויז, אַ קליינעם סאָד, אַ פּרוי. ס'געשעהען נאָך נסים אין לעבען. האָט איהר עפעס וואָס אַקעגען מיין לעצטען אויסדרוק?

יאָהאַנעס האָט איהם אָנגעקוקט, אַ פּערוואונדערטער.

— הייסט עס, אָנגענומען. איך בין געווען, פּערשטעהט איהר מיך,

איהר זוהן'ס לעהרער. זי האָט אַ זוהן, פּון דעם ערשטען מאַן; פּער־שטעהט זיך, אז זי האָט שוין איינמאָל חתונה געהאַט, זי איז געווען אַן אַלמנה. איהר קענט מיר זאָגען, אז דאָס איז ניט געווען בעשערט; נאָר דאָך האָב איך חתונה געהאַט מיט אַן אַלמנה. אַ אינגעל האָט זי געהאַט פּון פּריהער. איך בין מיר דאָרט געגאַנגען און געקוקט אויף'ן סאָד און אויף דער אַלמנה און געלעבט אַ שטיקעל צייט מיט שטענדיגע געדאַנקען וועגען דעם. פּלוצלינג ווערט דאָס אַלץ מיינס, און איך זאָג

צו זיך אליין: גוט, דאָס איז ניט קיין בעשערטע זאך, און אזוי ווייטער; נאָר דאָך טהו איך עס, און בעשלים זיך, דען אזוי איז, קענטיג, שוין אויפגעשריבען אויף די שטערען. אָט אזוי איז עס אַרויסגעקומען.

— איך גראַטוליר! — האָט געזאָגט יאָהאַנעס.

האַלט! קיין וואָרט מעהר! כ'ווייס, וואָס איהר ווילט מיר זאָגען. און יענע, די ערשטע, ווילט איהר זאָגען, — ניט שוין זשע האָט איהר פּערגעסען די אייביגע ליעבע פון אייער יוגענד? דאָס טאַקע ווילט איהר זאָגען. נאָר, פון מיין זייט וועל איך זיך ערלויבען אייך צו פּרעגען, טויערער מיינער, וואו איז אַהינגעקומען מיין ערשטע, איינציגע און אייביגע ליעבע? האָט זי ניט גענומען דעם אַרטילערישען קאַ-פּיטאַן? צום סוף, וועל איך אייך פּרעגען נאָך איין קלייניקע פּראַגע: האָט איהר אַמאָל געזעהן, אַ מ אָ ל געזעהן, אז אַ מענש זאָל קריגען די, וואָס ער דאַרף קריגען? פאַראַן אַ לעגענדע פון איינעם אַ מענשען, וואָס גאָט האָט איהם געהערט און ער האָט געקראָגען זיין ערשטע און איינציגע ליעבע. נאָר דאָס האָט ניט געפיהרט צו אַ ווייטער רען פּראַכט פאַר איהם. פאַרוואָס? וועט איהר וויעדער פּרעגען. און, פּערשטעהט איהר מיר, איך וועל אייך ענטפּערן: ניין, פּשוט דער פאַר, וואָס זי איז גלייך געשטאַרבען — ג ל י י, איהר הערט, כאַ-כאַ, אין דער זעלבער רגע. און אזוי איז אַלע מאָל. פּערשטעהט זיך, קיינער קריגט ניט די פרוי, וואָס ער האָט געדאַרפט קריגען; און געשעהט דאָס איין-איינציגען מאָל צוליעב דעם פּערשאַלטענעם רעכט און גערעכטיגקייט, — שטאַרבט זי גלייך. אַלעס ענדיגט זיך ניט מעהר ווי מיט צערעמאָניעס. און עס קומט אַ מענשען אויס צו זוכען זיך, אויב מעגליך, אַן אַנדער ליעבע, און עס לוינט ניט צו שטאַרבען פון אַזאַ בייט. איך זאָג אייך, אז די נאַטור האָט עס אזוי קלוג איינגעאַרדענט, אז דער מענש טראַגט עס זעהר גרינג אַריבער. איהר טהוט נאָר אַ קוק אויף מיר.

יאָהאַנעס האָט געזאָגט:

— כ'זעה, אז אייך איז גוט.

— דערווייל, אויסגעצייכענט. הערט, פיהלט און קוקט! האָט זיך דען אים פון טרויעריגע זאָרגען דורכגעטראָגען איבער מיין קאַפּ? כ'בין בעקליידט, בעשוכט, כ'האַב אַ הויז און אַ פּאַמיליע, אַ פרוי, קינדער — נו, איהר יונגעל. וואָס כ'האַב געמיינט מיט מיין פּאַעזיע,

וועל איך אייך באלד זאָגען. אָ, מיין יונגער קאַלעגע, איך בין עלטער פון אייך און, מיר דוכט, פעהיגער פון אייך. איך האלט מיין פאָעזיע אין קופערט. מ'וועט ארויסגעבען נאָך מיין טויט. דאמאָלס האָט איהר ניט קיין שום פערנגעניגען דערפון, ענטפערט איהר. איהר האָט וויעדער אַ טעות. איך דערפרעה דערווייל מיט איהר מיין הויזגעזינד. זינד. אבער-צייט, ווען מ'צינדט אָן די לאַמפּ, עפען איך אויף דעם קופערט, נעהם אַרויס מיינע ליעדער און לייען זיי אויפ'ן קול, פאר מיין ווייב און אינגעל. זי איז פערציג יאָהר אלט, ער — צוועלף, ביידע זענען ענטציקט. אויב איהר וועט אמאָל אַריינקוקען צו אונז, וועט איהר קריגען אַן אַווענד-מאָלצייט און טאָרדי. איך לאָר אייך איין. זאָל אייך נאָט היטען פון טויט.

ער האָט אויסגעשטרעקט זיין האַנד יאָהאַנעס'ן. פּלוצלינג האָט ער

געפרעגט :

— איהר האָט געהערט פון וויקטאָריע'ן ?

— פון וויקטאָריע'ן ? ניין. כ'האָב געהערט, היינט, ערשט איצט....

— האָט איהר ניט געזעהן, אַז זי איז קראַנק, אַז זי ווערט אַלץ

שאַרער און שאַרער פאַר אונזערע אויגען ?

— כ'האָב איהר ניט געזעהן פון פאַר-אַ-יאָהרען פּרייהלינג. זי איז

נאָך קראַנק ?

דער הויזלעהרער האָט געענטפערט קאָמיש-שאַרף און אַ טופע

געטהאָן מיט'ן פּוס :

— יא.

— כ'האָב עם ערשט געהערט... ניין, כ'האָב נאָר ניט געזעהן, זי

זאָל וויאָנען, כ'פלעג זיך ניט בעגעגענען מיט איהר. זי איז שטאַרק

קראַנק ?

— זעהר. זי איז שוין אנדאָי געשטאַרבן, איהר פערשמעהט ?

יאָהאַנעס, אַ צוטומעלטער האָט אָנגעקוקט דעם מענשען, די טיהר,

צי זאָל ער אַריינגעהן אָדער שטעהן דאָ, קוקט וויעדער אָן דעם מענ-

שען, זיין לאַנגען ראָק, זיין הוט ; ער האָט געשמייכלט צומישט,

קרענקליך, זוי אַ בעטלער.

דער אלטער הויזלעהרער האָט ווייטער געזאָגט, סטראַשענדיג :

— נאָך אַ ביישפּיעל ; איהר קענט עם אַבלייקנען ? אפילו איהר

איז ניט בעשערט געווען צו פּעראַייניגען זיך מיט דעם, וואָס האָט

געמוזט זיין איהרער, מיט איהר געליעבטען פון די קינדער-יאָהרען, מיט'ן יונגען, פרעהליכען לייטענאנט. איינמאָל אין אַן אָווענד איז ער געגאנגען אויף יאָגד, טרעפט איהם אַ קויל אין שטערען און צושפאלט איהם דעם שאַרבען אויף צווייען. אזוי איז ער געפאלען אַן אָפּפער פון אַ קליינעם צופאַל, וואָס נאָט האָט איהם צוגעשיקט. וויקטאָריע, זיין כלה, הויבט אָן צו וויאָנען, אַ וואָרים נאָנט איהר, צולעכערט איהר האַרץ, ווי אַ זיפּ; מיר, איהרע פריינד האָבען עס געזעהן. מיט אַ פאָר טעג צוריק איז זי געווען צו גאַסט ביי די סייערס; איבריגענס האָט זי מיר דערצעהלט, אַז איהר האָט דאָרט אויך געזאָלט זיין, איהר זענט אָבער ניט געקומען. מיט איין וואָרט, דאָרט צו גאַסט שטרענגט זי זיך אָן איבער די כחות, עררינערונגען וועגען איהר געליעבטען נעהמען איהר אַרום, ווי אַ שטורם, און אַן איינגעשפּאַרטע פרעהט זי זיך, טאַנצט זי, טאַנצט דעם גאַנצען אָווענד, טאַנצט ווי אַ משוגע'נע. און אַט פאַלט זי. אויף'ן פאָדלאָגע זעהט זיך בלוט, מ'הויבט איהר אויף, מ'טראָגט איהר אַרויס און מ'פיהרט איהר אַהיים. איצטער געהט איהר שוין נאָר ניט אָן.

דער הויז-לעהרער געהט צו האַרט צו יאָהאַנעס'ן און זאָגט שטרענג: — וויקטאָריע איז געשטאָרבען.

יאָהאַנעס הויבט אָן צו פיהרען מיט די הענד פאַר זיך, ווי אַ בלינדער.

— געשטאָרבען? ווען איז זי געשטאָרבען? אמת, זי איז געשטאָר-

בען?

— זי איז געשטאָרבען — ענטפערט דער לעהרער. — זי איז געשטאָרבען היינט אין דער פריה, היינט פאַר מיטאָג. — ער האָט אַריינגערוקט די האַנד אין קעשענע און אַרויסגענומען אַ שווערען בריעף. — און זי האָט מיך געבעטען איבערגעבען אייך דעם בריעף. אַט איז ער. נאָך מיין טויט — האָט זי געזאָגט. — זי איז געשטאָרבען. איך גיעב אייך אַב דעם בריעף. מיין שליחות איז געענדיגט.

און ניט זעגענענדיג זיך, ניט אויסריידענדיג קיין איין וואָרט, האָט זיך דער הויז-לעהרער אויסגעדריעהט, איז פאַמעלעך אַוועק אַראָב גאַס און איז פערשוואונדען.

יאָהאַנעס איז געבליבען אַליין מיט'ן בריעף אין דער האַנד. וויקטאָריע איז געשטאָרבען. אַ סך מאָל האָט ער איהר הויף אָנגערופען

ביי'ן נאָמען, און זיין שטימע איז געווען אָהן געפיהל, כמעט האַרט.
ער האָט זיך איינגעקוקט אויף'ן בריעף און דערקענט די האַנדשריפט;
דאָרט זענען געווען גרויסע און קליינע בוכשטאָבען, גלייכע ליניעס, און
די, וואָס האָט עס אָנגעשריבען איז געשטאָרבען!

און אַט לאָזט ער זיך צו זיין טיהר, אַרויף די טרעפּ, זוכט אויס
דעם נויטיגען שליסעל און עפענט די טיהר. אין זיין צימער איז געווען
קאָלט און פינסטער. ער זעצט זיך ביי'ן פענסטער און ביי די לעצטע
שטראַהלען פון טאָגליכט לייענט ער וויקטאָריע'ס בריעף.

— טייערער יאָהאָנעס! — האָט זי געשריבען. — ווען איהר וועט
לייענען דעם בריעף, וועל איך שוין זיין טויט. איצט איז אַלץ פאַר מיר
אַזוי מאָדנע, כ'שהם זיך מעהר ניט פאַר אייך און שרייב אייך וויעדער,
ווי ס'וואָלט ניט געווען קיין שטערונג. פריהער, ווען כ'האָב נאָך אין
גאַנצען געהערט דעם לעבעדיגען לעבען, וואָלט איך לעיבערשט געוואָלט
מאַטערן זיך טאָג און נאַכט, איידער וויעדער צו שרייבען אייך; נאָר
איצט האָב איך אָנגעהויבען אויסגעהן, און איך טראַכט ניט מעהר אַזוי.
זייטיגע מענשען האָבען בעמערקט, ווי בלייב איך בין, אַ דאָקטאָר האָט
מיך בעטראַכט און געפונען, אַז מיר איז געבליבען נאָר אַ שטיקעל פון
איין לונג, — איז וואָס זאָל איך איצט זיך שעהמען?

כ'בין געלעגען דאָ אויף'ן בעט און געטראַכט וועגען די לעצטע
ווערטער, וואָס כ'האָב אייך געזאָגט. דאָס איז געווען אָווענד-צייט, אין
וואַלד. דאָמאָלס האָב איך ניט געטראַכט, אַז דאָס וועט זיין מיינע
לעצטע ווערטער, אַניט וואָלט איך זיך געזעגענט מיט אייך און אייך
געדאַנקט. איצט וועל איך אייך מעהר ניט זעהן, און איצט בעדויער איך,
וואָס כ'האָב זיך ניט געוואָרפען צו אייערע פיס, און ניט געקושט זיי
און ניט געקושט די ערד, וואו איהר זענט געגאַנגען, און ניט געוויזען
אייך, ווי שטאַרק איך האָב אייך לייעב. איך יבין דאָ געלעגען נעכטען
און היינט און געוואָלט, מיר זאָל ניט ווערען ערגער, כ'זאָל קענען אַהיים
פאַהרען און אוועק אין וואַלד און אויסזוכען דעם אַרט, וואו מיר זענען
געזעסען, ווען איהר האָט מיך געהאַלטען פאַר ביידע הענד; און איך
וואָלט זיך געלעגט אויף דער ערד און געפונען אייער סליאַד, און קושען
די נאָז אַרום. נאָר איצט קען איך ניט אַהיים פאַהרען, אויב ס'וועט
מיר ניט ווערען אַ ביסעל בעסער, ווי עס האָפט די מאַמא.

טייערער יאָהאָנעס! ס'איז אַזוי מאָדנע צו טראַכטען, אַז מיר אין

מעהר ניט בעשערט געווען, ווי צו קומען אויף דער וועלט און אייך ליעב צו האַבען, און איצט זענען איך זיך מיט'ן לעבען. גלויבט מיר, אז ס'איז אזוי מאַרדע דאָ צו ליעגען און וואַרטען דעם טאָג און די שעה. טריט ביי טריט דערווייטער איך זיך אַלץ מעהר פון'ם לעבען און פון די מענשען אויף'ן גאס און דעם קלאַפּען פון די קאַרעמעס; דעם פרייהלינג וועל איך שוין מעהר קיינמאָל ניט זעהן, און די אלע הייזער, און גאַסען, און די בויער אין פאַרק וועלען בלייבען נאָך מיר. איך בין היינט געזעסען אין בעט און אַרויסגעקוקט אַביסעל דורך'ן פענסטער. דאָרט אונטען, אין ווינקעל, האַבען זיך בעוויזען צוויי מענשען, זיי האַבען זיך בעגעד גענט, בעגריסט זיך, אָנגענומען איינער דעם אַנדערען פאַר די הענד און דערביי האַבען זיי געלאַכט, זיי האַבען גערעדט; און מיר איז אזוי מאַרדע געווען, וואָס איך ליעג און וואַרט אויף מיין שעה; נאָר ווען זיי ווייסען עס אפילו, וואַלטען זיי אַלץ איינס בעגריסט איינער דעם אַנדערען און גערעדט איינער מיט'ן אַנדערען, ווי איצט. מיט אַ נאַכט פריעהר, ווען ס'איז געוואָרען פינסטער, האָב איך געמיינט, אז ס'האָט שוין געשלאָגען מיין לעצטע שעה, מיין האַרץ האָט אָנגעהויבען אַכצור שטעלען זיך און ס'האָט זיך געדוכט, אז פון דער ווייטענס טראַגט זיך צו מיר דער גערויש פון דער אייביגקייט. נאָר אין אַ רגע אַרום בין איך צוריקגעקומען פון דער ווייט און אָנגעהויבען וויעדער אַטהמען. דאָס איז געווען נאָר אַן אונגעשרענקט געפיהל. נאָר די מאַמא מיינט, אז כ'האָב זיך פשוט דערמאָנט אָן אַ קוואַל אַדער וואַסער-פאַל, דאָרט, אין דער היים.

באַרמהערציגער גאָט! איהר מוזט ווייסען, ווי כ'האָב אייך ליעב געהאַט, יאָהאַנעס! מיר האָט זיך ניט איינגעגעבען אַרויסצואווייזען אייך, אזוי פיעל זאכען האַבען מיר געשמערט, און פריעהר פאַר אַלץ — מיין אייגענע נאַטור. דער פאַפּא איז אויך געווען אונ'רהמנות'דיג צו זיך, און איך בין דאָך זיין טאָכטער. נאָר איצט, ווען כ'מוז שטאַרבען, און אַלץ איז שוין צו שפעט, שרייב איך אייך נאָכאַמאָל און זאָג אייך דאָס. איך פרעג זיך, צו וואָס טהו איך עס, אויב דאָס איז פאַר אייך אַלץ איינס, און איבערהויפט, אויב איך וועל שוין מעהר ניט לעבען; נאָר מיר ווילט זיך ביז דער לעצטער רגע זיין נעבען אייך, איך זאָל זיך ניט פיהלען אַ פערלאָזענע, ווי אַמאָל. אָט ליענט איהר עס, נאָר מיר דוכט זיך, איך זעה אייערע אַקסלען און הענד און זעה אלע אייערע בע-

וועגונגען איבער'ן בריעה, ווי איהר האָט איהם פאר זיך און לייענט. און מיר זענען שוין ניט אזוי אָבגעריסען איינער פון אנדערען — טראַכט איך מיר. — כ'מען ניט שיקען נאָך אייך, דערצו האָב איך קיין רעכט ניט. די מאַכט האָט געוואָלט אַריינגעהן צו אייך נאָך מיט צוויי טאָג צוריק, נאָר איך האָב ליבערשט געוואָלט שרייבען. מיר האָט זיך נאָך געוואָלט, איהר זאָלט מיך דערמאָנען אזא, ווי כ'בין געווען אַמאָל, ווען כ'בין נאָך ניט געווען קראַנק. איך געדענק, אז איהר... (דאָ זענען עטליכע ווערטער אויסגעשטרייכט) ... מינע אויגען און ברעמען; נאָר זיי זענען שוין אויך ניט דזעלכע, ווי אַמאָל. און דעריבער האָט זיך מיר ניט געוואָלט, איהר זאָלט קומען. און איך וויל אייך בעטען, איהר זאָלט אויף מיר ניט קוקען אין טרוגע. געוויס, כ'בין כמעט די זעלבע ווי ביים לעבען, נאָר אַביסעל בלייכער, און איך לייע אין אַ געלער קלייד; נאָר סיי ווי סיי וואָלט איהר חרטה געהאַט, ווען איהר זאָלט מיך קומען זעהן.

כ'האָב אָנגעהויבען שרייבען דעם בריעה היינט אַ סך מאָל, און דאָך האָט זיך מיר ניט איינגעגעבען צו זאָגען אייך אפילו אַ טויזענדר טייל דערפון, וואָס כ'האָב געוואָלט זאָגען. ס'איז מיר אזוי שרעקליך צו שטארבען, איך וויל עס ניט, און איך האָף נאָך אזוי פיעל צו נאָט, אפשר, וועט מיר ווערען אַביסעל בעסער, כאַטש ביז פריהלינג. דאָמאָלט זענען די טעג ליכטיג און בלעטער אויף די בוימער. ווען איך זאָל אויף'ס ניי געזונד זיין, וואָלט איך אייך קיינמאָל מעהר ניט וועה געטהאָן, יאָהאָנעס. וויפיעל האָב איך געוויינט און געטראַכט! אַך, איך וואָלט געוואָלט אַרויס אויף'ן גאס און לאַשמשען אַלע שטיינער און אַבשטעלען זיך און דאַנקען יעדע טרעפּ, וואו איך בין דורכגעגאַנגען, און זיין גוט צו אַלעמען. אַלץ איינס, ווי שווער עס זאָל ניט זיין, אַבי לעבען. איך זאָלט זיך קיינמאָל ניט געקלאָגט מעהר, ניי, איך וואָלט געשמיכעלט צו דעם, וואָס וואָלט מיך געשלאָגען און געהאַנקט און געלויבט נאָט, נאָר — לעבען. מיין לעבען איז נאָך נאָך ניט אויסגעלעכט, כ'האָב פאַר קיינעם נאָר ניט געטהאָן, און דאָס פערפעהלטע לעבען מוז זיך איצט ענדיגען. ווען איהר זאָלט וויסען, ווי מיר ווילט זיך ניט שטארבען, וואָלט איהר אפשר עפעס געטהאָן, געטהאָן אַלץ, וואָס איהר קענט נאָר. איהר קענט, געוויס, נאָר ניט טהאָן; נאָר איך האָב געטראַכט, אז ווען איהר און די נאַנצע וועלט זאָלען בעטען גאָט פאַר מיר און ניט וועלען

זיך צושיידען מיט מיר, וואָלט מיר גאָט נעשפּאַנקען דאָס לעבען. אַך, ווי דאַנקבאַר איך וואָלט געווען, איך וואָלט שוין מעהר קיינעם קיינמאָל ניט וועה געטהאָן, און געשמייכעלט אויף אַלץ, וואָס איז מיר נאָר בעשערט, נאָר צו קענען לעבען.

די מאַמא זיצט דאָ און וויינט. זי איז אזוי אָבגעזעסען די גאַנצע נאַכט און מיך בעוויינט. דערפון ווערט מיר אַביסעל לייכטער, דאָס פּערגרינגערט די ביטערנים פון דעם צושיידען זיך. היינט האָב איך גאָך געטראַכט: וואָס וואָלט איהר געזאָגט, ווען כ'זאָל אין איין שעהנעם טאָג צוגעהן צו אייך אין גאַס, שעהן אָנגעטהאָן, און ניט געזאָגט קיין איין שלעכטען וואָרט, און געגעבען אייך אַ רויז, וואָס כ'האָב פרייהער געקויפט. און באלד דערנאָך האָב איך אַ טראַכט געטהאָן, אז קיינמאָל וועל איך שוין ניט טהאָן, וואָס איך וויל; דען קיינמאָל וועל איך שוין ניט געזונד ווערען, איידער כ'וועל שטאַרבען. איך ווין אזוי אָפט; איך ליג מיר שטייל און ווין אָהן אויפהער, אָהן טרייסט; דערפון טהוט מיר ניט וועה אין האַרצען, נאָר ניט יאָמערן; יאָהאנעס, טייערער, טייערער פריינד, מיין איינציגער געליעבטער אויף דער וועלט, קומט איצט צו מיר און זייט דאָ אַביסעל, ווען דער טאָג זעט האַלטען ביי'ן פּערגעהן. איך וועל ניט וויינען, נאָר שמייכלען, וויפיעל כ'קען, פּויל פרייד, וואָס איהר זענט געקומען.

ניין, וואו איז מיין שטאָלץ און מיין מוט! איך בין איצט קיין טאָכטער פון מיין פאָטער; נאָר דאָס קומט דערפון, וואָס כ'נעה אויס פון די כחות. איך האָב געליטען אַ לאַנגע צייט נאָך פאר די לעצטע טעג. ווען איהר זענט געווען אין אויסלאַנד, האָב איך זיך געמאַטערט, און דערנאָך, ווען כ'בין געקומען צופאַהרען אין שטאָדט פרייהלינג-צייט האָב איך יעדען טאָג נאָר געמאַטערט זיך. איך האָב פרייהער קיינמאָל ניט געוואוסט ווי אונערדליך-לאַנג עס קען זיין אַ נאַכט. כ'האָב אייך געזעהן צוויי מאָל אויף'ן גאַס פאר דער צייט; דעם ערשטען מאָל האָט איהר וואָס צוגעזונגען, פּערבייגעהענדיג פאר מיר, נאָר איהר האָט מיך ניט געזעהן. כ'האָב געהאָפט, אז כ'וועל אייך זעהן ביי די טייערס; נאָר איהר זענט ניט געקומען. איך וואָלט ניט גערעדט מיט אייך, ניט צוגעגאַנגען, נאָר דאַנקבאַר געווען, וואָס כ'קען קוקען אויף אייך פּויל דער ווייטענס. נאָר איהר זענט ניט געקומען. און דאַמאָלס האָב איך אַ טראַכט געטהאָן, אז אפשר איז דאָס צוליעב מיר. עלף אזוייגער האָב

איך אָנגעהויבען טאַנצען, ווייל ס'איז מיר געוואָרען אונטעגליך צו וואַרטען לענגער. יא, יאָהאַנעס, כ'האַב אייך ליעב געהאַט, נאָר אייך ליעב געהאַט מיט מיין גאַנצען לעבען. וויקטאָריע אַליין שרייבט די שורות, און גאָט לייענט עס הינטער מיין אַקסעל.

און איצט ימזו איך זיך זעגענען מיט אייך, ס'איז שוין געוואָרען כמעט פינסטער, און איך זעה מעהר ניט. זייט געזונד, יאָהאַנעס, אַ דאַנק אייך פאַר יעדען טאָג. ווען איך וועל אוועקפליהען פון דער ערד, וועל איך נאָך אייך אַלץ דאַנקען ביז דער לעצטער רגע און דעם גאַנצען וועג אַלץ אויסרעדען אייער נאָמען פאַר זיך. לעבט גליקליך אייער גאַנצען לעבען און פּערגיט מיר, וואָס כ'האַב אייך אזוי וועה געטהאָן און וואָס כ'האַב זיך ניט געקענט וואַרפען אייך צו די פּיס און בעטען פּעריציהונג. איך טהו עס איצט ביי זיך אין האַרצען. לעבט זשע גליקליך, יאָהאַנעס, און זייט געזונד אויף אייביג. און נאָכאַמאָל אַ דאַנק אייך פאַר יעדען טאָג און שעה. מעהר קען איך ניט.

אייער וויקטאָריע.

איצט האָט מען אָנגעצונדען די לאַמפּ, איז מיר געוואָרען פּיעל ליכטיגער. איך בין געלעגען אין אַ טיעפער פּערגעסענהייט, און בין וויערער גע- ווען ווייט פון דער ערד. איצט איז מיר, אַ דאַנק גאָט, שוין ניט אזוי שרעקליך ווי פּריהער, כ'האַב אפילו געהערט אַ שטילע מוזיק, און, דער עיקר, ס'איז ניט געווען פינסטער. איך בין אזוי דאַנקבאַר. נאָר איצט האָב איך מעהר ניט קיין כח צו שרייבען. זייט געזונד, מיין ליעבסטער...

